www.fb.com/PDFkurd

کتێبی ئەلکترۆنی
PDF
نوێترین کتێبی PDF لێرە داونلۆد بکە

لایکی پەیجەکەمان بکەن لە فەیسووبک

www.fb.com/PDFkurd

غەزەلنووس

پڵینگەکانی کافکا

مواسیر سکلیر

سەیوان محەمەد لە ئینگلیزییەوە کردوویە بە کوردی

پڵینگەکانی کافکا

ڕۆمان

مواسیر سکلیر

www.fb.com/PDFkurd

سەیوان محەمەد

لە ئینگلیزییەوە کردوویە بە کوردی

پێشکەشە بە ئاڵا

(سەیوان)

سەرنجێکی کورت

مواسیر سکلیر (١٩٣٧-٢٠١١)، یەکێکە لە ناوە دیارەکانی ئەدەبیاتی ئەمەریکای لاتین، لە بنەڕەتدا لەو خێزانە جووە کۆچبەرانەیە کە لە سەروبەندی جەنگی جیهانیی یەکەمەوە ئەورووپایان بەرەو ئەمەریکای لاتین بەجێ هێشت. بەشی زۆری کارەکانی جەخت دەخەنە سەر مەسەلەی دیاسپۆرا و شوناسی جوو، ئەمەش وای کردووە کەمتر لە ئەدەبیاتی فارسی و بە هیچ شێوەیەکیش لە ئەدەبیاتی عەرەبیدا جێی بایەخ نەبووبێت، بۆیە لە ناو کوردیشدا بووەتە یەکێک لەو نووسەرانەی کە دەستمان پێی ڕانەگەیشتووە. لە کاتێکدا، لە ساڵی ١٩٨١ـەوە، کە ڕۆمانی ماکس و پشیلەکانی بڵاو کردەوە، ناوبانگێکی جیهانیی هەیە.

بۆیە هەم بە بەرپرسیاریێتیمان زانی و هەم جێی خۆشحاڵییشە کە جارێکی تر نووسەرێک بە دونیای ئەدەبیاتی کوردی ئاشنا بکەین، کە پێشـــتر نەناســـراوە و چ کـــارێکی نەکـــراوەتە کـــوردی. ئاشناکردنەکەیش لە ڕێگەی ئەم تۆڤلێتەوە **پلینگەکانی کافکا**، کە بێگومان یەکێکە لە کارە بەناوبانگەکانی، دەبێتە سەرەتایەک و لە داهاتوویشدا پرۆژەمان دەبێت لەگەڵ کورتەچیرۆکەکانیدا، کە خۆی بۆ خۆی دونیـایەکی جـوان و نـاوازەی نووسینە لە ڕووی فـۆرم و ناوەڕۆکیشەوە.

جێـی خـۆیەتی لە بـۆنەی بڵاوکـردنەوەی ئەم کتێـبەدا سوپاســی هەموو ئەو هاوڕێ و دۆستە ئازیزانەم بـکەم کە بەردەوام هاوکـار و هانـدەرمن. سوپاسـی هەمـوو ئەو خـوێنەرە ئـازیزانە دەکەم کە بە گرنگیـدانیان بە کارەکـانی پێشـووم وایـان کـردووە پتـر لەسـەر کـــارکردن ســـوور بـــم، بە هەســـتکردن بە بەرپرســـیارێتییەکی گەورەترەوە. تا بتوانم لە ڕێی وەرگێـڕانەوە خزمەتێکی بچووک بە زمـــان و کولتـــووری نەتەوەکەم بـــکەم. هەروەک زۆر سوپاســـی **ناوەندی غەزەلنووس** و بە تایبەت هاوڕێی ئازیزم **ڕەوەز حەمەساڵح** دەکەم کە هەمیشـــە بە ســـنگفراوانییەوە پێشـــوازییان لە هەر هەوڵێکی من کـردووە. سوپاسـی کـاک **مـحەمەد عـومەر** دەکەم کە زەحمەتـی هێنـانی دەقە ئینگلیـزییەکەی کێشـا. وەک هەمیشـەش، سوپاس بۆ دۆستی ئازیزم، **شاڵاو حەبیبە**.

www.fb.com/PDFkurd

پڵینگەکانی کافکا

پڵینگەکان دەچنە ناو پەرستگاکەوە و هەرچی لە جامە پیرۆزەکاندایە دەیخۆنەوە؛ ئەم کارەیش هەمیشە دووبارە دەبێتەوە؛ لە کۆتاییدا، دەتوانیت پێشبینیی کارەکەیان بکەیت و بەوەیش دەبنە بەشێک لە سرووتەکە.

فرانز کافکا

بۆ: بەڕێوەبەری پۆلیس
گەورەم:
مەبەست لەم ڕاپۆرتە ئاگاداركردنەوەی بەڕێزتانە لە بارەی دەستبەسەركردنی گومانلێكراو **جێمی كانتارۆڤیچ**، ناوی نهێنی "**كانتالوپی**"، كە لە شەوی ٢٥/٢٤ی تشرینی دووەمی ١٩٦٥ لە یەكێك لە شەقامەكانی شاری **پۆرتۆ ئەلێگری** دەستگیر كراوە. گومانلێكراوی ناوبراو چالاكوانێكی ناسراوە لە ناوەندی زانكۆییی ئەم شارەدا، ماوەی دوو مانگە لە لایەن كارمەندە نهێنییەكانمانەوە چاودێری كراوە. نزیكەی كاتژمێر نۆی شەو **جێمی كانتارۆڤیچ**، ناوی نهێنی "**كانتالوپی**"، بەرەو ئەپارتمانی خۆشەویستەكەی، **بیاتریز گۆنسالڤێز**، ڕۆیشت. گومانلێكراوەكانی تر، كە بە هەموویان شەش كەس بوون، گەیشتنە شوێنەكە، بە تەنیا یان بە جووت دەهاتن—بێگومان بۆ كۆبوونەوەیەكی نهێنی. كاتژمێر یازدەونیو، گومانلێكراوەكان شوێنەكەیان بەجێ هێشت، ئەو كاتەی لە لایەن **ڕۆبەرڤاڵ**ی كارمەندی نهێنییەوە دەستگیر كران.

بەڵام حەوت گومانلێکراو، لە نێویشیاندا **بیاتریز گۆنسالڤێز**، توانییان هەڵبێن، بەڵام گومانلێکراو **جێمی کانتارۆڤیچ**، ناوی نهێنی "**کانتالوپی**"، قاچێکی شەلە و توانای ڕاکردنی نییە. ئەو دەستبەسەر کرا و بۆ لێپرسینەوە هێنرا بۆ بنکەی یەکەی ئۆپراسیۆنە تایبەتییەکان. کارەبالێدان لە کاتی لێپرسینەوەکەدا بەکار هێنراوە، بەڵام پرۆسەکە لەبەر دوو هۆکار وەستێنراوە: ١) بوورانەوەی بەردەوامی **جێمی کانتارۆڤیچ**، ناوی نهێنی "**کانتالوپی**"، ٢) بچڕانی تەزووی کارەبا. بەو جۆرە، نەتوانرا لێپرسینەوەکە تەواو بکرێت. گومانلێکراو **جێمی کانتارۆڤیچ**، ناوی نهێنی "**کانتالوپی**"، چەند جارێک دووبارەی کردەوە کە مەبەست لە کۆبوونەوەکە قسەکردن لەسەر ئەدەب و پێکەوەقاوەخواردنەوە بووە. لە ڕاستیدا، قۆرییەک قاوەی هێشتا گەرم و چەند کتێبێکیش لە ئەپارتمانەکەدا دۆزرانەوە، کە بێگومان لەگەڵ ئەگەری کۆبوونەوەیەکی نهێنیی گێرەشێوێنەکاندا پێچەوانە نایەتەوە. گومانلێکراو **جێمی کانتارۆڤیچ**، ناوی نهێنی "**کانتالوپی**"، پشکنرا. ئەمانە لە گیرفانیدا بوون: ١) بڕێکی کەم پارەی کاخەز و وردە؛ ٢) دەستەسڕێکی پیس و دڕاو؛ ٣) پاشماوەی قەڵەمدارێک؛ ٤) دوو حەبی ئەسپرین؛ ٥) پارچەکاخەزێک کە بە ڕێکی

نووشتێنراوەتەوە و بە زمانی ئەڵمانی ئەم وشانەی لەسەر چاپ کراوە:

Leoparden im Tempel
Leoparden brechen in den Tempel ein und saufen die Opferkrüge leer; das wiederholt sich immer wieder; schliesslich kann man es vorausberechnen, und es wird ein Teil der Zeremonie.

لەژێر دەقەکەوە واژۆی **فرانز کافکا** ناوێک هەیە. پارچەکاخەزە زەردبووەکە بە ڕواڵەت زۆر کۆن دیارە. لەگەڵ ئەوەیشدا باوەڕمان وایە ئەمە فێڵ بێت، لە ڕاستیدا ئەوەی لێرەدا هەمانە نامەیەکە؛ ڕەنگە نووسینێکی نهێنی بێت؛ جا بۆ ئەوەی وردتر هەڵسەنگاندنی بۆ بکەین، چاوەڕێی وەرگێڕانین بۆ زمانی پورتوگالی، کە بەپەلە داوامان کردووە. بە بەکارهێنانی وەرگێڕانی ئاماژەپێکراو وەک سەرچاوە، بەردەوام دەبین لە لێکۆڵینەوە لەگەڵ گومانلێکراو **جێمی کانتارۆڤیچ**، ناوی نهێنی "**کانتالوپی**"، ئەمجارەیان بە تێگەیشتنێکەوە دەربارەی تۆڕە گێرەشێوێنییە نێودەوڵەتییەکانی.

له پـاش هەڵـدانەوەی ئەرشـیفەکانی پۆلیسـی نهێنیـی بەرازیـل، کە لە دوای کودەتـاکەی سـاڵی ١٩٦٤ـەوە لە کـاردا بـوو، ژمـارەیەکی زۆر بەڵگەنـامە دۆزرانەوە، یەکێک لەوانە ئەم ڕاپـۆرتە نهێنییە بـوو کە لەسـەرەوە دانراوە، من کۆپییەکیم هەیە.

جێمـی کانتـارۆڤیچ، کە لە لایەن هـاوڕێیەکییەوە لە ڕێـۆ نازنـاوی "**کانتـالوپی**"ـی پـێ درابـوو، ئامۆزای مـن بـوو. هەرگیـز لە یەکەوە نزیـک نەبـووین، بەڵام مـن خۆشـم دەویسـت و ڕێزێکـی زۆرم بـۆی هەبـوو. ڕاپـۆرتەکە پەیوەنـدیی بە چیرۆکێکـی سەرنجڕاکێشـەوە هەیە لە بارەی **جێمی** و **بنیامین کانتارۆڤیچ**ی مامی گەورەمان و **فرانز کافکا**وە.

با لە **بنیامین**ـەوە دەست پـێ بکەیـن، کە وێنەیەکی لەنێو ئەو وێنانەی ئەلبوومە خێزانییەکەی بەردەستمدایە. هەر بەم بۆنەیەشـەوە، هەمـان ئەو وێـنە فۆتـۆگرافییە کاڵبووەوەیە کە لەسەر کێلی گۆڕەکەیەتی لە گۆڕستانی جووەکان دۆزرایەوە. ئەوەی لە وێنەکەدا جێی سەرنجە ئەو نیگا پیرۆزەیە کە تایبەتمەندیی مامم بوو. هەموو بە **ماوسی** بانگیان دەکرد (ئەوەیش ناوی نهێنی نەبوو؛ لە ڕاسـتیدا نازنـاو بـوو): چـاوە بچـووکە ڕەشـەکانی و

گوێچکە فراوانەکانی وایان لێ کردبوو شێوەی لە مشک بچێت. لەو مشکە دڵخۆشانە نا کە لە کتێبی منداڵاندا دەیبینیت—نەخێر، بە پێچەوانەوە، مشکێکی تەنیای خەمگین کە بۆ هەمیشە خۆی لە کونێکدا حەشار دابێت. بە پێچەوانەی براکەیەوە، کە ژنی هێنا و چوار منداڵیشی بوو، **ماوسی** هەرگیز خێزانی پێکەوە نەنا: بیریشم نایەتەوە هیچ کاتێک خۆشەویستی هەبووبێت؛ وا بزانم پەیوەندییەکانی لەگەڵ ژناندا تەنیا لە چوارچێوەی لەشفرۆشەکانی شەقامی **ڤۆلونتاریۆس دا پاتریادا** بوو، کە هەموویان دەیانناسی و داشکانیان بۆ دەکرد. ئەم **ماوسی**یە جێی بەزەیی بوو. وەک بەرگدروویەکی بەهرەمەند، دەیتوانی لە ڕێی پیشەکەیەوە پارەیەکی باش کۆ بکاتەوە. بەڵام هەرگیز شتی وا ڕووی نەدا. سەرەتا لەبەر ئەوەی بەرگدرووني نەریتی لە لایەن پیشەسازیی جلوبەرگدروستکردنەوە جێلەق بوو، بۆیە بەتێپەڕبوونی کات وردەوردە کڕیارەکانی لە دەست دەدا، کە هەندێکیان لە **پۆرتۆ ئەلێگری** زۆر بەناوبانگ بوون—ڕۆژنامەوانان و سیاسییەکان و یاریزانانی تۆپی پێ و بەرپرسانی پۆلیس. دواتریش، لەگەڵ هەڵکشانی تەمەنیدا، **ماوسی** هەندێک تیۆریای نامۆی لە بارەی جلوبەرگەوە داهێنابوو. بۆ نموونە، جەختی لەوە دەکردەوە کە قۆڵی چەپ دەبێت لە ڕاست کورتتر بێت

(بەوجـۆرە خەڵکـی دەتـوانن ئاسـانتر تەماشـای کاتژمێرەکانی دەستیان بکەن) چاکەتی بە گوێرەی ئەو بیـرۆکەیە دەدروو، کە بە ئاشـکرا زۆربەی کڕیارەکـانی شڵەژاو ــ هەروەها نیگەران ــ دەکرد.

بەڵام ئەو سـکالاکانی پشـتگوێ دەخسـت و لەسـەر شـێوازی خـۆی بەردەوام دەبـوو، چـونکە کـات بـۆ پێشـەوە دەڕوات، هەروەهـا پێشـکەوتنیش. پەنـدێک کە گوێـت لـێ دەبـوو لە ڕابـردووە چەپـڕەوییە ترۆتسکیستییەکەیەوە دەزرنگایەوە. بەڵام ماوسی چیتر هیچ بایەخی نەبوو بۆ سیاسەتی حیزبیی لەو جۆرەی کە دەبووە مانشێتی ڕۆژنامەکان. بایەخێکی ئەوتۆی بۆ هـیچ شتێک نەبوو. لە ئەپارتمانەکەیەوە دەڕۆیشت بۆ دوکانی بەرگدرووە بچووکەکە و لە دوکانی بەرگدرووە بچووکەکەوە بۆ ئەپارتمانەکە کە بە دەگمەن ناومالەی تێدا بـوو، بەڵام پـڕ بـوو لە کتێـب. ماوسـی زۆری دەخوێنـدەوە، هەمـوو شتێکیشـی دەخوێنـدەوە، هەر لە ئەدەبەوە هەتـا فەلسـەفە. ژیـانی لەو دوانەدا کـورت بووبـووەوە، دروومـان و خوێنـدنەوە. نە ئاهەنـگ، نە سینەما، نە شـانۆگەری ــ تەنانەت تەلەفزیۆنیش نا، لای ئەو ئەم شـتانە تەنیـا کۆمەڵێک شـتی پڕوپووچ بوون. حـاڵی ماوسی، بـراکەی و بـراژنەکەی بێزار کردبوو. ئەوان دەیانویسـت تـێکەڵاوی خەڵـک بێـت، دۆستایەتی

بکات، هاوسەرگیری بکات—لە ژیانی مرۆڤدا چ شتێک لە پێکهێنانی خێزان گرنگترە؟ ڕاستە **ماوسی** بە هیچ شێوەیەک سەرنجڕاکێش نەبوو، هەتا گەورەتریش دەبوو چانسی بۆ هاوسەرگیری کەمتر دەبووەوە، بەڵام کێ دەزانێت، ڕەنگە دەلاڵێکی باش بتوانێت کچێکی پێ بناسێنێت، تەنانەت ئەگەر گەورەکچێکیش بێت—بە ئەگەرێکی زۆرەوە، گەورەکچێک. بەڵام **ماوسی** ئارەزووی لە هاوسەرگیریکردن نەبوو، پتر بە ڕۆتینی ڕۆژانەی خۆیەوە وابەستە بوو، کە هەمیشە یەکتەرز بوو، دەستبەرداریشی نەدەبوو. کاتێک شەستوپێنجەمین ساڵڕۆژی لەدایکبوونی نزیک بووەوە، برا گەورەکەم وەک سوپرایزێک پلانی ئاهەنگێکی دانا کە چەند ڕۆژێکمان پێ چوو هەتا ئامادەکارییەکان تەواو بکەین. هێشتا ئەو ئێوارە ناخۆشەم لە بیرە. هەموومان لەوێ بووین، هەموو برازا و برازاکانی، بە کڵاوی میکی ماوس و بە لافیتەیەکەوە کە شتێکی وەک "جەژنی لەدایکبوونت پیرۆز **ماوسی**!" لەسەر نووسرابوو. نزیک کاتژمێر هەشتی شەو دەرگاکە کرایەوە و **ماوسی** هاتە ژوورەوە. کاردانەوەکەی نائاسایی بوو. سەرەتا ترسا، وای زانی ماڵەکەیان بڕیوە، کاتێک زانی سوپرایزە، پەست و تووڕە بوو: "گەمژەینە! خۆتان بە چی دەزانن؟" لە کۆتاییدا توانیمان ئارامی بکەینەوە، بەڵام نەمانتوانی

بکات، هاوسەرگیری بکات—لە ژیانی مرۆڤدا چ شتێک لە پێکهێنانی خێزان گرنگترە؟ ڕاستە ماوسی بە هیچ شێوەیەک سەرنجڕاکێش نەبوو، هەتا گەورەتریش دەبوو چانسی بۆ هاوسەرگیری کەمتر دەبووەوە، بەڵام کێ دەزانێت، ڕەنگە دەڵاڵێکی باش بتوانێت کچێکی پێ بناسێنێت، تەنانەت ئەگەر گەورەکچێکیش بێت—بە ئەگەرێکی زۆرەوە، گەورەکچێک. بەڵام ماوسی ئارەزووی لە هاوسەرگیریکردن نەبوو، پتر بە ڕۆتینی ڕۆژانەی خۆیەوە وابەستە بوو، کە هەمیشە یەکتەرز بوو، دەستبەرداریشی نەدەبوو. کاتێک شەستوپێنجەمین ساڵڕۆژی لەدایکبوونی نزیک بووەوە، برا گەورەکەم وەک سوپرایزێک پلانی ئاهەنگێکی دانا کە چەند ڕۆژێکمان پێ چوو هەتا ئامادەکارییەکان تەواو بکەین. هێشتا ئەو ئێوارە ناخۆشەم لە بیرە. هەموومان لەوێ بووین، هەموو برازا و برازاکانی، بە کڵاوی میکی ماوس و بە لافیتەیەکەوە کە شتێکی وەک "جەژنی لەدایکبوونت پیرۆز ماوسی!" لەسەر نووسرابوو. نزیک کاتژمێر هەشتی شەو دەرگاکە کرایەوە و ماوسی هاتە ژوورەوە. کاردانەوەکەی نائاسایی بوو. سەرەتا ترسا، وای زانی ماڵەکەیان بڕیوە، کاتێک زانی سوپرایزە، پەست و تووڕە بوو: "گەمژەینە! خۆتان بە چی دەزانن؟" لە کۆتاییدا توانیمان ئارامی بکەینەوە، بەڵام نەمانتوانی

قایلی بکەین وەک پلانمان دانابوو بیبەینە دەرەوە بۆ نانخواردن. "هیچ شتێکم نییە ئاهەنگی بۆ بگێرم،" بڵماندی، "من کەسێکی هیچم و هەرگیز هیچم بە دەست نەهێناوە."

لەگەڵ ئەوەیشدا، ئەم بوونە پڕ خەمە یەک سەرکێشیی تێدا بوو، ئەو یادگارییەی کە هەر لە گەنجییەوە لەگەڵ مامی گەورەماندا بووە و لە نزیک بە کۆتاییەکانی تەمەنیشی پاشکۆیەکی بە هەمان شێوە سەرنجڕاکێشی دەبێت. **ماوسی** زۆر باسی سەرکێشییەکەی و ئەو پاشکۆیەشی بۆ کردووم، ئەو کاتەی ساڵانی کۆتایی تەمەنی لە خەڵوەتگەی پیری بوو و منیش، دوکتۆرێکی تازە دەستبەکاربوو، لەوێ چاودێریم دەکرد. ئەوە ماوەیەکی زۆر لەمەوپێش بوو، بەڵام تا ئەمڕۆیش چیرۆکەکەم لە بیرە.

خێزانی **کانتارۆڤیچ** خەڵکی **بێسارابیا** بوون، هەرێمێک کە لە ململانێیەکی هەمیشەییی نێوان ڕووسیا و ڕۆمانیادا بوو. لە **چێرنۆڤیتسکی** دەژیان، گوندێکی بچووک لە دووریی نزیکەی هەشت کیلۆمەتر لە **ئۆدێساوە**. گوندێکی هەژاری جووەکان بوو، هیچ جیاوازییەکی نەبوو لە هەر یەکێکی تر لە گوندە جووەکانی ڕۆژهەڵاتی ئەورووپا. دانیشتووانەکەی لە دۆخی بەئاگابوونێکی بەردەوام لەو کوشتارگە پیلان بۆ

داڕێژراوانەدا دەژیان کە پێیان دەگوترا کۆمەڵکوژی. لە هەر قەیرانێکـدا، جووەکـان گیسـکەقوربانی بـوون— ئیمپراتۆرییەتی ڕووسیای قەیسەریش بێ قەیران نەبوو. بـاپیرە گەورەم، بـاوکی ماوسـی، بەرگـدروو بـوو. هەرچەندە بەرگدروویەکی باش بوو، بەڵام بە ئەستەم هێندەی پەیدا دەکرد بەشی بژێویی خێزانەکەی بکات: ئەگەر بە هۆی چەند کڕیارێکی دەوڵەمەندی ڕووسییەوە نەبوایە، ڕەنگە نەیانتوانیبا نانخواردنیش دابین بکەن. سەرەڕای ئەوەیش، هەمیشە هیوای هەبووە کە دەشێت منداڵەکانی پیشەیەکی باشتر فێر ببن. بۆ نموونە، پێی وا بـوو بنیـامین دەبێـت بە حاخـامێکی دەگـمەن، ئەوە هیوایەکی ماقووڵ بوو—حاخامەکان ڕێزیان لێ دەگیرا و تەنـانەت لە خراپتـرین سیناریۆکانیشـدا نـانبڕاو نەدەبوون—هەروەک هیوایەکی باشیش بوو. کوڕەکە حەزی لە خوێندنەوە بوو؛ کەسێکی هۆشیار بوو. هێندە بەس بوو خوێندنی ئایینی تەواو بکات.

بنیـامین نەیدەویسـت ببێـت بە حاخـام. ڕەنـگە لە سەردەمێکی دیاریکراوی ژیانیدا بیری لێ کردبێتەوە بێت، بەڵام کاتێک بینی ئەوە پلانی باوکێتی، دەستبەجێ ڕەتی کردەوە. ماوسی کەسێکی یاخی بوو. بە گژ هەموو کەسێکدا دەچووەوە: دایکوباوکی، دراوسێکان؛ هەموو کەسێک. "ئەوەی لە باڵابەرزیدا نییەتی، بە

یاخیبوون قەرەبووی دەکاتەوە." دایکی، کاتێک بێهوودە هەوڵی دابوو کوڕەکەی بگۆڕێت، بەدەم ئاهـهەڵکێشانەوە وای دەگـوت. یـاخیبوونەکەی **ماوسـی** ئامـانجێکی دۆزییەوە، کاتێک هۆشیاریی بەرامبەر بە هەلومەرجی چەوساوەیی ژیانی جووەکان پەیدا کرد-لە ڕاستیدا تەنیا جووەکان نا، بەڵکو هەموو ئەوانی تریش. ساڵی ١٩١٦، ڕووسیا وڵاتێک بوو کە لە ئەنجامی ململانێ کۆمەڵایەتی و سیاسی و ئیتنییەکانەوە پەرت دەبوو. وڵاتێک کە تێیدا هەژاری و چەوساندنەوە گەیشتبوونە ئاستێکی بەرگەنەگیراو. دەگوترا کە هەڵگیرسانی شۆڕش تەنیا مەسەلەی کاتە و هیچی تر: کۆمۆنیستەکان خۆیان ئامادە دەکرد دەسەڵات بگرنە دەست. ئەم هەواڵە ماوەیەکی پێ چوو هەتا گەیشتە **چێرنۆڤیتسکی**، بەڵام هەر کە گەیشت دەنگدانەوەی کتوپڕ بوو. کۆمەڵێک گەنجی ئایدیالیستی گوندەکە بە نهێنی دەستیان کرد بە کۆبوونەوە بۆ تاوتوێکردنی نووسینەکانی **مارکس** و **ئەنجلس**. سەرکردەی ئەو کۆمەڵە گەنجە **یۆسی** بوو، کوڕی گۆشتفرۆشەکە. **ماوسی** هاوڕێی **یۆسی** بوو-یان ڕاستتر بڵێین، **ماوسی** **یۆسیی** دەپەرست. **یۆسی** باڵابەرز و قۆز، بە قژێکی پڕ و جووتێک چاوی ڕەشەوە-بۆ **ماوسی** نموونە بوو. **ماوسی** بە عەشقێکی گەورەوە گوێی لێ

دەگرت و هەموو وشەکانی نۆش دەکرد. **یۆسی** قسەی لەسەر جیهانێکی باشتر دەکرد، جیهانێک کە نە هەژاریی تێدا بوو و نە دەوڵەمەندی، نە چەوسێنەری تێدا بوو و نە چەوساوە. جیهانی دادپەروەری و ئاشتی. جیهانێک کە تێیدا هیچ کەسێک ناچەوسێنرێتەوە و تێیدا جووەکان لەگەڵ هەر کەسێکی تردا یەکسان دەبن.

یۆسی کۆپییەکی *مانیفێستۆی کۆمۆنیستیی* بە زمانی ییدی[1] دا بە **ماوسی**، وەک دیارییەک بۆ نۆزدەهەمین ساڵڕۆژی لەدایکبوونی. پێویست بە گوتن ناکات کە کتێبەکە بە لای **بنیامین**ەوە وەک تەوارت وا بوو بە لای جووە دیندارەکانەوە. هەموو ڕۆژێک دەیخوێندەوە؛ دەیتوانی چەندین بڕگەی لەبەر بڵێتەوە. ئەوەیشی لە شوێنە گشتییەکان و لە بازاڕ و تەنانەت لە سیناگۆگەکانیشدا[2] دەکرد. ئەو بەرگریی لە ململانێی چینایەتی وەک تاکەشێوازی پێشکەوتنی کۆمەڵایەتی دەکرد. دەبێت لافاوی خوێن هەستێت بۆ ئەوەی دادپەروەریی کۆمەڵایەتی لەم جیهانەدا بچەسپێت. پەرۆشییەکەی بووبووە مایەی سەرسامیی هەندێک خەڵک، بەڵام باوکی نا. بیرۆکەی شۆڕش بەرگدرووە

[1] ییدی لە بنەڕەتدا زمانی ئەڵمانییە، بەڵام بە پیتی عیبری دەنووسرێت و لە سەرەتادا لە لایەن جووەکانی ناوەڕاست و ڕۆژهەڵاتی ئەورووپاوە قسەی پێ دەکرا.

[2] پەرستگای جووەکان.

داماوەکەی تا ڕادەی مردن دەتۆقاند. "بۆ خاتری خوا شتی وا مەڵێ—ئەگەر ئەمانە بەر گوێی پۆلیسی قەیسەری بکەون، تۆ کۆتاییت هاتووە." کەچی **ڕیڤکای** دایکی، ژنێکی چاونەترس بەڵام گومانکەر، قسەکانی کوڕەکەی بەهەند وەرنەدەگرت. "ئەمە هەر قسەی زل دەکات،" وای دەگوت، "تەنیا دەردەدڵە و هیچی تر." دایکی پێی وا نەبوو **ماوسی** بتوانێت تەنانەت مێشێکیش بکوژێت، زۆر لەوە کەمتر کە بەشداریی شۆڕشێکی خوێناوی بکات. ئەوەیشی هیچ بە لاوە گرنگ نەبوو: تەنیا دەیویست کوڕەکەی لە کێشە بە دوور بێت.

یۆسی و کۆمەڵەکەی سەر بە هیچ حیزبێکی سیاسی نەبوون، حاڵەتێک کە زۆر بە سادەیی تەنیا پاساو بۆی دابڕاویی گوندەکەیان بوو. ئەوە حاڵەتێکی ڕاڤەهەڵگر بوو، بەڵام لەگەڵ ئەوەیشدا بە هەموو جۆرێک بێزارکەر بوو. **یۆسی**، بە تایبەتی، پەرۆشی ئەوە بوو پەیوەندیی لەگەڵ کۆمۆنیستەکان ببەستن. دەیویست کۆمەڵەکە خۆی بگۆڕێت بۆ شانەیەکی چالاکوانی و ئامادەی ئەو شۆڕشە بێت کە دڵنیا بوو هەرچی زووە هەڵدەگیرسێت. سەرچاوەی ئیلهامیشی **ترۆتسکی** بوو.

یۆسی هەموو ئەو شتانەی لە بارەی **ترۆتسکی**یەوە دەزانی کە دەکرا بزانرێت: ناوی ڕاستەقینەی **لێف داڤیدۆڤیچ برۆنسکی** بوو؛ لە **ئۆدێسا**—یان شوێنێک لەو

نزیکە، بەهەرحاڵ—خوێندنی تەواو کردبوو؛ پیاوی دەستەڕاستی **لینین** بوو؛ کتێب و گوتاری دەنووسی. **یۆسی** هەرگیز **ترۆتسکیی** نەبینیبوو، چونکە **ترۆتسکی** سالانێک بوو لە تاراوگە دەژیا، بەلام خەونی بە بینینییەوە دەبینی. لە ڕاستیدا، ئارەزووی ئەوە بوو ببێتە یاریدەری ئەو سەرکردە مەزنە. ئەوە خەونی **ماوسییش** بوو. بەڵێ ئەویش دەیویست ببێت بە کۆمۆنیست، ئەویش دەیویست لە دواهەمین شەڕدا بە تەنیشت **ترۆتسکی**یەوە بێت—ئەو شەڕەی لە "سروودی نێودەوڵەتی"دا[٢] باس کراوە، لە سروودی کۆمۆنیستیدا (ئەو سروودەی تەنیا وشەکانیان دەزانی چونکە هەرگیز گوێیان لێ نەبووبوو کەسێک بیچڕێت، دەبوو بە خەیاڵی خۆیان ئاوازی بۆ دابنێن.) ئەو شەڕەی کە چارەنووسی مرۆڤایەتی یەکلایی دەکاتەوە. ئەو سەردەمە **ترۆتسکی** بووبووە ئەفسانە، تەنانەت لە **چێرنۆڤیتسکییشدا**. هەموو کەس دەیزانی کە ئەو سەرکردەیەکی شۆڕشگێڕە و دەیویست حکومەت بڕووخێنێت. وا دیار بوو ئەوەی کە هەندێک خەڵکی دەترساند، لای هەندێکی تر سەرنجڕاکێش بوو. ("ئەگەر ئەم شۆڕشە سەربگرێت، **ترۆتسکی** دەبێتە پیاوێکی دەوڵەمەند.") بەلام بە لای

---

[٢] سروودی نێودەوڵەتی، سروودی فەرمیی کۆمۆنیستەکان بوو، لە بنەڕەتدا دەقەکە بە زمانی فەرەنسی، ساڵی ١٨٧١لەلایەن یوژین پۆتییەوە نووسراوە.

ماوســـی‌یەوە ئەوە گرنــگ نەبــوو. گرنــگ شۆڕشـــی سەرتاپایی بوو. گرنگ گۆڕینی جیهان بوو. دەیویست خۆیشی یەکێک بێت لە پێشەنگەکانی ئەو کارە. باسی خەونەکانی خۆی بۆ یۆسی دەکرد، بەڵام یۆسی، لەو بارەیەوە بە شێوەیەکی بێزارکەر داخراو بوو، گوتی، "نازانم ئایا هێندە پێگەیشتوویت بۆ کارێکی لەو جۆرە." پێگەیشتوو؟ مەبەست چییە لە پێگەیشتوو؟ ماوسی پێی وا بــوو هێنــدە گەورە بــووە کە بتوانێــت بەشــداریی لە شۆڕشــدا بکــات. ڕاســتییەکەی، بەو زووانە حکــوومەتی قەیســەری بانگیــان دەکــرد بــۆ خزمەتــی ســەربازی، ئەگەرێک کە لە ناخی دڵەوە ڕقی لێ بوو. پێی باش بوو بمرێت نەک ببێت بە ئامێرێک بۆ چەوساندنەوە. یۆسی وەڵامــی دەدایەوە، "وشــە، تەنیــا وشــە. قســەکردن بەس نییە، هاوڕێ، دەبێت کردار بنوێنیت."

"چۆن کردار بنوێنم؟" ماوسی پرسی.

یۆسی بە شێوەیەکی ڕازئامێز گوتی، "دواتر تێدەگەیت."

ڕۆژێک یۆسی ڕۆیشت، لە پڕ دیار نەما، بەبێ ئەوەی بە کەس بڵێــت. دایکوبــاوکی شــڵەژابوون. خەڵکــی گونــد نەیانــدەزانی بیریــان بــۆ چــی بچێــت. دەترســان لە لایەن چەتە و ڕێگــرەوە ڕفێنرابێــت، لەوانەیشــە کوژرابێــت، ئەوەیــش ڕووداوێکــی دەگمەن نەبــوو لەو ســەردەمە پڕ

توندوتیژییەدا. بەڵام **ماوسی** دڵنیا بوو کە دیارنەمانە ڕازئامێزەکەی **یۆسی** پەیوەندیی بە شۆڕشەوە هەیە.
ماوسی ڕاستی کرد. دوای دوو حەفتە **یۆسی** گەڕایەوە. دایکوباوکی بەوە هەڵخەڵەتاند کە هاوڕێکانی بانگهێشتیان کردبێت بۆ گوندەکەی خۆیان، بەڵام کاتێک **ماوسی** لە پرسیارکردن بەردەوام بوو، **یۆسی** چیتر نەیتوانی خۆی بگرێت، چاوەکانی دەدرەوشانەوە و دەنگی بە کاریگەریی هەستوسۆز دەلەرزی، گوتی:
"لەگەڵ **ترۆتسکی**دا بووم!"
یەکەم کاردانەوەی **ماوسی** هێدمە بوو، هێدمەیەک کە ئیرەییی بە دوادا هات، ئیرەیییەکی زۆر و سەرتاپایی کە حەپەساندی، بەڵام نەیتوانی بیشارێتەوە. بە ئازارەوە گوێی لە چیرۆکی هاوڕێکەی گرت. چیرۆکی گەشتێکی ڕاستەقینەی دووروودرێژ. **یۆسی** نەخشەی هەموو شتێکی بە تەنیا دارشتبوو، بەبێ ئەوەی بە کەس بڵێت. لە پاریس سۆراخی **ترۆتسکیی** کردبوو—لەناو ئەم هەموو شوێنەدا، پاریس، شاری ڕووناکی، شانۆی شۆڕشەکەی ساڵی ١٧٨٩ و زۆر ململانێی شکۆمەندانەی تر و مەڵبەندی ژیانی ڕۆشنبیریی ئەورووپایی. هەرچەندە **ترۆتسکی** لە تاراوگەدا بوو و بەردەوامیش پۆلیسی وڵاتان بە شوێنییەوە بوون، بەڵام توانیبووی ئەوێ بکاتە شوێنی بینینی ئەندامانی حیزب.

یۆسی کە ئەوەی زانیبوو ڕۆیشتبوو بۆ **ئۆدیسا** و لەوێوە بە ناوی ساختەوە سواری کەشتی بووبوو بەرەو **مارسیلیا**. لەوێشەوە بە سواری شەمەندەفەر بەرەو **پاریس**. لە کۆتاییشدا بە یارمەتیی خزمێک سەرکەوتوو بوو لە دۆزینەوەی **ترۆتسکی**، کە لە بارەگاکەی خۆی پێشوازیی لێ کردبوو—خانوویەکی بچووک لە قەراغی شار. **یۆسی** بە جۆشوخرۆشەوە باسی ئەو کاریگەرییەی کرد کە **ترۆتسکی** لەسەری دانابوو. پیاوێکی بچووک و لاواز بوو، بە قژێکی تەپسکاو و بە سەکسووکە و بە نیگایەکی تیژەوە. "پرسیاری لێ کردم چیم دەوێت، منیش گوتم، 'هاوڕێ **ترۆتسکی**، من زۆر بە تۆ سەرسامم، هەموو نووسینەکانتم خوێندووەتەوە، دەمەوێت ببم بە کۆمۆنیست و بە تەنیشت ئێوەوە بجەنگم.'"

"ئەی چیتر؟"

"بەبێ ئەوەی هیچ شتێک بڵێ گوێی لێم گرت. بۆ چەند خولەکێکی کەم بە بێدەنگی مایەوە، بەبێ ئەوەی زار هەڵبێنێت تەماشای دەکردم. پاشان پرسیارێکی زۆر نامۆی کرد: پرسی بۆچی نەبووم بە حاخام. 'خۆت دەزانی ئەوە پیشەیەکی دەگمەنە بۆ ئەوانەی حەزیان لە خوێندن و لە خوێندنەوە هەیە.'"

"چی؟" **ماوسی** خەیاڵی ڕۆیشتبوو. شۆڕشگێڕە مەزنەکە پێشنیاری کردبوو **یۆسی** ببێت بە حاخام؟

یۆسی، بە شێوەیەک کە دەیویست زیرەکانە دەربکەوێت، پێکەنی.

"لە ڕاستیدا، تاقیی دەکردمەوە، ئامادەییمی بۆ پەیوەندیکردن بە شۆڕشەوە تاقی دەکردەوە. منیش لە تاقیکردنەوەکەی دەرچووم. وەڵامیم دایەوە کەوا ئایین ئەفیۆنی گەلانە و منیش خۆم بۆ دۆزی ئازادیی خەڵک تەرخان کردووە، بۆ دۆزی شۆڕشی سۆشیالیستی کە لە لایەن **ترۆتسکی** خۆی و لینینەوە بەرگریی لێ دەکرێت. وەڵامەکەم خۆشحاڵی کرد، بەڵام گوتی وشە بەس نییە، دەبێت هەڵسەنگاندنم لەسەر بنەمای کردار بێت نەک تەنیا وشە. وەڵامم دایەوە، 'هیچی ترم ناوێت، هاوڕێ **ترۆتسکی**، تەنیا ئەرکێکیم پێ بسپێرە و من جێبەجێی دەکەم، تەنانەت ئەگەر ژیانیشمی لەسەر دابنێم.'"

یۆسی بۆ ساتێک بێدەنگ بوو. ئینجا ڕووی کردە **ماوسی**، فرمێسک لە چاوەکانیدا قەتیس مابوو. "ئەویش ئەرکێکی پێ سپاردم، **بنیامین**. **ترۆتسکی** ئەرکێکی تایبەتیی پێ سپاردم. دوور لێرە—لە پراگ. ئەگەر باش بم ئەوا لە حیزب وەردەگیرێم. خۆی بەڵێنی دا. پێم وا بێت لەوانەیە پۆستێکی گرنگیش وەربگرم."

یۆسی نەیدەتوانی چییەتیی ئەرکەکە ئاشکرا بکات.
ماوسی لێبڕاوانە هەوڵی دەدا، بەڵام ئەو گوێی پێ نەدەدا. دەیگوت، "ئەوە ئەرکێکی نهێنییە و ناتوانم هیچ شتێکی لێ ئاشکرا بکەم. تەنانەت بۆ ئێوەش، کوڕینە. بەڵام ئەم کارە سوودی هەمووومانی تێدایە،" ئەمەی دەگوت وەک ئەوەی دڵنەواییان بکات، "چونکە، **بنیامین**، من کۆمەڵەکەی خۆمانم لە بیر نەکردووە. یەکەم شت شانەیەکی حیزبیی لێرە، لە **چێرنۆڤیتسکی**، دروست دەکەم. تەنانەت ناویشم بۆ داناوە: **شانەی لیۆن ترۆتسکی**."

شانەی لیۆن ترۆتسکی دروست نەبوو. دوو ڕۆژ دوای ئەو گفتوگۆیە، **یۆسی** نەخۆش کەوت. نەخۆشییەکی مەترسیدار بوو: تای بەرز و هێڵنجدان و وڕێنەی ناوبەناو. دایکوباوکی **یۆسی** هیوابڕاو بوون و نەیاندەزانی چی بکەن. تەنانەت هەرچییشیان پاشەکەوت کردبوو لە هێنانی پزیشکێکدا لە **ئۆدێسا**وە خەرجیان کرد، بەڵام بێهوودە بوو. پزیشکەکە نەیتوانی تەنانەت نەخۆشییەکەیش دەستنیشان بکات. بەڵام جەختی لەسەر ئەوە کردەوە کە چاکبوونەوەی مەحاڵە. بە خێزانەکەی گوت خۆیان بۆ خراپترین ئامادە بکەن. هەمان ئەو پاشنیوەڕۆیە، **یۆسی** داوای **ماوسی** کرد. کاتێک هاوڕێکەی هاتە ژوورەوە، **یۆسی** فەرمانی بە

هەموان کرد بەجێیان بهێڵن. بە نووزەوە گوتی "دەمانەوێت بە تەنیا بین." خوازەڵۆک و نیگەران، دایکوباوکی و ئەو خزمانەی کە لەوێ بوون ژوورەکەیان بەجێ هێشت. کاتێک دەرگاکە داخرا، یۆسی ئاماژەی بۆ ماوسی کرد کە نزیک ببێتەوە. بە هەردوو دەستی، کە غەرقی ئارەق بوون، دەستی ماوسیی گرت و ڕاستەوخۆ تەماشای نێوچەوانی کرد، بە چرپەوە گوتی: "شتێکت لێ داوا دەکەم، هاوڕێ بنیامین، شتێک کە گرنگییەکی زۆری هەیە."

"بیڵێ، یۆسی،" دەنگی ماوسی بە هۆی خرۆشانەوە دانووسابوو. "تۆ داوا بکە، داواکارییەکەت جێبەجێ دەکەم، بە هەر نرخێک بێت."

"ئەرکەکەم،" یۆسی گوتی، "ئەو ئەرکەی ترۆتسکی پێی سپاردم. دەبێت تۆ ئەو ئەرکەم بۆ جێبەجێ بکەیت."

ماوسی، کە بە ئەستەم دەیتوانی فرمێسکەکانی ڕابگرێت، گوتی "قسەی پڕوپووچ مەکە، باش دەبیتەوە و ئەو کارەش دەکەیت کە ترۆتسکی داوای کردووە و هەموو شتێکیش باش دەبێت." یۆسی بە ئاماژەیەک قسەکەی پێ بڕی.

"پێویست بە درۆکردن ناکات. دەزانم حاڵم چەند خراپە—زۆر خراپ. . . ئێستا گوێ بگرە. دەبێت کەشتێک بکەی بۆ پراگ. کاتێک دەگەیتە ئەوێ، لە

هۆتێل تێرمینوس دەمێنیتەوە؛ ژوورێک بە ناوی منەوە گیراوە. بەدوای کەسێکدا دەگەڕێیت. . . . بوەستە، ئەو کتێبەی سەر مێزەکە بهێنە. پارە و بلیتی شەمەندەفەر و زانیاریی دەربارەی گەشتەکە و ناسنامەیەکیشی تێدایە. هەروەها زەرفێکیش." **ماوسی** ئەوەی کرد کە **یۆسی** داوای لێ کرد. بێگومان، کتێبەکە *مانیفێستۆی* کۆمۆنیستی بوو. زانیارییەکان بە تێروتەسەلی هاتبوون و ڕێگای گەیشتن بە پڕاگیش ڕوون کرابووەوە. بەڵام زەرفەکە داخرابوو. **یۆسی** لە قسەکانی بەردەوام بوو، "لەناو زەرفەکەدا، ناوی ئەو پیاوەی کە بۆی دەگەڕێیت و ژمارەی تەلەفۆنەکەشی هەیە. من نازانم پیاوەکە کێیە، هەر ناویشیم نەبیستووە. تەنیا ئەوە دەزانم کە وەکوو خۆمان جووە. وا دیارە نووسەریشە. . . . باشە، ئێستا ئەوە مەسەلەیەک نییە. کە گەیشتیتە ئەوێ، تەلەفۆنی بۆ بکە و بڵێ: 'منیان ناردووە بۆ دەقەکە.' هەر ئەوە بڵێ، تێگەیشتیت؟ 'منیان ناردووە بۆ دەقەکە.' ئەوە وشە نهێنییەکەیە."

هەناسەبڕکێی بوو، لە قسەکردن وەستا. پاشان بەردەوام بوو: "دەقێکی نهێنیت پێ دەدات. کلیلی کردنەوەی نهێنیی ئەو دەقەی ناو زەرفەکە، ئەویش پارچەکاخەزێکە بە قەبارەی هەمان ئەو پارچەکاخەزەی لە پڕاگ پێت دەدرێت. ئەم کاخەزەی دووەم چەند

کونێکی تێدایە و چەند وشەیەکی تێدا نووسراوە؛ کاتێک دەیخەیتە سەر کاخەزی یەکەم، ئەو وشانەی لە کونەکانەوە دەردەکەون دەچنە سەر ئەو وشانەی لەسەر ئەم کاخەزە نووسراوە بۆ ئەوەی پەیامە ڕاستەقینەکە پێک بهێنێت و ئامانجی ئەرکەکەت دیاری بکات. ئامانجەکە شوێنێکە: بانکە، ڕێکخراوە—دڵنیا نیم، بەڵام ئێستا ئەوە گرنگ نییە. کاتێک ئامانجەکەت دۆزییەوە، کەسێک پەیوەندیت پێوە دەکات و پێت دەڵێت لەو شوێنەدا چی بکەیت. ئێستا ئەمە کارێکی بەپەلەیە چونکە **ترۆتسکی** لە فەرەنسا نامێنێت. وا دیارە دەڕوات بۆ ئەمەریکا. بۆیە پێویستە زوو بڕۆیت، لە سبەی درەنگتر نەبێت. ئەم کارە دەکەیت، هاوڕێ **بنیامین**؟ ئەم کارە بۆ من دەکەیت؟ بۆ دۆزەکەمان؟"

ماوسی، فرمێسک بە چاوانیدا هاتبووە خوارەوە، گوتی بەڵێ، **یۆسی** دەیتوانی پشتی پێ ببەستێت. کە **یۆسیی** بەجێ هێشت، بە ڕاکردن ڕۆیشتەوە بۆماڵەوە. "**یۆسی** چۆنە؟" باوکی پرسیاری کرد. بەبێ ئەوەی وەڵامی باوکی بداتەوە، ڕۆیشت بۆ ژوورەکەی و دەرگاکەی داخست و خۆی فڕێ دایە سەر جێخەوەکە و دەستی کرد بە گریانێکی بەکوڵ. دواجار هێور بووەوە. لەسەر جێخەوەکەی دانیشت و کتێبەکەی بە دەستەوە بوو، هەوڵی دا بیری کۆ بکاتەوە. نەیدەزانی چی بکات. لە

لایەکەوە، دەیویست لەگەڵ هاوڕێ نەخۆشەکەیدا بمێنێتەوە. لە لایەکی تریشەوە، ئەو ئەرکە هەبوو کە **یۆسی** باسی کردبوو، ئەرکێکی سەرلێشێوێن، هێندە سەرلێشێوێن و ئاڵۆز پتر لە وڕێنەی نەخۆشێکی تاگرتوو دەچوو. بەڵام بەڵگەنامەکان و بلیتەکان و پارە و زەرفەکەیش، هەموو پێکەوە ئەوەیان دەسەلماند کە وڕێنە نییە. بە گوێرەی قسەکانی **یۆسی**، ئەرکەکە ئاسان نەبوو. یەکەم شت، **ماوسی** لە ژیانیدا لە **چێرنۆڤیتسکی** نەرۆیشتبووە دەرەوە: ئێستا دەبێت گەشت بکات— گەشتەکەیش بۆ وڵاتێکی بیانی دەبێت کە تێیدا هەموو کەسێک پێی نامۆ دەبن. ڕەنگە زمانەکە هێندە کێشە نەبووبێت. دەیتوانی بە ئەڵمانی کاری خۆی ڕایی بکات، کە بە باشی قسەی پێ دەکرد. لە هاوڕێیەکی باوکییەوە فێر بووبوو (پەیوەندییشی بەوەوە هەبوو کە ییدی یەکێکە لە شێوەزارەکانی زمانی ئەڵمانی.) بەڵام گەشتەکە خۆی—بێگومان شتێکی سەخت بوو. دواجار، جەنگێک لە ئارادا بوو، ئینگلتەرا و فەرەنسا و ڕووسیا لە جەنگدا بوون دژی ئەڵمانیا و ئیمپراتۆرییەتی نەمساوی-هەنگاری، بۆهیمیا و پراگی پایتەختیشی بەشێک بوون لەمەی دواییان. ئەو کەسەی ئەم پلانەی دانابوو زۆر بەباشی ئاگاداری دۆخەکە بووە و بە تەواوی وردەکارییەوە ئەو ڕێگەیەی پیشان دابوو کە

دەبوو پێیدا بڕوات بۆ ئەوەی لە خاڵە سەربازییەکان بەدوور بێت. ئەگەر هەموو شتێکیش بەباشی بڕوات، ئینجا ماوسی ڕووبەڕووی ئەرکە شۆڕشگێڕانەکە دەبووەوە، ئەوەیش بێگومان خاڵی نەدەبوو لە مەترسیی زۆر گەورە. ماوسی دڵنیا بوو کە ئەرکەکە گرنگە، ڕەنگە هێرشێکی سەربازی بێت. . . بە کورتی، شتێک کە بگونجێت بۆ تاقیکردنەوەی ڕۆحییەتی شۆڕشگێڕانەی کاندیدێک بۆ ئەندامبوون لە حیزبدا. ترۆتسکی گوتبووی، توندوتیژی وەک ڕێگەیەکی بەرگریی چینی کرێکار بە تەواوی پاساوی خۆی هەیە—ئەوەیش بووبووە وێردی سەر زمانی یۆسی. ماوسییش هاوڕا بوو—وەک تیۆر. بەڵام بە پراکتیک، هەرگیز لە ژیانیدا چەکی بەکار نەهێنابوو. مەترسیدارترین شت بەکاری هێنابێت چەقۆیەکی هەڕە بوو (کە بە ڕێکەوت دوو-سێ جارێک دەستی خۆی پێ بڕیبوو.)

لە دەرگای ژوورەکەی درا. دایکی بوو، بانگی کرد بۆ نانی ئێوارە. "هیچم ناوێت، برسیم نییە." بنیامین گوتی. دایکی پێداگریی کرد: "وەرە کوڕەکەم، وەرە شتێک بخۆ. دەزانم بۆ یۆسی خەمباریت، بەڵام پێویستت بە خواردن هەیە."

هێندە پیداگریی کرد کە بنیامین ناچار ژوورەکەی بەجێ هێشت. لەسەر مێز لەگەڵ خێزانەکەیدا دانیشت، بەڵام نەیتوانی هیچ بخوات. خواردنەکە لە قورگی نەدەچووە خوارەوە. دایک و باوک و خوشک و براکەی بە بێدەنگی و نیگەرانییەوە چاویان تێ بڕیبوو. دواجار، هەستایە پێ. گوتی "بمبوورن، بەڵام هەست بە باشی ناکەم." ڕۆیشتە ژوورەکەیەوە و جلەکانی داکەند و ڕاکشا. بەڵام بێگومان خەوی لێ نەدەکەوت. کێشەکە بەردەوام ئازاری دەدا. بڕوات یان نەڕوات؟ دەستبەرداری هاوڕێکەی ببێت و ئەرکەکەی جێبەجێ بکات، یان ئەرکەکە پشتگوێ بخات و لای یۆسی بمێنێتەوە؟ لە کاتێکدا تاوتوێی ئەم پرسیارانەی دەکرد، چیرۆکێکی بیر کەوتەوە، کە باوکی زۆرجار بۆی دەگێڕایەوە، لەبارەی دیبەنکێکەوە[٤]، ڕۆحی ونبووی پیاوێک کە بە هۆی شکاندنی بەڵێنی هاوسەرگیرییەوە نەیدەتوانی بحەوێتەوە. دیبەنکەکە، لە شێوەی خۆشەویستی ژنەکەدا دەردەکەوت کە ئێستا هاوسەرگیریی کردووە، بە گژ ئەوانەدا دەچووەوە کە دەیانویست دەری بکەن و هاواری دەکرد، Ich gei nicht arois– من ناڕۆم.– ماوسی هەمیشە ئەمانەی بە شتی پڕوپووچ

[٤] لە فۆلکلۆری جوولەکاندا، دیبەنک ئەو جنۆکەیەیە کە دەچێتە گیانی کەسێکی زیندووەوە و هەڵسوکەوتی کەسەکە دەخاتە ژێر ڕکێفی خۆیەوە.

دەبینی، خورافەی جووەکان، بەڵام ئێستا بە هۆکارێکی تایبەتی، چیرۆکەکە هەمیشە لە خەیاڵیدا بوو. کاتێک دواجار خەوی لێ کەوت، خەونێکی بێزارکەری بینی. لە خەونیدا **یۆسی** مردبوو و لە شێوەی ئەودا، شێوەی **ماوسی**، گەڕاوەتەوە. دوای ئەوەی ئەم دیبەنکە چووەتە گیانییەوە، بە شەقامەکانی گوندەکەدا ڕای دەکرد و هاواری دەکرد، بەڵام لە بری نەفرەتی جوو، نەفرەتی کۆمۆنیستیی دەگوتەوە: "پرۆلیتارەکانی جیهان، یەک گرن!"

بە دەم لەرزینەوە لە خەو ڕابوو، شڵەژابوو. لە دۆخێکی ئاساییدا، خەونەکەی بە شتێکی پڕوپووچی بێمانا دەزانی، بە پاشماوەی چیرۆکێک لە ئەفسانەی جووەکانەوە. ئێستا، لەمەیاندا، پەیامێکی ڕوونی دەبینی. ئەرکێکی هەبوو جێبەجێی بکات، ئەرکی شەرەف و هاوکاریکردنی **یۆسی**. دەبوو دەستبەجێ بەجێی بگەیەنێت. هەستا و تەماشای کاتژمێرە دیوارییە کۆنەکەی کرد: کاتژمێر سێی شەو بوو. هەموویان، دایک و باوک و خوشک و براکەی، خەوتبوون. بە بێدەنگی جلەکانی لەبەر کرد و دەستێک جلی ئاخنییە ناو جانتایەکی کۆنی ماڵەوە و جانتایەکی شانیشی دەرهێنا و ئەو نامەیەی کە دەبوو بیگەیەنێت بە

نووسەرەکە و کتێبی *مانیفێستۆکەیشی* تێ خست و دەرگاکەی کردەوە و ڕۆیشت.

بە وریاییەوە بە شەقامە چۆڵەکانی گوندەکەدا ڕۆیشت و هەر زوو خۆی لەسەر ڕێگا سەرەکییەکە بینییەوە بەرەو سنوور دەڕۆیشت. بە خێرایی دەڕۆیشت، لووت و گوێی بە هۆی سەرماکەوە تەزی بوون. لە پڕ ڕووناکییەکی مەزن لە تەمە چڕەکەوە دەرکەوت. ڕووناکیی گزنگ، دیمەنێک کە پڕی کرد لە شادییەکی مەزن. وەک ئەوە بوو بەربەستێکی نەبینراوی لەبەردەمدا شکابێت، وەک ئەوەی ئەو کۆتانەی پساندبێت کە بە ڕابردووی پڕ لە ترسی ئیفلیجکەری دەبەستەوە. "ئەنجامم دا!" هاواری کرد، "ئەرکەکە جێبەجێ دەکەم!"

گەشبینییەکی زێدەڕۆیی تێداکراو. گەشتەکە، گەشتێکی زۆر درێژ، تازە دەستی پێ دەکرد. جووتیارێک ئەسپوعەرەبانەکەی بەرەو بازاڕی گوندێک لێ دەخوڕی، ماوسیی گەیاندە ئەوێ، بەڵام دەبوو پاشماوەی ڕێگاکە بە پێ ببڕێت. ئەو ساتەی گەیشتە ئەو ڕووبارەی کە سنوورەکەی پێک دەهێنا، نیوەشەوێکی درەنگ بوو.

لەوێ دەیزانی چی بکات. هەموو دانیشتووانی چێرنۆڤیتسکی دەیانزانی چی بکەن، هەموان ئامادە

بوون بێ سێودوو لە گوندەکە هەڵبێنەتەنانەت لە وڵاتەکەیش. هەموان ئەو بەلەمەوانانەیان دەناسی کە هەڵاتووەکانیان دەپەڕاندەوە. پێویست بە گوتن ناکات کە ئەو کارەیان بە شێوەیەکی نایاسایی دەکرد. پەڕاندنەوەیەک کە لەو سەردەمە پڕ ململانێ توندوتیژییەدا باو بوو: جووەکان بە کۆمەڵ ڕووسیایان بەجێ دەهێشت. **ماوسی** بەسەر کەنارە لماوییەکەدا ڕۆیشت هەتا گەیشتە نزیک ئاگرێک. دوو بەلەموان بوون. چاوەڕێی کۆچبەر بوون. وەک چاوەڕوان دەکرا، دوو کەسی خراپ و بەدکار بوون، بەڵام **ماوسی** لە دۆخێکدا نەبوو بە ئارەزووی خۆی بڕیار بدات. بۆیە هەناسەیەکی قووڵی هەڵکێشا و بەرەو ڕوویان ڕۆیشت و پێی گوتن کە دەیەوێت بپەڕێتەوە بۆ ئەوبەر و لێیشی پرسین چەندی تێ دەچێت. دوو پیاوەکە تەماشای یەکتریان کرد و یەکێکیان نرخەکەی گوت. بڕەپارەیەکی کەم نەبوو، بەڵام کاتی ئەوە نەبوو مامەڵە بکات. شوێنی بەلەمەکەی لێ پرسین.

ئەو بەلەموانەی کە دەبوو بیپەڕێنێتەوە گوتی، "سەرەتا پارەکەت بدە." **ماوسی** بەستەیەک پارەی لە گیرفانی دەرهێنا و لە پێش چاویاندا دەستی بە ژماردن کرد و پارەی بەلەموانەکەی دا. "دوام کەوە،" پیاوەکە گوتی. بەرەو کەناری ڕووبارەکە ڕۆیشتن. لەوێ، لەژێر

قامیشـەڵانەکەدا، بەلەمەکە شـاردرابووەوە. بە هەنـدێک زەحـــمەتەوە، **بنیـــامین** ســـەرکەوت. پیـــاوەکەیش لە بەرامـبەری دانیشـت و سـەوڵەکانی گرت و پەڕینەوەکە دەسـتی پێ کرد. بۆ چەند خولەکێک بە بێدەنگی بەنـاو تەمە چڕەکەی سەر ڕووبارەکەدا ڕۆیشـتن. بەلەمـوانەکە چاوی لەسـەر **بنیامین** لا نەدەبرد و **بنیامین**یش هەوڵی دەدا خـۆی دەربـاز بکـات لە چـاوتێبڕینەکەی، کە ئـارامی لێ بڕیبوو.

لە پڕ پیـاوەکە لە سـەوڵلێدان وەسـتا. "چـی ڕووی داوە؟" **بنیامینی** ترسـاو پرسیاری کرد. پیاوەکەیش بە بێشەرمی گـوتی "مەبەسـتت چییـە لە 'چـی ڕووی داوە'؟ ناکرێـت کەمێک پشوو بدەم؟ هەر لەبەر ئەوەی پارەت داوە ئێتر دەبێت هەتا دەتەقم سەوڵ لێ بدەم؟"

بنیـامین بە نیگەرانیـیەوە لە ڕووبـارەکەی دەڕوانـی و گوتی، "بەڵام تەوژمی ئاوەکە. . . ئاوەکە دەمانبات!"

"زۆر ڕاسـتە،" بەلەمـوانەکە بە پێکەنینێکی گاڵتەجاڕانە و بەدکـارانەوە گـوتی، "ڕووبـارەکە زۆر بە تەوژمە. کێ دەزانێت بـۆ کوێمـان دەبـات. . . ڕەنـگە بەرەو بنکەیەکی سەربازیی قەیسەری. چووزانم. ئـاوەکە ئەم بەزمانەشی هەیە."

بنیـامین وەخـت بـوو دەتـۆقی. نەیـدەزانی پیـاوەکە بە نیـازی چییە—بەڵام نەدەکرا نیـازی باشـەی هەبووبێت.

بە دڵنیـــاییەوە هەروایــش بــوو: "ڕەنــگە بتــوانین بە کـارەکەدا بچیـنەوە، دەزانیـت چیمـان کەمە؟ وا نیـیە؟ کەمێک پارە. هەر ئەوە. نرخێکی زۆر کەمـم پێ گوتی، برادەر. وا بزانم چەند ڕۆبلێکی ترم پێویستە تا هێزم بەبەردا بێتەوە. ها؟ پێت چۆنە؟"

تەنیا ئەو کاتە **بنیامین** لەو گەمەی جەردەییە تێگەیشت. هیچ جێی سەرسوڕمان نەبوو: لەنێو ئەو بەلەموانانەدا کە قاچاخچێتییان دەکرد، لە هەموویشیان زیاتر ئەوانەی کــۆچبەرە جووەکانیـــان دەپەڕانـــدەوە، ئەم جـــۆرە تەڵەکەبـازییە شـتێکی بـاو بـوو. ئێسـتا ئەوەی لەسـەر **ماوسـی** پێویسـت بـوو بیکـات مـامەڵەکردن بـوو تـا کەمترین پارە بدات، تا زیانەکە کەم بکاتەوە.

بەڵام ئەوەی نەکـرد. تـووڕەییەکی گەورە لە ناخیـدا پەنگـی خـواردەوە. ئەمە ئەو نـاداپەروەرییە بـوو کە **یۆسی** باسی دەکرد، ئەمە چەوساندنەوە بوو: بەهێزەکە بە ئارەزووی خۆی ئیرادەی لاوازەکە ئاراستە دەکات و وێرانــی دەکـات و هەرچــی هەیە لێـی دادەدۆشـێت و وشـکی دەکـاتەوە. ژیـری پێـی دەگـوت کە دەبێـت پەرچەکردار نەنوێنێت—دواجار، ئەو بە مانای وشە لە ژێر دەستی بەلەموانەکەدا بوو. بەڵام ئەمە بابەتی ژیری نەبوو؛ ئەمە بابەتێکی تر بوو، بابەتی بەرەنگاربوونەوە بـوو، بـابەتی—شـۆڕش؟ بەڵـێ بـابەتی شـۆڕش بـوو،

شۆڕشێکی بچووک، بەلام هەرچۆنێک بێت شۆڕش، شۆڕشی تایبەتی خۆی، ململانێی خۆی لە پێناو ئازادیدا. ڕەنگی پەڕیبوو، هێندە لە پڕ هەستایە پێ، خەریک بوو بەلەمەکە وەربگەڕێت.

"سەوڵ لێ بدە!"

"ئەوە تۆ چی دەڵێیت؟" بەلەموانەکە گوتی، بە کاردانەوە چاوەڕواننەکراوەکەی ئەم گەنجە لەڕولاوازە حەپەسابوو. بەلام بنیامین نەیدەویست گفتوگۆ لەسەر هیچ شتێک بکات، نەیدەویست دانوستان بکات—بژاردەی دانوستان بەسەر چوو—کاتی دەرکەوتنی ڕاستی بوو، کاتی بەرەنگاری‌نواندن، کاتی چوونەناو ململانێی دەسەلاتەوە.

"سەوڵ لێ بدە! پێت دەڵێم، سەوڵ لێ بدە!"

"ئا تۆ بوەستە. . ." پیاوەکە بە نارەزاییەوە گوتی، بەلام چیتر هێندە متمانەی بە خۆی نەبوو، "ئەم بەلەمە هیی منە و چیم پێ خۆش بێت. . ."

"سەوڵ لێ بدە! سەوڵ لێ بدە! سەوڵ لێ بدە!"

پیاوەکە تەماشای کرد. ئێستا بەراستی دەترسا، وەک بنیامین بە سەرسامی و ئاسوودەییەوە تێبینیی کرد. بەلەموانەکە لە نیگا تووڕەکەی ماوسیدا، لە مستەکۆلە ئامادەکراوەکەیدا، تەقینەوەی تووڕەیی دەبینی، تووڕەییەکی دادپەروەرانە کە ماوەیەکی زۆر

چەپێنرابوو. تووڕەیی کەسێک کە هیچی نییە لە دەستی بدات جگە لە کۆتوبەندی کۆیلایەتی. تووڕەیی کەسێک کە ئامادەیە بکوژێت و بکوژرێت. سەرەڕای خۆبەزلزانینە دەستکردەکەی، بەلەموانەکە لە بنەڕەتدا پیاوێکی ئاسایی بوو: پارەی زیادەی لەو جووە بێدەسەڵاتە ترساوانە دەسەند کە دەیپەڕاندنەوە، بەڵام لە بەرامبەر ئەوانەدا کە دەسەڵاتێکی دیاریان هەبوو سەری شۆڕ دەکرد. **بنیامین**یش لە ناخەوە دەسەڵاتی هەبوو—دەسەڵاتێکی نهێنیی سەرسامکەر. بۆیە پیاوەکە سەوڵەکانی هەڵگرتەوە و بە بێدەنگی بەرەو کەنارەکەی ئەوبەر دەستی کرد بە سەوڵلێدان. لەوێ دابەزی و یارمەتیی **ماوسی**ی دا لە بەلەمەکە دابەزێت. کاتێک **ماوسی** خەریک بوو بڕوات بەلەموانەکە وەستاندی.

"دەمەوێت شتێکت لێ بپرسم."

"فەرموو،" **ماوسی** جارێکی تر گومانی لێ نیشت. ئەم پیاوە ئەمجارەیان چی لەژێر سەردایە؟

"تۆ کۆمۆنیستیت، وایە؟"

بنیامین چاوەڕوانی ئەو پرسیارە نەبوو. سەری سوڕما کە پرسیاری پیاوەکە، کە بە گومانەوە کردبووی، پڕی کرد لە شادی، وەک ئەوەی سەرکردەی گەل—ئیدی سەرکردەیەکی باش بێت یان خراپ—دواجار، دوای چاوەڕوانییەکی درێژ، پەسەندی کردبێت، وەک ئەوەی

به تەعمیدданی ئاگردا تێپەڕیبێت. پێکەنی و گوتی "بەڵێ هاوڕێ، من کۆمۆنیستم. ئێستا دەزانیت کۆمۆنیست چۆن کردار دەنوێنێت. ئێستا دەزانیت بۆچی داهاتوو هیی ئێمەیە. بیرێکی لێ بکەرەوە. وەرە ڕیزمانەوە، هاوڕێ. هیچت نییە لە دەستی بدەیت جگە لەو کۆتوپەیوەندانەی کە بە ڕابردووتەوە دەبەستنەوە."
بەلەموانەکە بە حەپەساوی تێی ڕامابوو. وا دیار بوو نەیدەزانی **ماوسی** باسی چی دەکات. ئاهێکی هەڵکێشا، سەرێکی بادا و گەڕایەوە بۆ ناو بەلەمەکەی. **ماوسییش** ملی ڕێی گرتە بەر.

ماوسی سەرسام بوو لەوەی لە هەر قۆناغێکی گەشتەکەیدا زانیارییەکان دروست بوون و هەر زوو خۆی لەسەر ڕێگای بەرەو پراگ بینییەوە، لە بەشی چینی ناوەندی شەمەندەفەرێکی قەرەباڵغدا. جەنگەکە هەموو دانیشتوانی لە شوێنی خۆیان هەڵکەندبوو. ئەو خەڵکەی لە ماڵەکانیان هەڵکەندرابوون لەمپەڕی ئەورووپاوە بۆ ئەوپەڕی بە دوای پەناگەیەکدا وێڵ و سەرگەردان بوون.
بەڵام بە پێچەوانەوە، ئەوە شتێکی باش بوو بۆ **بنیامین**. لەنێو قەرەباڵغیی خەڵکەکەدا خۆی ون دەکرد. لە وێستگەیەکدا پاسەوانی چەکدار هاتنە ژوورەوە، بەڵام

کارەکەیان بە کەمتەرخەمی ئەنجام دا، تەنیا لێرەولەوێ داوای بەڵگەنامەیان لە سەرنشینە تاکوتەراکان دەکرد، ماوسی بچووک بوو و خۆی لە قوژبنێکدا شاردبووەوە، بۆیە کەس تێبینیی نەکرد.

وە نەبێ ئەوە هێوری بکاتەوە، بەڵکو هەستی دەکرد هەموان چاودێریی دەکەن و بە گوێیدا دەچرپێنن: "ئەو گەنجە ترۆتسکیستە و خەریکی جێبەجێکردنی ئەرکێکی مەترسیدارە." پیاوێکی قەڵەو، کە چاویلکەیەکی ڕەشی لە چاو بوو، زۆر نیگەرانی دەکرد. بۆچی چاویلکەی ڕەش؟ دەکرێت تەنیا مانای ئەوە بێت، پۆلیسی نهێنیی ئەڵمانیا یان ڕووسیایە. بێدەنگ و بێ جووڵە بەرامبەر ماوسی دانیشتبوو. ماوسی نیگەران بوو، بیری لە گۆڕینی فارگۆنەکە دەکردەوە. بەڵام شەمەندەفەرەکە لە وێستگەیەک لە دووریی سەد کیلۆمەتر لە پڕاگەوە وەستا. پیاوەکە هەستا. بەڵام بە یارمەتیی ژنێک و گۆچانێک، بەلارەلار بە نێوان کورسییەکاندا ڕۆیشت. کوێر بوو، بەڵێ. ماوسی ئاهێکی هەڵکێشا و ئاسوودە بوو. پاش ئەوەی ڕاڕایی و شەکەتی زۆری بۆ هێنا، خەوی لێ کەوت.

هەر کە خەو بردییەوە خەونی بینی، خەونێکی ئاڵۆز و شێواو. لە سیناگۆگێکی قەرەباڵغدا بوو. لە پڕ حاخامەکە ئاوڕی لێ دایەوە، تەنیا ئەوە نەبێ کە حاخام نەبوو،

بەڵکو لە بری ئەوە ترۆتسکی بوو—ترۆتسکی لە سیناگۆگەکەدا شاڵێکی نوێژکردنی لەسەر شان بوو، ئەمە مانای چی بوو؟ پاشان هەموو ئەوانەی لە سیناگۆگەکەدا بوون ڕووەو ماوسی ڕایان دەکرد و بە هاواری "فیڵباز! فیڵباز!" پاڵیان دەنا بۆ دەرەوە و ترۆتسکییش بە نیگایەکی تۆمەتبارکەرەوە لە میحرابەکەوە تەماشای دەکرد. ماوسی بەرهەڵستیی دەکرد، "دەرم مەکەن، منیش لەگەڵتانم، من کۆمۆنیستم."
لە پڕ خەبەری بووەوە، کەسێک بە توندی ڕایدەوەشاند. بلیتوەرگرەکە بوو.
"هەستە برادەر، گەیشتین."
"گەیشتین؟" ماوسی هێندە گێژ بووبوو لە پیاوەکە تێنەگەیشت.
"ئێمە لە پراگین. پراگ! پراگ ڕووگەی گەشتەکەت نەبوو؟ فەرموو، لە شەمەندەفەرەکە دابەزە."
ماوسی بە شڵەژاوی جانتاکەی لەسەر ڕەفەکە داگرت و بەپەلە لە شەمەندەفەرەکە دابەزی. وێستگەکەی جێ هێشت، ئێستا لە پراگ بوو. وەستا و چاوی بڕییە شار، کە بە ڕووناکییەکانی دەدرەوشایەوە—کاتژمێر دەی شەو بوو و لە هەموو شوێنێک ڕووناکییەکان هەڵکرابوون—لە قەرەباڵغییەکاندا، لە ترامەکاندا، لە ئۆتۆمبێلەکاندا، لە باڵەخانەکاندا. بۆ کەسێک کە تەنیا

گوندەکەی خۆیانی ببینێت، دیمەنێکی سەرگێژکەر و هاوکات ترسناکیش بوو. ماوسی دەترسا، بەڵام بەپەرۆشیش بوو. گەیشتبووە پڕاگ. سەرەڕای هەموو شتێک، هەموو کێشە و گرفتەکان، گەیشتبووە شوێنی مەبەست. چیتر گومانی نەبوو کە ئەرکەکەی هەرچی بێت بەجێی دەگەیەنێت و بە ماوەیەکی کەم دەگەڕێتەوە بۆ چێرنۆڤیتسکی. هەر لە ئێستاوە بیری دەکردەوە کە بە یۆسی دەڵێت، "هاوڕێ یۆسی، شایانی ئەو متمانەیە بووم کە پێت دام." دڵنیا بوو ڕۆژێک یۆسی دەیبات بۆ لای ترۆتسکی و بە شانازییەوە پێی دەناسێنێت: "هاوڕێ، ئەمە بنیامینە، ڕێبوارێکی مەزنە، شۆڕشگێڕێکی پلەیەکە، پیاوێکە دەتوانێت هەر ئەرکێک جێبەجێ بکات، گرنگ نییە چەند قورسیش بێت."

هوتێل تێرمینوس لە وێستگەکەوە دوور نەبوو: ماوسی بەژێر بەفرەکەدا ڕۆیشت. زۆری پێ نەچوو هەتا شوێنەکە بدۆزێتەوە. هوتێلێکی بچووکی کۆن بوو، ڕووکاری پێشەوەی بە گارگوێلی° ترسناک نەخشێنرابوو. بەڵام ماوسی گەشتیار نەبوو تا بەدوای ئاسوودەییدا بگەڕێت: ئەو پیاوێکی ئەرکپێسپێردراو بوو. ڕۆیشتە ژوورەوە. لە پشت مێزی بەشی

° شێوەی ناشیرین و قێزەوەنی مرۆڤ و ئاژەڵ کە لە بنمیچی بیناکانەوە بە شێوەی پەیکەر دروست دەکرێت، بە تایبەتی لە کڵێساکاندا.

پێشوازییەوە پیاوێکی قەڵەوی کەچەڵ، کە پارچەیەکی ڕەش بەسەر چاوی چەپییەوە بوو، بە گومانەوە سەرتاپا لێی ڕوانی.

"چیت دەوێت؟" بە ئەڵمانی پرسیاری کرد. دەنگە وشکەکەی **ماوسی** تۆقاند.

"ئێستا گەیشتم. . . ژوورێکم گرتووە. . . ."

"ژوورگرتن." پیاوەکە بە ڕقەوە کتێبێکی بەرگڕەشی کردەوە. "بە چ ناوێکەوە، ئەگەر بکرێت بزانم؟"

ماوسی دوای چەند ساتێک وەڵامی دایەوە: "**یۆسی**. **یۆسی پێرلمان**."

پیاوەکە تەماشای ناو کتێبەکەی کرد. "**یۆسی پێرلمان**.... ڕاستە، ژوورت گرتووە. بۆ ماوەی حەفتەیەک. پێشەکی پارەکە بدە."

ماوسی پارەکەی لە گیرفانی دەرهێنا و بڕی پێویستی لێ ژمارد و دای بە پیاوەکە، ئەویش دیسان ژماردییەوە—دوو جار. پاشان خاولییەکی کۆن و کلیلێکی پێ دا: "نهۆمی سێیەم. لەو پلیکانەوە سەربکەوە."

ماوسی سوپاسی کرد و ویستی بڕواتە سەرەوە، بەڵام پیاوەکە بانگی کرد و ئاگاداری کردەوە: "من کێشەم ناوێ لێرە، تێدەگەیت؟ هەرچی ڕوو بدات، هیچ پەیوەندیی بە منەوە نییە."

ئەم قسانە **ماوسیی** خستە گومانەوە. بلێی پیاوەکە ئاگای لە شتێک بێت دەربارەی ئەرکەکەی؟ ئەگەر وا بێت، بلێی ئەویش ڕۆڵی هەبێت لە کارەکەدا؟ ئەوە ڕوون بوو، بەڵام لە ئێستادا **ماوسی** نەیدەتوانی هیچ شتێکی لێ بپرسێت. جانتاکەی هەڵگرت و ڕۆیشتە سەرەوە بۆ ژوورەکەی.

ژوورێکی بچووک، بە هیچ جۆرێکیش خاوێن نەبوو—لەگەڵ هاتنەژوورەوەی میوانەکە، مشکێک فرتەی کردە کونەکەیەوە—زۆریش سارد بوو. تەنیا جێخەوێک و کەنتۆرێکی بچووکی تۆز لێنیشتوو و دەستشۆرێک و ئاوێنەیەکی شکاوی تێدا بوو. بەڵام هێندە بەس بوو. سەرەڕای شەکەتییەکەی، **ماوسی** بڕیاری دا دەستبەجێ لە پەیوەندیکردن بە نووسەرەکەوە دەست پێ بکات.

پاشان بۆی دەرکەوت—جانتاکەی شانی پێ نەمابوو. جانتاکەی شانی کە *مانیفێستۆ*کەی و زەرفەکەی تێدا بوو—نەمابوو.'بە دەستی لەرزیوەوە جانتاکەی تری کردەوە: بشێت جانتاکەی شانی تێ خستبێت؟ نەخێر، جگە لە جلەکانی هیچی تری تێدا نەبوو. شڵەژاو و ترساو، خۆی هاوێشتە سەر جێخەوەکە. جانتاکەی شانی ون کردبوو. یەکەمین کاردانەوەی توورەبوون بوو—لە خۆی. "جانتاکەی شانت ون کرد، بە نەفرەت بیت،" بڵماندی، "جانتاکەی شانت ون کرد، ئەی گەمژە،

گێل، بورژوازیی گوو!" هەناسەیەکی قووڵی هەڵکێشا. لە دڵی خۆیدا گوتی، "پێویستە جڵەوی خۆم لە دەست نەدەم، گرنگ ئەوەیە هێمن و عەقڵانی بمێنمەوە." پێویست بوو بەسەر هەنگاوەکانیدا بچێتەوە و هەوڵ بدات وێنەی ئەو شوێنە بهێنێتە پێش چاو کە جانتاکەی شانی تێدا لە بیر چووە—بە چاوی خەیاڵ ببینێت.
یەکەم شوێن بە خەیاڵیدا هات مێزی ژووری پێشوازی بوو. بە پەلە ڕۆیشتە خوارەوە. پیاوەکە لەوێ بوو و ڕۆژنامەی دەخوێندەوە.
"جانتاکەی شانم!" هاواری کرد. "جانتاکەی شانم لە کوێیە؟"
سەرەتا پیاوەکە تێنەگەیشت. بێگومان بە هۆی شێوەزارە بیدییەکەیەوە، هەروەها بە هۆی شپرزەیی گەنجەکەیشەوە. دواجار بۆی دەرکەوت ماوسی باسی چی دەکات.
"جانتای شان؟ نەخێر هیچ جانتایەکت لێرە بەجێ نەهێشتووە. ڕەنگە لە شەمەندەفەرەکەدا لێت بەجێ مابێت."
لە شەمەندەفەرەکەدا، بێگومان. لە شەمەندەفەرەکەدا. لە ناکاو خەبەری بووبووەوە، بە پەلە و بە شپرزەیی دابەزی—لەو کاتەیشدا جانتاکەی شانی بەجێ هێشتبوو.

بەژێـر بەفـرەکەدا، کە ئێسـتا زۆرتـر دەبـاری، بەرەو وێسـتەگەکە ڕای کـرد، لەژێـر لێـوەوە دەیگـوت: "دەی شـــەمەندەفەرەکە هێشـــتا لەوێ مابێـــت. خـــوایە، شەمەندەفەرەکە هێشتا لەوێ مابێت."
خۆی کرد بە وێستگەکەدا و ڕاستەوخۆ ڕۆیشت بۆ ئەو شۆستەیەی لێی دابەزیبوو.
هـیچ شـەمەندەفەرێک لەوێ نەبـوو. لە ڕاستیدا، جگە لە فەرمـانبەرێکی وێسـتگەکە کە خەریکـی گسـکدان بـوو، ڕۆحلەبەرێک لەسەر ئەو شۆستەیە نەبوو. **ماوسی** لێی نزیک بووەوە و پرسیاری ئەو شـەمەندەفەرەی لـێ کـرد کە پێی هاتبوو.
پیـاوەکە، بەبـێ ئەوەی چـاو هەڵببڕێـت، وەڵامـی دایەوە "ڕۆیشت، نزیکەی نیو کاتژمێر لەمەوپێش."
ماوسی بە دەنگێکی لەرزیوەوە و خەریک بـوو دەستی دەکرد بە گریان، پرسیاری کرد "ئەی جانتاکەم؟"
پیـاوەکە نەیزانـی **ماوسـی** باسـی چـی دەکـات. **ماوسـی** شتەکانی بۆ گێڕایەوە. فەرمـانبەرەکە سـەری خوراند و گـوتی کە بەشـی ونبـوون و دۆزیـنەوە هەیە دەتوانێـت بـڕوات لەوێ پرسیار بکـات، بەڵام ئەگەری دۆزینەوەی جانتـاکەی سفرە. **ماوسـی** ڕای کـرد بۆ لای پەنـجەرکە: نەخێـــر، ســـتافی پـــاککەرەوە هـــیچ جانتایەکیـــان نەدۆزیبـووەوە. ژنەکە نـاوی هـوتێلەکەی تۆمـار کـرد،

بەڵام هەر ئەوەی دووبـــارە کــردەوە کە فەرمـــانبەری وێستگەکە گوتبووی: بە هەر هۆکار و مەبەستێک بێت، جانتاکەی بۆ هەتاهەتایە ون بووە.
"پێشـتر شـتەکان هەمیشـە خـراپ بـوون. ئێسـتایش، بەم جەنگەوە، دۆخەکە زۆر خراپتر بووە."
بنیامین بە خەمباری گەڕایەوە بۆ هوتێلەکە.

"جانتاکەت دۆزییەوە؟" فەرمانبەرەکەی بەشـی پێشوازی بە دەنگێکی گاڵتەجاڕانەوە لێی پرسی.
"نەخێر،" **بنیامین** بڵماندی: "نەمدۆزییەوە." بە پلیکانەکەدا ڕۆیشتە سـەرەوە و دەرگـای ژوورەکەی لەسـەر خۆی داخســـت و بەبـــێ ئەوەی جلەکـــانی لەبەر دابکەنێــت ڕاکشـــا—پاشـــان دایە پـــڕمەی گریـــانێکی بەکــوڵ. چ کارەساتێک بوو، چ کارەساتێک! هێشتا ئەرکەکە دەستی پێ نەکردووە، کەچی ئەو گەمژەییەکی مێژوویی تۆمار کــرد. **یۆســی** متمــانەیەکی زۆری پــێ هەبــوو. دامــاو، **یۆسیی** داماو.
هەر گریا، هێندە گریا هەتا ماندوو بوو خەو بردییەوە.

. . . . .

بەیانیی ڕۆژی دواتر خەبەری بووەوە، هێشتا گێژ بوو و سەریشــی دەئێشــا—برسییشــی بــوو. بڕیــاری دا لە هــوتێلەکە بڕواتە دەرەوە و شـتێک بخـوات—کەمێکیش

بگەڕێت. پێویست بوو بیر بکاتەوە دەبێت چی بکات. بەڵکوو لە کاتی گەڕانیدا شتێک بێتە ڕێی. ڕۆیشتە خوارەوە. فەرمانبەری پێشوازی لای مێزەکەیەوە دانیشتبوو.

"حاڵت چۆنە؟ جانتاکەت دۆزییەوە؟" **ماوسی** گوتی نەخێر. پیاوەکە بە گومانێکی ئاشکراوە تەماشای کرد.

"دەمەوێت جارێکی تر بیرت بهێنمەوە: پارەی مانەوەی حەفتەیەکت داوە، تەنیا حەفتەیەک. یاخود بڵێین، شەش ڕۆژی تر. دوای ئەوە، خواحافیزت."

ماوسی وەڵامی نەدایەوە. ئەوێی جێ هێشت و خۆی کرد بە قاوەخانەیەکی بچووکی پڕ لە دووکەڵدا کە بەرامبەر بە هوتێلەکە بوو. کاتێک بە خەواڵوویی پارچەنانێکی دەجوو، هەوڵی دا بیری خۆی کۆ بکاتەوە و پلانێک دابنێت."

خاڵی یەکەم: ناتوانێت چیتر کات بە گەڕان بە دوای جانتاکەیدا بە فیڕۆ بدات، کارێک کە بێگومان چەند ڕۆژێک دەخایەنێت و ڕەنگە هیچیش شین نەکات.

خاڵی دووەم: دەبوو بزانێت ئەو کەسە کێیە کە زانیاریی لە بارەی ئەرکەکەیەوە پێ دەدات. نەیدەزانی کێیە، بەڵام دەیزانی بە دوای کەسێکدا دەگەڕێت کە نووسەرە، جووە، چەپڕەوە. ئەوە کەمێک ئەرکەکەی ئاسانتر دەکردەوە. تەنانەت لە شارێکی وەک پراگیشدا، ژمارەی

ئەو کەسانەی کە ئەم تایبەتمەندییانەیان تێدا بێت زۆر نین. ئەوەی کە پێویستی بوو خاڵی دەستپێکردن بوو: کەسێک بدۆزێتەوە کە لانیکەم بەرچاوڕوونییەکی پێ بدات لە کوێ نووسەرانی چەپڕەوی جوو بدۆزێتەوە.
ئەو کەسە کێ بێت؟ تا ئێستا تەنیا یەک کەسی لە پڕاگ ناسیوە، فەرمانبەرەکەی بەشی پێشوازیی هوتێل تێرمینوس. ڕەنگە ئەو پیاوە شتێک بزانێت؛ ڕەنگە ئەو هوتێلە شوێنی یەکتربینینی ئاسایی ترۆتسکیستەکان بێت. بەڵام بەو ڕوخسارەوە کە لە سیخوڕێکی پەرچەکرداری دەچوو، پێ نەدەچوو ترۆتسکیست بێت. خۆ ڕەنگە لەوانیش بێت، بەڵام نەیەوێت خۆی ئاشکرا بکات—ئەگەر وا بێت ئەوا کارێکی مەزنی دەکرد: ڕەنگە ئەم جووە گەنجەی تاقی بکردایەتەوە کە تازە گەیشتبوو؛ ڕەنگە ترۆتسکی خۆی داوای شتێکی وای لێ کردبێت. لەگەڵ ئەوەیشدا، بە هەموو ئەو گومانانەوە، ماوسی گەیشتە ئەو بڕیارەی کە ئەم پیاوە ئەو کەسە نابێت کە هیچ شتێکی لە بارەی ئەرکەکەیەوە لێ بپرسێت. سەرباری هەر شتێکی تر، پرسیارکردن لەو پیاوە دەبووە دانپیانانی ماوسی بە شکستی خۆیدا، ئەوەیش هێشتا زوو بوو. تەنیا ئەو کاتە لەم فەرمانبەرە دەپرسێت کە هەموو هەوڵەکانی تری شکستی هێنا،

پاش تاقیکردنەوەی هەموو ڕێگاکانی تر. دەیتوانی پێش ئەوە، چەند سەرچاوەیەکی تری زانیاری تاقی بکاتەوە.
ڕەنگە یەکێتیی نووسەران؟ نەخێر، ئەوان نا. ناتوانێت وەک کەسێکی نەناسراو بڕوات بۆ ئەوێ و بڵێت "گوێ بگرن دۆستان، من بە دوای نووسەرە چەپڕەوە جووەکاندا دەگەڕێم." ئەوە تەنیا بێ متمانەیی بەرهەم دەهێنێت. نەخێر، پێویست بوو ڕێگایەکی تر بدۆزێتەوە.
بەرچاییی تەواو کرد و پارەکەی دا و ڕۆیشت. کوێرانە بەناو شەقامە بەرتەسکەکانی شارە کۆنەکەدا دەستی کرد بە پیاسەکردن. کاتێک هاتەوە سەر خۆی، لە شوێنێکدا بوو کە بە لایەوە ئاشنا دیار بوو؛ لە ڕاستیدا چەند تابلۆیەکی بە زمانی عیبری بینی. ئەوێ شەقامی مایزێل بوو، لە گێتۆی[٦] پێشووی پڕاگ. ئەو شوێنەیش کە لە بەرامبەری بوو **ئاڵتنوشولەی** ئەفسانەیی بوو، سیناگۆگە دێرینەکە، بینایەکی بە شکۆ و خەمین. دەرگا سەرەکییەکەی کرابووەوە. **بنیامین** چووە ژوورەوە. کەسی لێ نەبوو. لەوێ مایەوە و تەماشای سادەیییەکەی ناوەوەی دەکرد، لەگەڵ ڕیزە کورسییە کۆنەکان و ژووری کەلوپەلە پیرۆزەکان، کە تەوراتیشی تێدا بوو.

---

[٦] گەڕەکی هەژارنشین و دابڕاو لە بەشەکانی تری شار، بە هۆکاری سیاسی، ئایینی، کۆمەلایەتی یان ئابووری.

"دەتوانم یارمەتیت بدەم؟" ئاوڕی دایەوە. پیاوێکی زۆر پیر، کە چاکەتێکی کڵاوداری ڕەشی لەبەردا بوو، بە چاوداگرتنێکی پێکەنیناوییەوە تەماشای دەکرد. "من شامەسم[٧]،" پیاوەکە خۆی ناساند، "خزمەتکاری ئەم سیناگۆگەم. چۆن دەتوانم یارمەتیت بدەم؟"

"من هەروا تەماشایەکم دەکرد،" **ماوسی** بە ییدی وەڵامی دایەوە، ئەوەیش پیاوەکەی دڵخۆش کرد.

"لە خزمەتتدایین،" پیاوەکە وەڵامی دایەوە، ئەویش بە ییدی. "من خزمەتی سیناگۆگەکە دەکەم و بە میوانانیشی پیشان دەدەم. ئەوان لە هەموو بەشەکانی ئەورووپاوە دێن. بەڵام ئەوە،" بە شانازییەوە لە قسەکانی بەردەوام بوو، "هیچ کێشە نییە بۆ من. هەشت زمان بە باشی قسە دەکەم: ئەڵمانی، ئینگلیزی، فەرەنسی، ئیتاڵی. . ." چاوێکی داگرت. "بەڵام ئەو زمانەی کە بەڕاستی حەزم لێیە قسەی پێ بکەم ییدییە، ئەوە زمانی دایکمە، ئەو زمانەی کە دایکم گۆرانیی پێ دەگوت بۆم تا دەیخەواندم لە. . . ئەو شتانە لە بیر ناکرێن. کات تێدەپەڕێت، بەڵام ناتوانیت ئەوانە لە بیر بکەیت." بۆ ساتێک بێدەنگ بوو، هێشتا هەر چاوی بڕیبووە بۆشایی، پاشان جارێکی تر ئاوڕی لە

---

[٧] خزمەتکاری پەرستگای جووەکان.

میوانەکەی دایەوە. "ئەی تۆ؟ خەڵکی کوێیت؟ ڕووسیا؟ پۆڵەندا؟"

ماوسی دوودڵ بوو. دەکرێت متمانە بەو پیاوە بکات؟ بڕیاری دا سەرکێشی بکات و ڕاستییەکە بڵێت، یان لانیکەم بەشێکی. گوتی خەڵکی **چێرنۆڤیتسکی**یە و لە پراگ کار دەکات. بەڵێ، **چێرنۆڤیتسکی**، پیاوە پیرەکە گوندەکە شارەزا بوو، تەنانەت هاوڕێیشی هەبوو لەو ناوچەیە. پاشان بەردەوام بوو: "وەرە، با کەمێک باسی مێژووی ئەم سیناگۆگەت بۆ بکەم."

دەستی **ماوسیی** گرت و بردی بۆ دالانەکە، گوتی "لەم شوێنەدایە کە **گۆلەم**[8] نێژراوە." ڕوونی کردەوە کە **گۆلەم**ەکە زەبەلاحێک بوو لەلایەن **لوریا**وە، کە حاخامێکی کابالی[9] بوو، لە قوڕ دروست کرابوو بۆ بەرگریکردن لە جووەکانی پراگ لە بەرامبەر دژەسامییەکان. بەڵام پاش ئەوەی لە سەرگەورەکەی یاخی بوو، **گۆلەم**ەکە تێک شکێنرا و لەوێدا نێژرا.

چەند چیرۆکێکی تری گێڕایەوە و پاشان بێدەنگ بوو— وا دیار بوو چاوەڕێی بەخشیشی دەکرد.

---

[8] مرۆڤێکی دەستکرد لە ترادیسیۆنی جوودا، کە ڕۆحی بەبەردا کراوە. هاوشێوەی فرانکنشتاین لە ئەدەبدا.

[9] عیرفانی یەهوودی.

بنیامین پارەیەکی ئەوتۆی پێ نەبوو. بەڵام ڕەنگە ئەم پیاوە، بە هەر شێوەیەک بێت، بتوانێت یارمەتیی بدات، بۆیە پارەی لە گیرفانی دەرهێنا و هەندێک وردەی پێ دا. شامەسەکە ژماردی، تا ڕادەیەک بە ناڕەزاییەوە— وا دیار بوو هەمیشە پارەی زیاتری پێ دەدرێت— خستییە گیرفانییەوە و پرسی ئاخۆ شتێکی تر هەیە بتوانێت بۆ میوانەکەی بکات. بۆ پیاوەکە، ئەو پرسیارە تەنیا پەیوەندیی بە ڕەسمیاتی کارەکەوە هەبوو، بەڵام **ماوسی** دەبوو سوود لە هەر هەلێک وەربگرێت. بەڵێ، پێویستیی بە یارمەتی هەبوو: بە دوای نووسەرانی جوودا دەگەڕا (نەیوێرا ئاوەڵناوی "چەپڕەو" زیاد بکات.) ئاخۆ کابرای ڕێبەر نەیدەتوانی لەو بارەیەوە شتێکی پێ بڵێت؟

"نووسەری جوو؟" پیاوە بچووکەکە پرسی، ئێستا حەزی زانینی جووڵابوو. "بۆچی دەتەوێت چاوت بە نووسەری جوو بکەوێت؟"

"منیش نووسەرم،" **ماوسی** بە درۆوە گوتی، "دەمەوێت بیروڕای لەگەڵدا ئاڵوگۆڕ بکەم."

"ئێ ئێ. . ." پیاوەکە کەمێک بیری کردەوە. "نووسەری جوو لێرە، لە پراگ. . . زۆر ناناسم. خۆت دەزانیت نووسەران لەو خەڵکانە نین کە ئارەزووی هاتن بۆ سیناگۆگ بکەن، بەڵام دووان هەن کە جارجار حەزیان

لێیە بۆ ئێرە بێن—پێم وا بێت بە دوای ئیلهامدا وێڵن. ئەوان هـاوڕێن، ئەو دووانە. یەکێکیـان مـاکس بـرۆدە، پیاوێکی زۆر باشە. ئەوی تریان **فرانز کافکا**یە. کەسێکی نامۆیە. . ."

نامۆ. ئەوە بۆ **ماوسی** دڵخۆشکەر بوو.

"نامۆ؟ لەبەرچی پێی دەڵێیت نامۆ؟"

"لەبەر زۆر هۆکار،" شامەسەکە، کە وا دیار بوو ئاسایی بـوو بە لایەوە کەمێـک قسـە بکـات، وەڵامـی دایەوە "گەنجێکی تەنیایە، زۆر کەمدووە، کێشـەی خێزانییشـی هەیە. زۆر نایکرێـت لەگەڵ باوکیـدا، کە بازرگـانێکی دەوڵەمەنـد بەڵام تـا ڕادەیەک قسـەڕەقە. هەمـوو ئەو شتانە **کافکا**ی یاخی کردووە."

یاخی، بەڵێ ئەوەیش سەرنجڕاکێش بوو. لە پشت هەر یاخییەکەوە ڕەنگە شۆڕشگێڕێک خۆی مەڵاس دابێت. دەبێـت خـۆی مەڵاس دابێـت. تەنیـا ئەو کەسـەی کە ناگونجێت، کە شتەکان وەک خۆیان پەسەند ناکات، کە هەرگیز بە تەواوی ئاسوودە نییە، دەتوانێت کۆمەڵگە بگۆڕێـت. ناوەکەیشـی. . . **کافکـا**، وەک نـاوێکی بـاش دەبینی بۆ کەسێکی شۆڕشگێڕ: دووبارەبوونەوەی "ک" پێشنیاری سووربوون و پێداگریی دەکرد. وەک "ت" لە **ترۆتسکی**دا، کە ئێستا ناوەکەی هـاتەوە یادی، هەروەهـا "ک"یشی تێدایە. ئەمە تەنیا هەستێک بوو، بێگومان، بەڵام

جگە لە هەست، چیتری هەبوو تا لەسەری بەردەوام بێت.

"لە کوێ دەتوانم ئەم **کافکایە** بدۆزمەوە؟"

"دروست نازانم لە کوێ دەژی. بەڵام بیستوومە شوێنێکی وەک نووسینگەی لە شارە کۆنەکەدا هەیە. لە خانوویەکی بچووکی زۆر کۆندا، لە شەقامی کیمیاگەران، لە پشت قەڵای **هرادشین**ەوە."

شەقامی کیمیاگەران، پشتی قەڵایەک؟ ئەوە شوێنێکی نامۆ بوو بۆ نووسەرێکی کۆمۆنیستی، **ماوسی** لە دڵی خۆیدا گوتی. ئەوەی کە بیستبووی، کیمیاگەرەکان کەسانێک بوون کە کانزاکانی تریان دەگۆڕی بۆ زێڕ؛ واتا بازرگان بوون، لە خراپترین جۆریش بوون، ئەوانەی جادوو تێکەڵ بە بازرگانی دەکەن، سەرمایەداری لەگەڵ خورافەدا تێکەڵ دەکەن. پاشان، بۆچی لە نزیک قەڵا، لانکەی ئەوسا و ئێستای خانەدانان و هێمای نایەکسانی؟

خۆ ڕەنگە ئەوەیش بە ئانقەست بێت، بژاردەیەک کە مانای ئەوە بوو نامەیەک بنێرێت. ڕەنگە ناوی شەقامەکە و دیمەنی قەڵاکە پاڵنەرێکیان دابێت بە تووڕەییەکەی **کافکا**، کە بەبێ ئەو تووڕەییە شۆڕش مەحاڵە.

"تۆش لە کەسێکی یاخی دەچیت." پیاوە پیرەکە بە نیگایەکی تیژەوە گوتی.
"من؟" ماوسی هەوڵی دا نیگەرانییەکەی بشارێتەوە. "من، بێخەمترین پیاوی دونیا، لە یاخی دەچم؟ قسەی بێمانا. چی ئەم بیرۆکەیەی خستە مێشکتەوە؟"
پیاوە پیرەکە پێکەنی. "ژیان، هاوڕێم، ژیان فێری کردووم خەڵکی بناسم. تۆ تەنانەت ناشزانیت درۆ بکەیت." لە ماوسی نزیک بووەوە و دەنگی نزم کردەوە. "تۆ لە کێشەیەکدایت. نازانم چییە، بەڵام ئامۆژگارییەکت دەکەم: بگەڕێوە بۆ گوندەکەت و ئەوەی کە هاتبوویت لێرە ئەنجامی بدەیت لە بیری بکە. چیرۆکی ئەو حاخامە دەزانی کە هاتبوو بۆ پڕاگ تا گەنجینەیەک بدۆزێتەوە؟"
ماوسی چیرۆکەکەی نەدەزانی، بۆیە پیاوەکە بۆی گێڕایەوە. حاخامێکی خەڵکی گوندێک لە پۆڵەندا خەونی بە گەنجینەیەکەوە بینی کە لە نزیک پردێک لە پڕاگ لە چاڵ نراوە. خەونەکە هێندە سەرنجڕاکێش بوو کە پیاوەکە وەک ئاگادارکردنەوە وەری گرت، بۆیە ماڵئاوایی لە خێزانەکەی کرد و پەرەو پڕاگ بەڕێ کەوت. گەیشتە شارەکە و ئەو پردەی ناسییەوە کە لە خەونەکەیدا بینیبووی، دەستی کرد بە چاڵکەندن. پاسەوانێک هات تا بزانێت خەریکی چییە. حاخامەکەش بەبێ ئەوەی ناسنامەی خۆی ئاشکرا بکات، خەونەکەی

بـۆ گێـڕایەوە. پاسـەوانەکە تێـر پێکەنـی: "خەون! کـێ بـــاوەڕی بە خەون هەیە؟ دوێنێشــــەو خەونـــم بە گەنجینەیەکەوە بینی کە لەژێر ئاگردانی ماڵی حاخامێکی پۆڵەندیـدا شــاردرابووەوە. قســەگەلێکی چەنـد بێمانـا!"
حاخـامەکە گەڕایەوە بـۆ مـاڵەوە و ژێـر ئـاگردانەکەی هەڵکەند، بێگومان، گەنجینەکەی لەوێدا دۆزییەوە.
دوای کەمێـک وەسـتان، پیـاوەکە گەیشـتە دەرەنجامێـک: "تۆش دروست بۆ ئەوە هاتوویت، هاتوویت بۆ ئەوەی مـن پێـت بڵـێم پێویسـتە بـڕۆیتەوە بـۆ مـاڵەوە و لەوێ وەڵامـی کێشـەکانت بـدۆزیتەوە. باشـە، ئەوا ئەو کـارەم کرد. بڕۆوە بۆ ماڵەوە، گەنجە، بە قسـەی دایکوباوکت بکە. ئارامیی دەروون گەنجینەیەکە، گەنجینەیەک کە بە هیچ نرخێک نایکڕیت."
پاش کەمێک وەستان. "ئەوە دەکەیت؟"
"نەخێر" **ماوسی** بە وشکی وەڵامی دایەوە.
پیاوە پیرەکە ئاهێکی هەڵکێشا. "دەمزانی ئامۆژگارییەکەم وەرناگریت. تۆ شتێکت لەگەڵ **کافکادا** هاوبەشـە. کاتێک چیرۆکی **گۆلەم**ـەکەم بـۆ ئەویـش گێـڕایەوە، ئاگـادارم کردەوە: نابێت شتگەلێک بخولقێنین کە نـاتوانین ڕامیان بکەیـن. ئەدەبـیش یەکـێکە لەو شــتانە، شـتێک کە ڕام ناکرێـت. دەسـت دەکەیـت بە نووسـین، بە خەیـاڵکردن، کێش دەزانێت بە چ کۆتـاییەک دەگەیت؟ پاشـان، کتێبی

زیاترمـان بـۆچییه؟ هەرچـی شـتی گـرنگه له تەوراتـدا نووسراوه. تەورات—"

"ئەی کافکـا؟" ماوسـی قسـەکەی پـێ بـڕی، "ئەو چـی گوت؟"

"هـیچ. هیچـی نەگـوت. هەر گوێشـی لـێم نەگـرت. دەبێت وای دانابێت مـن تەنیـا ئەو پیـرە خەڵەفـاوەم که چیرۆک دەگێـڕێتەوە تـا بەخشیشـی پـێ بـدرێت. بەڵام ئەم پیـرە خەڵەفاوە زۆر لەوە زیاتر دەزانێت که ئێوەی گەنجان به خەیاڵتاندا دێت." بۆ ساتێک بێدەنگ بـوو، بێدەنگییەک که بێشک به هۆی بێزارییەوە بوو. پاشان به قێزەوە ئاوڕی له ماوسی دایەوە: "باسی گەنجینه و بەخشیشمان کـرد، دەتوانیت شتێکی زیاتر ببەخشیت. زیاد له هەر میوانێکی تر کاتم به تۆ بەخشی."

ماوسی چاوەڕێی ئەمەی نەکردبوو. بەڵام نەیتوانی بڵێت نا. پارەیەکی وردەی له گیرفانی دەرهێنا و دای به پیاوه پیـرەکه، ئەویـش به تـووڕەییيەوە تەماشـای کـرد: "هەر ئەوە؟ دوای ئەو هەمـــوو زانیـــاری و ئەو هەمـــوو ئامۆژگارییه؟"

ماوسـی بـۆی ڕوون کـردەوه که هەژاره و گەشـتەکەی زۆر دژوار بووه و دەبوو دەست به پارەکەیەوه بگرێت.

"هەمـان چیرۆکـی کـۆن." پیـاوەکه به بێـزارییەوه گـوتی، "پاره کەمە، قەیرانە، جەنگە. . . له کۆتاییدا ئەوەی کەمی

دەست دەکەوێت هەر منم. بەڵام شایەنی ئەوەم. شایەنی ئەوەم چونکە گەمژەم. هەرگیز نەمدەویست بخوێنم، پێم باشتر بوو ببمە خزمەتکاری ئەم پەرستگایە. دەزانی بۆ؟ چونکە هەمیشە حەزم لەم شوێنە بووە، هەمیشە حەزم لێ بووە چیرۆک لە بارەی **گۆلەم**ـەوە بگێڕمەوە. ئەوەش پارەی زۆری تێدا نییە. ئەوانەی دێن بۆ ئێرە گوێ دەگرن و هەر گوێ دەگرن، کاتێکیش دێتە سەر پارەدان، ئەوەی دەستم دەکەوێت تەنیا بیانووە. تۆ هیچت لە بارەی پیاوێکەوە بیستووە بە ناوی **فرۆید**؟"

ماوسی نەیدەزانی **فرۆید** کێ بوو.

"ئەو پیاوە گوێ لە چیرۆک دەگرێت و چیرۆک دەگێڕێتەوە. وەک من. بەڵام ئەو پارە وەردەگرێت، زۆریش. ڕاستە، ئەو پزیشکە و منیش هەرگیز نەمخوێندووە. بەڵام ئەگەر دەمزانی چۆن بازرگانی بکەم، منیش دەوڵەمەند دەبووم. پێت وا نییە؟"

"نەخێر، پێم وا نییە." **ماوسی** لە پڕ هەستی بە بێزاری کرد. "پارەش هێندە بە گرنگ نازانم." هەر کە دەستی بە قسەکردن کرد، ئیتر بەردەوام بوو. وتارێکی دا کە بۆ کۆبوونەوەی سیاسی باش بوو: تێنەدەگەیشت خەڵکی چۆن تەماعێکی وەهایان هەبوو لە جیهانێکدا کە پڕ بوو لە نایەکسانی، جیهانێک کە تێیدا خۆری دەوڵەمەندەکان

بەرەو ئاوابوون دەچوو. پێش ئەوەی درکی پێ بکات، کات زۆر درەنگ بوو.

پیاوە پیرەکە بە سەرسوڕمانەوە برۆی بەرز کردەوە و تەماشای کرد: "هەستێکم هەبوو کە تۆش یەکێک بیت لەو شۆڕشگێڕە شێتانەی ئەم سەردەمە. وەک **گاڤریلۆ پرینسیپ**،[10] کە شازادەی جێنشینی کوشت و ئەم جەنگە ماڵوێرانکەرەی هەڵگیرساند. تەنیا یەک شت هەیە کە لێی تێناگەم: لەم پەرستگایەدا بە دوای چیدا دەگەڕێت؟ ئێرە شێتخانە نییە. باشتر وایە بڕۆیت."

ماوسی، کە هاتەوە سەر خۆی، زانی چەند گەمژانە جووڵاوەتەوە. بۆچی شەڕ لەگەڵ پیرەمێردێکی بێزیاندا بکات کە ڕەنگە بتوانێت، بە هەر شێوەیەک بێت، یارمەتییشی بدات، تەنانەت ئەگەر بە شێوەیەکی ڕووکەشیش بێت؟ بە زۆرلەخۆکردنەوە خەندەیەکی کرد و داوای لێبووردنی کرد: گەشتێکی دووروودرێژی کردبوو، هێشتا ماندوو بوو و ئەوەیش بێزاری کردبوو. داوای بەخشینی کرد.

خزمەتکارەکە گوتی "دەتوانم بتبەخشم و لە بیری بکەم، ئەوە هیچی تێ ناچێت. بەڵام ئەگەر ئامۆژگارییەکت

---

[10] ئەو سەربازە ڕەتکراوە سربییەی کە بە کوشتنی شازادەی جێنشینی نەمسا بووە مایەی هەڵگیرسانی جەنگی جیهانیی یەکەم.

دەوێت، دەمی خۆت بگرە. هێندە چەنەبازی مەکە. خۆت لە مشتومڕ بەدوور بگرە."

ماوسی ماڵئاوایی کرد و ڕۆیشت. لەسەر شەقامەکە پرسیاری شوێنی شەقامی کیمیاگەرانی لە پیرەژنێکی چوو کرد. ژنەیش، خۆشحاڵ لەوەی گوێی لە کەسێک بوو بە زمانی ییدی بدوێت ("ئەم جووانەی پڕاگ زمانی خۆمانیان بیر چووەتەوە")، یاوەری ماوسیی کرد بۆ ئەوێ.

شەقامێکی نامۆ، ئەوە کەمترین شت بوو بیڵێیت. ڕاڕەوێکی تەسک بە درێژاییی شورای پێشووی شارە کۆنەکە، کە دیوی پشتەوەی ڕیزێک خانووی پێک دەهێنا کە دووکەڵکێشیان بەسەرەوە بوو. "خانوو" کەمێک زێدەڕۆییە کە بەو نیشتەنییە بچووکانە بگوترێت. نیگارۆکی ڕاستەقینە بوون. دەرگاکان کەمتر لە دوو مەتر بەرز بوون، هەموو شوێنەکەیش نەدەگەیشتە بیستوپێنج مەتری چوارگۆشە. بەردەوام لە خۆی دەپرسی، مرۆڤ چۆن دەتوانێت لێرەدا بژی؟ لە گوند، خانووەکەی خۆیان بچووک بوو، بەڵام بچووکیی ئەمانە ئاسایی نەبوو. ئەم کافکایە دەبوو بەڕاستی کەسێکی نامۆ بێت.

لە کام یەک لەو خانووانەدا دەژیا؟ نەیدەزانی، بڕیاری دا بە لێدانی دەرگای ماڵێک دەست پێ بکات. پیاوێکی

قەڵەو بە چاویلکەیەکی ئەستوورەوە دەرگاکەی کردەوە و بە ڕەقـی لێـی پرسـی چـی دەوێـت. "تـۆ **فرانـز کافکایت**؟"**ماوسی** پرسیاری کرد. پیاوەکە پێکەنینێکی لەخۆباییانەی کرد.

"مـن، **فرانـز کافکـا**؟ شـتی وا لە خەیاڵـت دەرکە. مـن نووسـەرێکی مەزنـم. **کافکـا** تەنیـا نووسـەرێکی سەرلێشێواوە، کابرایەکە خۆی لێ ون بووە. نەخێر، من **فرانز کافکا** نیم. ماڵەکەی لە پەنامانەوەیە-ژمارە ٢٢." پاش کەمێک وەستان گوتی: "بەڵام لە ماڵەوە نایبینیت. ئێستا لە ئیشە. دەزانیت ئەو ئیشی هەیە؟ وەزیفەیەکی ڕۆتینی. دەزانی بۆ؟ چونکە ناتوانێت لە ڕێگەی ئەدەبەوە خۆی بژیێنێت. بێگومان ناتوانێت: کەس تێ ناگات لەو شتانەی دەیاننووسێت. یەکێک لە کارەکانی—وا بزانم ناوی "مەسخ"ە—دەربارەی پیاوێکە دەبێتە قالۆنچە. لە ژیانتدا شتی لەوە سەیرتر و نامۆترت بیستووە؟ ئەگەر ئەوە چیرۆکی منداڵان بوایە، هێشتا هیی ئەوە بوو لێی تێ بگەیت، بەڵام نەخێر، ئەو بۆ گەورەکان دەنووسێت—شتی لێڵ و شێواو—هەرچەندە تۆ داوای ئەوەت لێ نەکردووم، بەڵام وەک نووسەرێک ناچارم خەڵکی ئاگادار بکەمەوە: وریای **کافکا** بە. **کافکا** ئەوە نییە کە بیری لێ دەکەیتەوە."

ماوسی بە حەپەسان و واقوڕمانەوە گوێی دەگرت. ئەمە ئەو وێنەیەی **کافکا** نەبوو کە چاوەڕێی بوو. بیری کردەوە کە شۆڕشگێڕ دەکرێت و تەنانەت پێویستیشە نووسەر بێت—بەڵام نووسینەکانی دەبێت کاریگەر بن و توانای جووڵاندنی جەماوەری هەبێت بۆ شۆڕشکردن. ئێستایش، پیاوێک ببێتە قالۆنچە، ئەوە مانای چی؟ بڵێی **فرانز کافکا** هەر بەڕاستی ئەو کەسە بێت کە ئەم سۆراخی دەکات؟ سەرەڕای گومانەکانی بڕیاری دا کە لانیکەم هەوڵ بدات پەیوەندیی پێوە بکات. بەڵام نەدەکرا هەتا شەو چاوەڕوان بێت.

"دەزانی لە کوێ کار دەکات؟"

پیاوەکە بە نیگایەکی بریندارەوە تەماشای کرد. "دەبینم ئامۆژگارییەکەم هیچ سوودی نەبوو. هەر **فرانز کافکا** بۆ تۆ باشە. دەمویست بانگت بکەمە ژوورەوە و باسی نووسینەکانی خۆمت بۆ بکەم و یەکێک لە کتێبەکانیشمت بە دیاری پێ بدەم، کتێبێک کە نووسیومە هەرچیم هەبووە خستوومەتە سەری تا بڵاوم کردووەتەوە. بەڵام نەخێر، تۆ **کافکات** دەوێت، **کافکا**، **کافکا**." دانی بە خۆیدا گرت و هەوڵی دا زەردەخەنەیەک بکات. "باشە، ناونیشانەکەیت پێ دەدەم—بەڵام دواتر نەڵێیت ئاگاداری نەکردمەوە."

فرانز کافکا لە پەیمانگای بیمەی برینداریی کرێکاران کاری دەکرد. **ماوسی** بە پەلە ڕۆیشت بۆ ئەوێ. پەیمانگاکە لە باڵەخانەیەکی گەورەدا بوو کە ڕووی پێشەوەی بە شێوازی کلاسیکیی نوێ نەخشێنرابوو. دیسانەوە **ماوسی** بە هۆی ئەم شوێنەوە سەری لێ شێوا. ڕاستە چاوەڕێی ئەوە لە شۆڕشگێڕێک دەکرێت پەیوەندیی لەگەڵ کرێکاراندا هەبێت—بەڵام نەک لە ڕێی پەیمانگایەکی لەم چەشنەوە، کە ئاشکرا دیار بوو تەنیا نوێنەرایەتیی مافیکی ناموکەری لە لایەن بۆرژوازییەکانەوە بۆ کرێکاران دەکرد. بەڵام ڕەنگە **کافکا** تەنیا بۆ شوێنگومکێ لێرە کار بکات. ڕەنگە ڕۆڵی ئەو، ڕێکوڕەوان، پەیوەندیکردن بێت بە کرێکارە بریندارەکانەوە بۆ ئەوەی توانای شۆڕشگێڕانەیان بزانێت و بیانهێنێتە ناو حیزبەوە. ڕەنگە پیاوێک بە یەک باڵەوە بۆ کارکردن لە کارگەدا بێسوود بێت، بەڵام هیچ شتێک ڕێگریی لێ ناکات لە بەکارهێنانی ئەو دەستەیدا کە ماوەتەوە (تەنانەت ئەگەر دەستی چەپیشی بێت) بۆ بەردهاویشتن—یان تەنانەت بۆ نارنجۆکهەڵدانیش.

بێگومان ئەمانە تەنیا خەیاڵ بوون. بەڵام هەرچی زووە کۆتاییان دەهات. لە ماوەی چەند خولەکێکی کەمدا بۆی دەردەکەوت ئاخۆ **کافکا** هەڵگری ئەو دەقە بوو کە بۆی دەگەڕا، یان نا. ئەگەر ئەو بوایە، هیچ شتێکی تر—ئەو

شــوێنەیَ تێیــدا دەژیــا و کــاری دەکــرد، ئەو ئەدەبەیَ بەرهەمی هێنابوو—هەموو دەبن بە شتی بێبایەخ.
چــووە نــاو باڵەخــانەکەوە و بەرەو بەشــی پێشــوازی ڕۆیشــت. بەو ژنەی کە لەویَ دانیشــتبوو گــوت: "مــن بۆ **فرانز کافکا** دەگەڕێم."
ژنەکە لەســــەر چــاویلکەکەیەوە بە لەخۆبــاییبوونەوە چاوێکی پێدا گێڕا. "مەبەستت دوکتۆر **کافکایە**؟"
"ها؟" **ماوسی** تێنەگەیشت.
"دوکتــۆر" ژنەکە دووبــارەی کــردەوە، "دوکتــۆر. ئەو پارێزەرە، تێدەگەیت؟ پارێزەرەکانیش بە 'دوکتۆر' بانگ دەکرێن." سەرێکی بادا. "ئێوە هەرگیز فێر نابن، هەرگیز. نووســـینگەکەی دوکتــۆر **کافکــا** لە نهــۆمی پێــنجەمە. دیدارتان هەیە؟"
نەخێر، بێگومان ماوسی دیداری نەبوو. سکێرتێرەکە بە هەوای ســەرکەوتنەوە گوتی، "باشــە، کەواتە پێم وا نییە بتوانێت بتبینێت. بەبێ دیدار ڕێی تیَ ناچێت."
ئەوە دواهەمــین ئومێــد بــوو. **ماوســی** دەســتی کــرد بە گریــان. هەوڵــی دا هەنسـکەکانی کـۆنترۆڵ بکـات بەڵام نەیتوانی: فرمێسک بە ڕوومەتەکانیدا جۆگەلەی بەست. ژنەکە بیَ ئەوەی سەرسام بێت تەماشای دەکرد—دیار بــوو بە دیمەنــی لەوجــۆرە ڕاهــاتبوو. بەڵام ئەمجــارە شــتێک وای لــیَ کــرد بەزەیــی بجووڵێــت: "گــویَ بگــرە،

ناتوانم ڕێگەت بدەم بڕۆیتە سەرەوە، بەڵام ژمارەکەیت پێ دەدەم، ئەگەر بەڕاستی کارێکی بە پەلە بێت، وەک خۆت دەڵێیت، ڕەنگە بە تەلەفۆن چارەسەر بکرێت."
پارچەکاخەزێکی دەرهێنا و دەستوبرد ژمارەیەکی لەسەر نووسی و دایە **ماوسی**. "فەرموو. بەڵام بە کەس مەڵێ. ئێمە بۆمان نییە زانیاریی لەو چەشنە بدەین. من تەنیا ئەوەم کرد چونکە—"
چونکە؟ چونکە کەسێکی ئایدیالیستیی لەودا بینی بوو، پاڵەوانی جیهانێکی باشتری لەودا بینیبوو؟ مەحاڵ بوو ئەو نهێنییە بزانێت. **ماوسی** لە دڵەوە سوپاسی کرد و ڕۆیشت.
بیری لەوە کردەوە بگەڕێتەوە بۆ هوتێلەکە و تەلەفۆن بکات، بەڵام بڕیاری گۆڕی. دەیتوانی تەنیا لای فەرمانبەری بەشی پێشوازییەوە تەلەفۆن بکات، لەژێر نیگای چاودێریکەری پیاوە کەچەڵە نەگریسەکەدا، سیناریۆیەکی لەو چەشنەیش گەمژانە بوو. باشتر وا بوو لە نزیک ئەو شوێنەی ئێستای تەلەفۆنێک بدۆزێتەوە. گەڕایەوە و لەسەر سووچەکە دەرمانخانەیەکی بینی و داوای لێ کرد تەلەفۆنەکەی بەکار بهێنێت—ئەمەیش کێشەیەکی تری بەدوادا هات.
ماوسی نەیدەزانی چۆن ژمارە لێ بدات. هەرگیز لە ژیانیدا تەلەفۆنی بەکار نەهێنابوو—یەک تەلەفۆنیش لە

گوندەکەیاندا نەبوو. وای دانابوو زۆر سەخت نەبێت، بەڵام نەیدەزانی چۆن دەست پێ بکات. بۆیە بڕیاری دا داوای ڕێنمایی لە خاوەنی دەرمانخانەکە بکات—پیاوێک بە جلی ڕەسمی و بە چاویلکە و سەکسووکەوە. پیاوەکە سەری سووڕ ما، بەڵام بە لایەوە ئاسایی بوو چۆنێتیی کارکردنی بە **ماوسی** بڵێت. وەک خۆئامادەکردن، بۆ ئەوەی لە کاتی قسەکردندا نەشڵەژێ، لەسەر پارچەکاخەزێک ئەو وشانەی نووسی کە دەبوو بیڵێت، وشە نهێنییەکە. کە خۆی بەوە پڕچەک کرد، ژمارەکەی لێ دا و پەیوەندییەکەی وەرگیرا:

"**فرانز کافکایە**، فەرموو،" دەنگێکی بێڕەنگ لەوسەرەوە وەڵامی دایەوە.

ماوسی کەوتە ژێر کاریگەرییەکی هێندە مەزنەوە کە کاخەزەکە لە دەستی کەوتە خوارەوە. هەڵی گرتەوە، بەڵام دەستی بە شێوەیەک دەلەرزی کە نەیتوانی بیخوێنێتەوە. دواجار توانی بە چرپەوە بڵێ: "منیان ناردووە بۆ دەقەکە."

"ببوورە؟" وا دیار بوو **کافکا** باش نەیبیستبێت.

"منیان ناردووە بۆ دەقەکە." **ماوسی** دووبارەی کردەوە، دڵی بە خێرایی لێی دەدا.

"دەقەکە. تێگەیشتم." کەمێک وەستا. "ناوت چی بوو؟"

"**یۆسی**."

"یۆسی. له کوێی، یۆسی؟"
"له هوتێل تێرمینوس. دەزانیت له کوێیه؟"
"بەڵێ، دەزانم له کوێیه. سبەینێ دەیگەیەنم."

ماوسی تەلەفۆنەکەی داخست، بەو گفتوگۆ کورت بەڵام گرنگە، کە تازە ئەنجامی دابوو، گەشایەوە. هەموو گومانەکانی ڕەوی بوونەوە: کافکا ئەو کەسە بوو. پیرۆزبایی لە خۆی کرد بۆ هۆشیارییەکەی. تەنیا هەڵەی ونکردنی جانتاکەی بوو کە زەرفەکەی تێدا بوو، بەڵام توانی قەرەبووی ئەوە بکاتەوە. ئێستا متمانەی هەبوو کە ئەرکەکە جێبەجێ دەکات، هەرچی بێت. گەڕایەوە بۆ هوتێلەکە—پیاوەکە لەوێ بوو و بە تاکەچاوە گاڵتەجارەکەی لە ماوسی ورد بووەوە. "کەواتە، میوانەکەمان هاتەوە، لە پیاسە کورتەکەی گەڕایەوە. ئەوەی لە پڕاگ بینیت، بە دڵت بوو؟"
پرسیارەکە تەواو بێمەبەست دیار بوو—بەڵام دەکرێت تەڵە بێت؟ ئەو پیاوە کەسێکی ڕازئامیز بوو، هەتا سەلمێنەری پێچەوانەی ئەوەیشی دەست دەکەوت، کەسێکی مەترسیدار بوو. ماوسی بڕیاری دا شتەکانی بۆ ئاسان نەکات. بە ڕێزەوە وەڵامی دایەوە و پاشان ڕۆیشتە سەرەوە بۆ ژوورەکەی. لە ڕێگای گەڕانەوەیدا بەرەو هوتێلەکە نان و گۆشتی خۆشکراوی بەرازی

کڕیبوو. ئەگەر باوکی دەیزانی کوڕەکەی بە گۆشتی بەراز خۆی تێر دەکات، کە لای باوەڕدارە جوولەکان حەرام بوو، لە شەرمان دەمرد، بەڵام ئەوە تەنیا چێژی خواردنەکەی زیاتر دەکرد. کاتێک تێر بوو، لێی ڕاکشا. کاتژمێر پێنج بوو و شەو داهاتبوو: شەوێکی تاریک بوو و بەفر دەباری. هەرچەندە ماوسی زۆر شەکەت بوو، بەڵام خەوی لێ نەدەکەوت. چاوەڕوانیی ڕۆژی دواتر و ئەو دەقەی کە وەری دەگرت بەخەبەر هێشتبوویەوە. خۆزگە دەیتوانی شتێک بخوێنێتەوە—بەڵام *مانیفێستۆ*کەی ون کردبوو کە بەو دواییانە تەنیا کەرەستەی خوێندنەوەی بوو: "تارماییەک بەسەر ئەورووپادا دەکشێت،" لەژێر لێوەوە گوتی، "تارمایی کۆمۆنیزم." بەڵێ سەرەتاکەی لەبەر کردبوو، هەروەها بەشەکانی تریشی، بەڵام بیری کتێبەکەی دەکرد، کە هەمیشە پێش خەوتن دەیخوێندەوە. بە خەیاڵیدا هات کە شتێکی **فرانز کافکا** بخوێنێتەوە، تەنیا وەک هاوهەڵوێستییەک. بەڵام پیاوێک ببێتە قالۆنچە. . . نەخێر زۆر دڵنیا نەبوو کە ئارەزووی لێ بێت. کاتێکیش ئەم بیرۆکانەی شەنوکەو دەکرد، خەوی لێ کەوت.

بە ڕاچڵەکین لە خەو هەستا: کاتژمێر هەشت بوو. چۆن توانیبووی هێندە زۆر بخەوێت؟ بە پەلە جلەکانی لەبەر

کرد و ڕۆیشتە خوارەوە بۆ بەشی پێشوازی. پیاوەکە لەوێ بوو و ڕۆژنامەی دەخوێندەوە. **ماوسی** بە دوودڵییەوە پرسیاری لێ کرد ئاخۆ هیچ شتێکی بۆ هاتووە.

"نەخێر،" پیاوەکە بە وشکی وەڵامی دایەوە، بەبێ ئەوەی چاو لەسەر ڕۆژنامەکە هەڵبگرێت. کەواتە، جگە لە چاوەڕوانی هیچ شتێک نەبوو بیکات. **ماوسی** بڕیاری دا بڕواتە دەرەوە و شتێک بخوات، ڕەنگە ئەو ڕۆژەی کاری سەختی تێدا بێت، باشتر وا بوو بە سکی برسییەوە دەست پێ نەکات. بۆیە ڕۆیشتە دەرەوە و کافێیەکی هەرزانبەهای دۆزییەوە و داوای بەرچاییەکی تەواوی کرد. بڕێکی زۆر شیر و قاوە، بڕێکی زۆر نان و کەرە. کە تێری خوارد، گەڕایەوە بۆ هوتێلەکە. ئەمجارەیان، بەڵێ فەرمانبەرەکە شتێکی پێ بوو بۆی.

"کەمێک لەمەوپێش کەسێک ئەمەی بۆ تۆ جێ هێشت."

ماوسی هەستێکی نامۆی لا دروست بوو کاتێک زەرفەکەی وەرگرت کە بە خەتێکی خۆش ناوی "یۆسی"ی لەسەر نووسرابوو. ئەو دەقەی کە چاوەڕوانی بوو لەناو زەرفەکەدا بوو. یان باشتر بڵێین: داهاتوو و چارەنووسی لەناو زەرفەکەدا بوو. جارێکی تر هەوڵی دا هەستە ڕاستەقینەکانی بشارێتەوە. بە کەمبایەخی و تەنانەت بە بێزارییشەوە بە پیاوەکەی

گوت کە دەڕوات بۆ ژوورەکەی. بە پلیکانەکەدا ڕۆیشتە سەرەوە، بەڵام نیگەرانییەکەی ڕێگەی نەدا کلیلەکە بخاتە کونی دەرگاکەوە. لە کۆتاییدا دەرگاکەی کردەوە و ڕۆیشتە ژوورەوە، دەرگاکەی لە دوای خۆیەوە کلیل دا و لەسەر جێخەوەکە دانیشت. زەرفەکەی پشکنی. زەرفەکە داخرابوو، بەڵام هێندە بە سووکی داخرابوو کە دەیتوانی بە ئاسانی بیکاتەوە. تەنیا پارچەکاخەزێکی تێدا بوو، چەند دێڕێکی چاپکراو بە زمانی ئەڵمانی لەسەر بوو، لە خوارەوەیش، واژۆی **فرانز کافکا**:

Leparden im Tempel
Leoparden brechen in den Tempel ein und saufen die Opferkrüge leer; das wiederholt sich immer wieder; schliesslich kann man es vorausberechnen, und es wird ein Teil der Zeremonie.

ماوسی دە جار لەسەر یەک دەقەکەی خوێندەوە. لەگەڵ هەر خوێندنەوەیەکیشدا بێئومێدییەکەی گەورەتر دەبوو. سەرەتا نەیدەتوانی لە هەموو وشەکان تێ بگات. ئەڵمانییەکەی هێندە باش نەبوو. تەنیا شتێکی ڕوون

ناونیشانەکەی بوو: **پڵینگەکانی ناو پەرستگاکە.**[11] لە بەشەکانی تر ڕوونتر بوو، بەڵام کەمتر ئاڵۆز نەبوو.

چی پێ دەکرا؟ مەحاڵ بوو نهێنییەکەی بدۆزێتەوە بەبێ ئەو پارچەکاخەزەی ونی کردبوو، کە دەبووە کلیلی ئاشکراکردنی ئەو پەیامەی لێرەدا شاردرابووەوە، چونکە ئەو پارچەکاخەزە چەند وشەیەکی لەمە هەڵدەبژارد و چەند وشەیەکی تری بۆ زیاد دەکرد. کارەکەی بەرەو شکست دەچوو. هەموویشی بە هۆی ناشایستەیی گەمژانەی خۆیەوە بوو. لە ئاوێنە شکاوەکەدا لە خۆی ورد بووەوە. هەناسەیەکی قووڵی هەڵکێشا. ئارام ببەرەوە، بە خۆی گوت، هەوڵ بدە ئارام بیت، هەوڵ بدە بیر بکەیتەوە. بڕیاری دا هەنگاو بە هەنگاو ڕووبەڕووی کێشەکە ببێتەوە. بەڵام یەکەم هەنگاو چی بوو؟ دەبوو لەو شتە تێ بگات کە لەو کاخەزەدا بە ئەڵمانی نووسراوە. ڕەنگە دواتر بتوانێت ئەو وشانە ئاشکرا بکات کە بەرەو ئامانجەکەی دەبەن. ئەڵمانییەکەی هێندە باش نەبوو لە دەقێک تێ بگات کە پێی وا بوو دەقێکی ئەدەبییە. پێویست بوو وەربگێڕدرێت بۆ زمانی ڕووسی، یان لەوەیش باشتر،

[11] لە ناونیشانی کتێبەکەدا وشەی (Leopard) هاتووە، کە یەکێکە لە جۆرەکانی پڵینگ، لە زمانی کوردیدا وشەکانی (بەور) و (وێز)مان هەیە کە هیچ یەکێکیان بە مانای leopard نایەن، بۆیە بە باشمان زانی وشە گشتییەکە، **پڵینگ**، دابنێین.

بـۆ بیـدی. بەڵام کـێ ئەوە دەکـات؟ بێگومـان پیـاوە پیـرەکەی پەرسـتگاکە! مەگەر ئەو یـارمەتیی پێشـکەش نەکرد؟ ڕەنگە وەرگێڕانەکە هەندێک پارەی تێ بچێت، بەڵام شـایەنی بـوو. بڕیـاری دا دەسـتبەجێ بڕوات بۆ پەرستگاکە. بەڵام پێش ئەوەی بڕوات، دەقەکەی لەسەر کـاخەزێکی تـر نووسـی. نەیـدەتوانی دەقە ئەسـڵییەکە پیشـانی هـیچ کەسـێکی تـر بـدات، لەبەر یەک هۆکـار: واژۆی **کافکـای** لەسـەر بـوو. کـارێکی هەڵەشـانە بـوو، مەگەر تەنیا هۆکار بەخۆوەنازینی نووسـەرەکە بووبێت. وا دیار بوو دوکتۆر **فرانز**ــکە وەک **ماوسی** تازەکار بووــپێویست بوو یەک-دوو شت لە بارەی خاکێتیی شۆڕشگێڕانەوە فێر ببێت.

کاتێک **ماوسی** گەیشتە **ئالتنوشول**، پیاوە پیرەکە لەگەڵ کۆمەڵێـک گەشـتیاری ئەمەریکـی لە دالانەکەدا بـوون. چیرۆکـی **گـۆلەمــی** بە ئینگلیـزی بـۆ دەگێـڕانەوە، بە وردەکـاری و چوسـتیوچالاکییەکەوە کە گرانپۆشـیی میوانەکان هۆکارەکەی ڕوون دەکردەوە. پیاوە پیرەکە قسـەکانی تەواو کـرد و سـوپاس و بەخشیشـی بەخشندانەی لە میوانەکان کۆ کردەوە، تەنیا دوای ئەوە ئـاوڕی لە **ماوسـی** دایەوە. بە گاڵتەجـاڕییەوە پرسـی: "دیسانەوە تۆ؟ شەرەفی چیم پێ دەبەخشیت؟"

"دەمەوێت داوایەکت لێ بکەم. دەمەوێت شتێکم بۆ وەربگێڕیتە سەر ییدی."
"من وەرگێڕ نیم،" پیاوە پیرەکە گوتی.
"دەزانم. بەڵام تۆ بە زۆر زمان قسە دەکەیت. . . . هەر ئێستا بینیم چیرۆکی **گوڵەم**ت بە ئینگلیزی دەگێڕایەوە. . . . "
"باشە،" پیاوە پیرەکە ئاهێکی هەڵکێشا، "بەو مەرجەی زۆر دووورودرێژ نەبێت."
"بە هیچ جۆرێک دووورودرێژ نییە." **ماوسی** کاخەزەکەی لە گیرفانی دەرهێنا و دایە پیاوە پیرەکە. "تەنیا ئەم چەند دێڕەیە." پیاوەکە دەقەکەی خوێندەوە و جارێکی تریش خوێندییەوە.
بە سەرسەڕمانەوە گوتی، "ئەم شتە زۆر نامۆیە. ئەمە چییە؟ گەمەیە، مەتەڵە؟"
"ڕێک وایە، مەتەڵە،" **ماوسی** گوتی، "مەتەڵە و پارەشم لەسەر داناوە. گرەوم لەگەڵ پیاوێکدا کردووە کە لە هوتێلەکە دەمێنێتەوە. بە قسەی ئەو تا ئێستا کەس لە وەڵامی ئەم مەتەڵە نزیک نەبووەتەوە. من تەحەداکەم قبووڵ کردووە و ئامادەم نهێنیی ئەم شتە شی بکەمەوە. خۆت دەزانیت: ئێمەی جوو حەزمان لە گەمەی وشەیە."
پیاوە پیرەکە پێکەنی: "زۆر ڕاستە. یارمەتیت دەدەم، بەڵام بە مەرجێک: ئەگەر گرەوەکەت بردەوە، بەشی

خۆم دەوێت." پوختەی چیرۆکەکەی بە ییدی گێڕایەوە.
ماوسی ئەوەی زانی کە پڵینگەکان چوونەتە ناو پەرستگاکەوە و هەرچی لە جامە پیرۆزەکاندا بووە تا دوادڵۆپ خواردوویانەتەوە؛ ئەم کارەیش هێندە دووبارە بووەتەوە کە لە کۆتاییدا هەموو کەس بە ڕووداوەکەی دەزانی، دواجاریش دیمەنەکە بووەتە بەشێک لە سرووتەکە. "کەواتە؟" پیاوە پیرەکە پرسی، "دەزانی مەبەستی چییە؟"
ماوسی گوتی، "نەخێر، نازانم. تۆ دەزانیت؟"
"من؟ جا من چیم تا بزانم؟ ئەگەر وەک حاخام **یودا لۆڤی** شتێکم دەربارەی **کابالا** بزانیبا، ڕەنگە بمتوانیبا یارمەتیت بدەم: کابالییەکان مامۆستای لێکدانەوەی مانای شتی ڕازئامێزن. بەڵام وا نیم، من تەنیا شامەسێکم. ئەگەر بکرێت ئەمە بە خۆم بڵێم، من پیاوێکی تێگەیشتووم، زمانزانێکی باشم. بەڵام سنووری خۆم دەزانم. دەبێت بە دوای کەسێکدا بگەڕێیت توانای لێکدانەوەی ئەم نووسینانەی هەبێت."
"کێ؟"

"نازانم" پیاوە پیرەکە گوتی، پاشان بە شێوەیەکی گاڵتەئامێز بەردەوام بوو، "ڕەنگە **فرۆید** بتوانێت شتێکت پێ بڵێت. ئەو خەون لێک دەداتەوە، ڕەنگە بتوانێت ئەم شتەش لێک بداتەوە کە لە پوختەی مۆتەکەیەک دەچێت."

کەمێک پێکەنی. "بەڵام فرۆید زۆر دوور لێرە دەژی، لە ڤیێنا. . . هەر بەڕاستی نازانم کێ دەتوانێت یارمەتیت بدات."

"باشە،" **ماوسی** ئاهێکی هەڵکێشا، "بەهەرحاڵ، سوپاسگوزاری یارمەتییەکانتم." هەندێک پارەی دا بە پیاوەکە، بەڵام ئەو وەری نەگرت. "نەخێر، هیچم قەرزار نیت. تەنیا ویستم یارمەتیت بدەم." **ماوسی** بە سوپاسگوزارییەوەماڵئاوایی کرد.

پیاوەکە گوتی، "جارجار سەر بدە، بەڵام ئەم مەتەڵانەم بۆ مەهێنە."

ماوسی گەڕایەوە بۆ هوتێلەکە. پیاوەکە لە پشت مێزی پێشوازییەوە تەماشایەکی گاڵتەجارانەی کرد: "لە پیاوێکی شپرزە دەچیت. وا دیارە لە چارەسەرکردنی کێشەکانتدا سەرکەوتوو نیت." ڕووخساری گرژ کردەوە، "لە بیرت بێت، ڕۆژەکانت کەم دەبنەوە. کاتیش تێدەپەڕێت."

ماوسی بە پلیکانەکەدا ڕۆیشتە سەرەوە، چووە ژوورەکەیەوە و دەرگاکەی داخست. بڕیاری دا کە بێئومید نەبێت. دواجار توانیبووی چەندین ئەزموون تێبپەڕێنێت: گەیشتبووە پراگ، دەقەکەی وەرگرتبوو. بەڵام وشە نهێنییەکەی پێ نەبوو کە یارمەتیی دەدا لە

نهێنییەکە تێ بگات. بۆیە دەبوو خۆی وشە نهێنییەکە بدۆزێتەوە.
دەفتەرێـک و پێنووسـێکی لە جانتـاکەی دەرهێنـا و دەقەکەی بەو شـێوەیە نووسـی کە شامەسـەکە وەری گێڕابـوو. جـارێکی تـر خوێنـدییەوە. پاشـان دەقەکەی **کافکای** دەرهێنا و هێندە بەراوردی کردن هەتا دڵنیا بوو لەوەی کە وشـە بە وشـەی ئەوەی کە بە ئەڵمـانی نووسرابوو تێگەیشتووە.
(تێگەیشتبوو؟ لەوانەیە. ئەم **کافکایە** ئـاڵۆز بـوو. ئەگەر بکرایە، **ماوسی** تەلەفۆنەکەی دەهێنا و دەستی دەکرد بە گلەییکردن: "من تێناگەم چیت نووسیوە، هاوڕێ **کافکا**. داوای لێبوردن دەکەم کە وا دەڵێم، بەڵام تێناگەم. ڕەنگە دەقەکەی تۆ سـەرەتای قۆنـاغێکی نوێ بێت لە ئەدەبدا. جۆرێـک لە ئەدەب کە لەودیـو توانـای زۆریـنەی خوێنەرانەوە بێت. بەڵام هاوڕێ، ڕێگەم بدە بپرسـم: ئایا دەکرێـت ئەو شـتەی لەودیـو توانـای زۆریـنەی خوێنەرانەوەیە شۆڕشگێڕانە بێت؟ بۆ نموونە، من. من ڕۆشـنبیر نـیم، کەسـێکی ئاسـاییم، جـوویەکی لادێیـی ئاسایی کە باوەڕی بە شۆڕش هەیە وەک ڕێگەیەک بۆ گۆڕینی ژیانی خۆی و گەلەکەی—ئایا مافی ئەوەم نییە دەقـێکم پـێ بـدرێت کە بمـدوێنێت، کە پەیـامێکی پێشـکەوتنخوازی پـێ بێـت؟ هـاوڕێ، جـووە لادێییـە

ئاساییەکانیش مرۆڤن، ئەوانیش پێویستیان بە کتێبە. هەندێک بە خۆتدا بچۆوە و جاری داهاتوو کە شتێکی وەک **پلینگەکانی ناو پەرستگاکەت** دەنووسیت، بیرێک لەوانیش بکەوە.")

ئەگەر جانتاکەی شانی پێ بوایە—ئێستا هەنگاوی دووەمی ئەوە دەبوو پارچەکاخەزەکەی خۆی بخاتە سەر دەقی **پلینگەکانی ناو پەرستگاکە** بۆ ئەوەی دەقەکە لێک بداتەوە. کونەکانی سەر کاخەزەکە چەند وشەیەکیان لە دەقەکەی **کافکا** هەڵدەبژارد. بە خستنەسەری ئەو وشانەی کە لەگەڵ خۆی هێنابووی، پەیامە ڕاستەقینەکەیان ئاشکرا دەکرد. بەبێ ئەو کۆدە چۆن بەردەوام بێت؟

دەستپێک، دەبوو وشە سەرەکییەکان دیاری بکات. ئەو وشانەی کە دەکرا بۆ ئەرکێکی شۆڕشگێڕانە مانایەکیان هەبێت. بۆ نموونە، وشەی وەک "چوونە ناو" ناکرێت سەر بەو کۆمەڵەیە بێت چونکە پێشنیاری هیچ شتێک ناکەن، ئاماژە بە هیچ ڕەوتێکی کارکردن ناکەن. چوونە ناو. . کوێ؟ چوونە ناو. . کەی؟ چوونە ناو. . چۆن؟ چوونە ناو. . بۆچی؟ **ماوسی** حەزی لە وشەکە بوو و پێی وا بوو بوێرانە و شۆڕشگێڕانەیە، بەڵام دەبوو دان بەوەدا بنێت کە خۆی لە خۆیدا مانایەکی نییە. نە "دەچنە ناو"ی ڕوولەپێش و نە "دووبارە

دەبێتەوە"ی پەرچەکرداری؛ باشتر وا بوو جەخت بخاتە سەر ناوەکان، بە ئاوەڵناوەکانەوە بێت یان بێ ئاوەڵناو. لە کۆتاییدا هەر شتێک بەرجەستە بێت، دەکرێت ناوی لێ بنرێت.

دوای بیرکردنەوە بۆ ماوەیەکی زۆر، هێڵی بەژێر وشەکانی **پڵینگەکان** و **پەرستگا** و **جامە پیرۆزەکان** و **سرووت**دا هێنا. با بە پڵینگەکان دەست پێ بکەین.

ماوسی هەرگیز پڵینگی نەبینیبوو، نە شێر و نە بەور و نە ڕەشەپڵینگ و نە هیچ کام لەو ئاژەڵە دڕندانە. لە گوند زۆر باسی گورگ دەکرا و ڕێبوارەکانیش لێیان دەترسان، بەڵام **ماوسی** تەنانەت گورگیشی نەبینیبوو. ئەزموونی لەگەڵ ئاژەڵە کێوییەکاندا سنووردار بوو لە چوارچێوەی کتێبێکی کۆن و وێنەداری منداڵاندا بە زمانی ڕووسی، بە ناونیشانی گەشتێک بە *ناو ئەفەریکادا*. وێنەیەک کە هێشتا ختووکەی یادەوەریی دەدا، چەند ئاژەڵێکی کێویی خێزانە پشیلەییەکانی پیشان دەدا، بەڵام کامیان پڵینگ بوو؟ ئەوەیان نەبوو کە قژی هەبوو: شێر قژی هەیە. ڕەشەکەیش نەبوو: ڕەشەکە ڕەشەپڵینگ بوو.

بێگومان ناسینەوەی ئاژەڵەکە گرنگ نەبوو. گرنگ ئەوە بوو بزانێت چۆن دەکرێت پڵینگ ببێتە ئامانجی کارێکی شۆڕشگێڕانە. **ماوسی** نەیدەتوانی وەڵامی ئەو پرسیارە

بـداتەوە. ئایـا بیـرۆکەکە ئەوە بـوو بـڕوات پەلامـاری پڵینگەکان بدات؟ ئەگەر وا دابنێیت لە باخچەی ئاژەڵانی پراگدا پڵینگێک هەیە؟ ئەی بۆچی؟ **ترۆتسکی** چی هەبوو بەرامبەر پڵینگەکان؟

دەکرێـت پڵینـگ هێمـای شـتێک بێـت. پڵینـگ ئـاژەڵێکی کێـوییە. سـەرمایەداران لە تەماعیانـدا بـۆ قـازانج و لە چەوساندنەوەی پرۆلیتاردا دڕندەن. پێ دەچوو کوشتنی پڵینگێک لە باخچەی ئاژەڵاندا ڕێگەیەک بێت تا پیشانی سـەرمایەداران بدرێت کە ڕۆژەکانیـان ڕوو لە کۆتـایین. **ماوسـی** بیـری کـردەوە، بەڵام کرێکـارانیش کـاتی داواکردنی مافەکانیان، یان کاتی مانگرتن، دڕندەن. بە چ ڕێگەیەک دڕندەیی چینێک لە دڕندەیی چینێکی تر جیا بکـرێتەوە، بە چ ڕێـگەیەک دڕنـدەیی ڕوولەپـێش لە بەرامـبەرەکەی کە دڕنـدەیی پەرچەکـردارییە جیـا بکرێتەوە؟ ئایا وەڵامەکە ئەوە بوو کە دەبوو پەیامێکی ڕوونکەرەوە لای پڵینگە کوژراوەکەوە بەجێ بهێڵێت و تێیدا ئەوە ڕوون بکاتەوە کە ئاژەڵەکە وەک نموونەیەک بۆ دەسەڵاتداران کراوەتە قوربانی؟

ڕەنگە کۆی کارەکە پەیوەندیی بە پڵینگی ڕاستەقینەوە نەبووبێت. **پڵینگەکـانی نـاو پەرسـتگاکە** زۆر ڕێـی تـێ دەچوو ناوێکی نهێنی بێت—کەمێک نامۆ بوو، بەڵام ئایا نامۆیی جەوهەری شۆڕشگێڕبوون نییە؟—ناوی نهێنیی

شـانەیەکی ترۆتسکیسـتەکان بووبێـت لە پـڕاگ، ئەو شـانەیەی کە دەبـوو لە ئەنجامـدانی کـارەکەدا یـارمەتیی بـدەن. دواجـار، **کافکـا** گوتبـووی کە پڵینگەکـان پەرستگایەکیان داگیر کردووە، کارێک کە بە دڵنیاییەوە شـۆڕگێڕەکان ئەنجامیـان دەدا: بـۆ ئەنجامـدانی ئەو کـارەیش دەچـوونە پـاڵ ڕەوتـی حەتمیی مێژوو. بەڵام، ئینجـا بەشـەکەی تـر کەمێـک لـۆژیکی گێـڕانەوەکەی شـێواندبوو—یـان زۆریـش شـێواندبووی—چـونکە پڵینگەکـان پەرسـتگاکەیان داگیـر کردبـوو نەک ئەوەی بیڕووخێنن، نەک بۆ ئەوەی بازرگانانی باوەڕ ڕاوەدوو بنێن؛ قەشـەکان، گوتارخوێنەکـان، حاخامەکـان. نەخێر، پڵینگەکـان دەچـوونە ئەوێ تـا لە جـامە پیرۆزەکـان بخـۆنەوە. بۆ ئەو کـارە دەکەن؟ ئەوە تەنیـا بیـانوویەک نەبوو بۆ خواردنەوە کحول، چونکە **کافکا** لەوەدا ڕوون نەبوو چی لەناو جامەکاندا بوو. ئەی کەواتە ئەو کارە چ مانایەکی هەبوو؟ ئایا دەکرا پڵینگەکان ئەو دڕندانە بن کە ڕاهێنرابوون بۆ بەرگریکردن لە پیاوانی ئایینی و لە چینـــی دەســـەڵاتدار؟ ئەی ئەگەر وا بێـــت، ئەو کـاتە ناوەنهێنییەکە نەدەبووە هێمای میلیشیایەکی ڕاستڕەو؟
لە لایەکی ترەوە، وا دابنێ کە پڵینگەکان ئاماژە بوون بۆ شۆڕشـگێڕەکان، ئەو کـاتە لایەنێکـی مەتەڵئاسـای تری دەبوو: دواهەمین بڕگەی دەقەکە. هێرشی پڵینگەکان لای

کافکا بووبووە ڕووداوێکی پێشبینیکراو. باشە، دەکرا کاری شۆڕشگێڕانە پێشبینیکراو بێت؟ ئایا جەوهەری شۆڕش ڕێکوڕوون پێشبینینەکراوی و کتوپڕییەکەی نییە، ئەو دەمەی قەڵاکانی دەسەڵات بە گەردەلوولێک ڕادەماڵێت؟ ئایا پڵینگەکانیش، وەک **کافکا** لە نووسینگەکەیدا، کاری ڕۆتینییان دەکردبا وا دابنێین؟هێرشەکان، هەر کە بوون بە شتێکی پێشبینیکراو، دەبن بە بەشێک لە سرووتەکە. ئایا ئەوە مانای کۆکبوون و گونجان بوو لەگەڵ بەها بۆرژوازییەکاندا؟ یان، لە دیدی **کافکاوە**، ئایا ئاژەڵەکان لە حکوومەتێکی هاوپەیمانیدا دەسەڵاتیان گرتووەتە دەست؟ بەڵام هاوپەیمانی... ئێ ئێ... هاوپەیمانی... بەڵام کەمترین شت بگوترێت، هاوپەیمانی بیرۆکەیەکی مەترسیدار بوو. **یۆسی** هەمیشە دەیگوت حکوومەتی هاوپەیمانی تەنیا ئەو کاتە گونجاوە کە حیزبی شۆڕشگێڕ بە پرەنسیپەکانی خۆیەوە پەیوەست بێت، بەڵام تەنانەت لەو کاتەیشدا، تەنیا بە شێوەیەکی کاتی و لە پێناو بۆڕدانی دوژمنە بەهێزەکانیدا. پاش بەزاندنیان، دەبێت شۆڕشگێڕەکان خۆیان لەو هاوسەفەرانە ڕزگار بکەن و تەنانەت بیانخەنە سەر بەلەمی یاخیبووان[۱۲]—

[۱۲] ئەو بەلەمە بچووکەی کە لە نەریتی چەتە دەریاییەکاندا کەسی یاخیبووی دەخرێتە سەر و دەنێردرێتە دەریاوە وەک سزای مەرگ.

بە مانایەکی مەجازیِ—یان تەنانەت هێندەیش مەجازی نا.

دواجاریش، کەمترین شت بیڵێیت ئەوەیە کە ئەم پڵینگانە ئاژەڵی سەربەگۆبەنگن. چۆن بگەیتە دەرەنجامێک لە بارەیانەوە؟ **ماوسی** پەنای بردە بەر تاقیکردنەوەیەکی خەیاڵی، بییانهێنێتە بەردەم دادگای گەل—دادگایەک کە خۆی تێیدا دەبووە دادوەر و داواکاری گشتی و بەرگریکار. ئەرگومێنت و دژەئەرگومێنت لە مشتومڕێکی ڕاستەقینەدا بەدوای یەکدا دەهاتن. لە پڕ ڕاستییەکە ئاشکرا بوو و ئەو، وەکو دادوەر، حوکمەکەی ڕاگەیاند: دەقەکەی **کافکا** پڵینگەکانی وەک پۆلێک دڕندەی تەواو شەڕانگێز ناساندووە کە توانای تێکشکاندنی کۆنترین بەهاکانیان هەیە. چ جۆرە دڕندەیەک؟ دڕندەی بۆرژوازی. *مانیفێستۆ* لە بارەی ئەم بابەتەوە تەواو ڕوون بوو. "بۆرژوازی پەیوەندییە دەرەبەگایەتی و باوکسالاری و سروشتییەکانی ئیفلیج کردووە؛ شەیدایی ئایینی و جۆشوخرۆشی سوارچاکی و سۆزگەرایی ڕەمەکییانەی لە ئاوی سارد و بێگیانی مەزەندەکردنی ئیگۆییانەدا نوقم کردووە (هاوشێوەی ئەو مەزەندەکردنەی کە وای دەکرد گەڕانەوەی پڵینگەکان شتێکی پێشبینیکراو بێت). بۆرژوازییەکان هەرەمەکانی میسر و جۆگە ئاودێرییەکانی ڕۆما و

کاتیدراڵییە گۆتیکەکانیان[١٣] هەموو بێبەها و بێمۆد کردبوو—بێگومان، پێویست بە گوتن ناکات، هەموو پەرستگاکانیش بە شێوەیەکی گشتی. بە کورتی، دەقەکە—میتافۆرێک لەسەر بنەمای *مانیفێستۆ*—داوای لە ماوسی نەدەکرد بە دوای کۆمەڵەیەکدا بگەڕێت کە ناوە نهێنییەکەیان پڵینگ بێت، بەڵام هاوکات داوایشی لێ نەدەکرد هیچ پڵینگێک بکوژێت. ئەگەر هەموو ئەمانە لە پەیامە شیکراوەکەی کۆتاییدا دەربکەون، ئەوا خێزانە پشیلەییەکان ئەوپەڕی وەک ئاماژە سوودیان لێ دەبینرێت. ئاماژە بە چی؟ ئەوەیان دواتر دەدۆزێتەوە.

ئێستا دەتوانێت بچێتە سەر سێیەم وشەی سەرەکی.

دوی ئەوە، پەرستگا. ئێستا لەسەر بنەمایەکی جێگیرتر بوو. پەرستگا، جا هەر جۆرێک بێت—کاتۆلیک، پرۆتێستانت، بوودی، جوو—قەڵای ئایینە. مارکس‌یش گوتبووی ئایین ئەفیۆنی گەلانە. کەواتە هێرشکردنە سەر پەرستگا بە دڵنیاییەوە شتێکی ماقووڵ بوو. بەڵام بۆچی پەرستگایەک لە پراگ؟ لە ڕوانگەی ئایینەوە، پراگ شارێکی گرنگ نەبوو، بە وێنەی ڕۆما یان ئۆرشەلیم. لەوانە بوو لە نێوان هەموو کڵێساکانی شارەکەدا یەکێکیان گرنگییەکی تایبەتیی هەبێت. بەڵام

[١٣] شێوازی تایبەت بە تەلارسازیی کە لە ئەورووپا لە نێوان سەدەکانی ١٢-١٦دا باو بوو و تێیدا تاقی سێگوشەییی تیژ و دیواری بەرز و پەنجەرەی گەورە بەکار دەهێنرا.

کامەیـــان؟ ئەی گــرنگییەکەی چـــی بـــوو؟ ئەو خـاڵە پێویســـــتیی بە ڕوونکـــــردنەوە بـــــوو. هەروەهـــا ئامـاژەکردنیش بە جـامە پیرۆزەکـان، بە کەرەستەکانی پەرسـتگای بتپەرسـتان. لە ڕێبـازی کاتۆلیکیـدا، هەمـان بیرۆکە لەو جامانەدا پیشان دەدرێت کە بۆ ئامادەبووان بەکار دەهێنرێت. لە زێڕ دروسـتکرا بن یان لە زیو، ئەو جـامە بەخشـڵڕووپۆشـکراوانە دەشـێت پـارەیەکی بـاش بکەن—پارەیەک کە شۆڕشگێڕەکان پێویستیان پێ بوو. ئاخۆ ئەرکەکە پەیوەندیی بە دەستبەسەرداگرتنی (کاتێک باسـی شـۆڕش دەکرێت، "دزیکـردن" وشـەیەکی گونجاو نیـیە بـۆ ئەو کـارە) ئەو جامـانەوە هەبـوو؟ لەوانەیە. دیســان ئامــاژەیەکی ســیمبۆلی لەگەڵ مـاددەدا یەکیـان دەگرتەوە. ئەوەیش ماقووڵ بوو.

دواهەمــین وشـــە، بەڵام لەوانـــی تـــر کەمبـــایەختر نـــا، "ســرووت" بـوو. ئایا کـارە شۆڕشـگێڕانەکە هەوڵـی دەدا سرووتێک تێک بدات یان بیبڕێت؟ بەڵام کـام سـرووت؟ ئەی لە کـوێ ئەنجـام دەدرا؟ ئەوەیـان نادیـار بـوو، زۆر نادیار. بەڵام دەیتوانی لەو بیرۆکەیەوە دەسـت پێ بکـات کە شـــوێنی ئەنجامــدانی ســـرووتەکە ئەو پەرســـتگایە دەبێت کە لە دەقەکەدا ئاماژەی پێ کراوە. لانیکەم ئەوە گەڕانەکەی ئاسان دەکردەوە.

باشە، پەرستگاکە. بە شێوەیەکی ئاسایی مەبەست لێی کڵێسایە. هیچ جۆرە پەرستگایەکی تر نابێتە بابەتی کارێکی شۆڕشگێڕانە. بۆ نموونە، لە **ئاڵتنوشول** چی هەیە ئەنجامی بدەیت؟ ئەو شامەسە پیرە بڕفێنیت؟ گۆڕە گریمانکراوەکەی **گۆلەم**ەکە داگیر بکەیت؟ قسەی پڕوپووچ. ئەگەر پەرستگایەک ئامانج بێت، ئەوا دەبێت کڵێسایەکی مەسیحی بێت. بەڵام کام کڵێسا؟ **ماوسی** دەبوو زانیاری لەسەر کڵێساکان کۆ بکاتەوە، لەوانەیە لە نووسینگە گەشتیارییەکان، یان تەنانەت بە یارمەتیی پیاوە ئایینییەکان خۆیان: ئەگەر بە شێوەیەکی لۆژیکی بڕوانین، ڕێگەی دووەمیان وەک ئەوە وایە پیاوانی ئایینی گۆڕی خۆیان هەڵبکەنن.

هەستی بە برسێتی دەکرد. کاتژمێر لە یەکی پاشنیوەڕۆ لای دابوو و سکی بەتاڵ بوو. بڕیاری دا بڕواتە خوارەوە و پاروویەک بخوات.

لەسەر شەقام بە لای ڕۆژنامەفرۆشییەکدا تێپەڕی. لاپەڕەی سەرەتای یەکێک لە ڕۆژنامەکان، *براڤۆ لیدۆ*، وێنەی خۆپیشاندانێکی کرێکارانی لەسەر بوو: مستەکۆڵەیان هەڵبڕیبوو بە ڕێدا دەڕۆیشتن. پرسیاری لە ڕۆژنامەفرۆشەکە کرد ئەوە چ ڕۆژنامەیەک بوو. "ئۆرگانی حیزبی سۆشیالیستە." پیاوەکە وەڵامی دایەوە.

باشە، پەرستگاکە. بە شێوەیەکی ئاسایی مەبەست لێی کڵێسایە. هیچ جۆرە پەرستگایەکی تر نابێتە بابەتی کارێکی شۆڕشگێڕانە. بۆ نموونە، لە **ئاڵتنوشول** چی هەیە ئەنجامی بدەیت؟ ئەو شامەسە پیرە بڕفێنیت؟ گۆڕە گریمانکراوەکەی **گۆلەم**ەکە داگیر بکەیت؟ قسەی پڕوپووچ. ئەگەر پەرستگایەک ئامانج بێت، ئەوا دەبێت کڵێسایەکی مەسیحی بێت. بەڵام کام کڵێسا؟ **ماوسی** دەبوو زانیاری لەسەر کڵێساکان کۆ بکاتەوە، لەوانەیە لە نووسینگە گەشتیارییەکان، یان تەنانەت بە یارمەتیی پیاوە ئایینییەکان خۆیان: ئەگەر بە شێوەیەکی لۆژیکی بڕوانین، ڕێگەی دووەمیان وەک ئەوە وایە پیاوانی ئایینی گۆڕی خۆیان هەڵبکەنن.

هەستی بە برسێتی دەکرد. کاتژمێر لە یەکی پاشنیوەڕۆ لای دابوو و سکی بەتاڵ بوو. بڕیاری دا بڕواتە خوارەوە و پاروویەک بخوات.

لەسەر شەقام بە لای ڕۆژنامەفرۆشییەکدا تێپەڕی. لاپەڕەی سەرەتای یەکێک لە ڕۆژنامەکان، *براڤۆ لیدۆ*، وێنەی خۆپیشاندانێکی کرێکارانی لەسەر بوو: مستەکۆڵەیان هەڵبڕیبوو بە ڕێدا دەڕۆیشتن. پرسیاری لە ڕۆژنامەفرۆشەکە کرد ئەوە چ ڕۆژنامەیەک بوو. "ئۆرگانی حیزبی سۆشیالیستە." پیاوەکە وەڵامی دایەوە.

حیزبی سۆشیالیست: ئەوە بیرۆکەیەکی دا بە **ماوسی**. ئەو زۆر خۆشی لە سۆشیال دیموکراتەکان نەدەهات ــ ڕیفۆرمخوازە دەستەمۆکان، ئەوە ناوونـاتۆرەی گاڵتەجارانەی **یۆسی** بوو بۆ ئەوان ــ بەڵام بە دڵنیاییەوە ئەوانیش بە ڕادەی ئەم ڕقیان لە ڕاستڕەوەکان بوو. لەوانە بوو بتوانن هەندێک زانیاریی لە بارەی ئەو پەرستگایەوە پێ بدەن کە دەبووە بابەتی ئەرکەکەی.

پرسیاری شوێنی نووسینگەی ڕۆژنامەکەی لە پیاوەکە کرد. دوور نەبوو. **ماوسی** برسێتییەکەی لە بیر چووەوە و ڕاستەوخۆ بەرەو ئەوێ ڕۆیشت.

نووسینگە بچووکەکە چۆڵ بوو. تەنیا ڕۆژنامەنووسێک لەوێ دانیشتبوو کە بە تووڕەیی لەسەر چاپکەرەکە خەریکی کارکردن بوو. **ماوسی** چووە پێشەوە بۆ لای مێزەکەی. پیاوەکە، بەبێ ئەوەی چاو لەسەر کاخەزەکە هەڵبڕێت، گوتی: "چیت دەوێت؟"

"وەک ئەوەی. . ." **ماوسی** دەستی کرد بە قسەکردن.

"بڕۆ سەر مەبەستەکە،" ڕۆژنامەنووسەکە پێی بڕی. "ڕێک بڕۆ سەر بابەتەکە. ئەمە ڕۆژنامەیە، خۆ کورسی دانپیانان یان یانەی دڵە تەنیاکان نییە. هێندە کاتمان نییە بە فیڕۆی بدەین. پێم بڵێ چی تۆی گەیاندووەتە ئێرە؟"

ماوسی پێی گوت کە ڕێبوارێکی نامۆیە و وەکو ئەو بیروباوڕی سۆشیالیستیی هەیە (خۆی لە گوتنی وشەی "کۆمۆنیست" پاراست)، هەروەها کاتێک ڕۆژنامەکەیانی بینیوە وای لێ کردووە پەرۆشی سەردانکردنی نووسینگەکەیان بێت و داوای چەند زانیارییەکیشیان لێ بکات. "چ زانیارییەک؟" ڕۆژنامەنووسەکە بە ڕەقییەوە لێی پرسی.

ماوسی، کە هێشتا بە پێوە وەستابوو، وردەوردە نائاسوودەیی پەرێشانی دەکرد، وەک ئەوەی لێپرسینەوەی لەگەڵدا بکرێت. "زانیاری دەربارەی پڕاگ."

"بێگومان. بەڵام چ زانیارییەک دەربارەی پڕاگ؟"

"دەربارەی چەند شوێنێکی دیاریکراوی پڕاگ."

"چ شوێنێکی پڕاگ؟"

"کڵێسا، بۆ نموونە. شوێنی خواپەرستی، بە گشتی."

"کڵێسا؟ شوێنی خواپەرستی؟ تێ ناگەم. تۆ نەتگوت چەپڕەویت؟ هێندەی من بزانم، چەپڕەوەکان کاریان بە کڵێسا و پەرستگاوە نییە. بەڵام بەهەرحاڵ: تۆ لە چی دەگەڕێیت؟"

"پێیان گوتووم،" **ماوسی** وەخت بوو لە نیگەرانیدا دەستی دەکرد بە گریان، "کە لێرە، لە پڕاگ، کەنیسەیەکی زۆر دەوڵەمەند و پڕ لە شتی گرانبەها هەیە، کە جامەکانی. . . دەزانیت ئەوانەی قەشەکان لە

ماوسی پێی گوت کە ڕێبوارێکی نامۆیە و وەکو ئەو بیروباوڕی سۆشیالیستیی هەیە (خۆی لە گوتنی وشەی "کۆمۆنیست" پاراست)، هەروەها کاتێک ڕۆژنامەکەیانی بینیوە وای لێ کردووە پەرۆشی سەردانکردنی نووسینگەکەیان بێت و داوای چەند زانیارییەکیشیان لێ بکات. "چ زانیارییەک؟" ڕۆژنامەنووسەکە بە ڕەقییەوە لێی پرسی.

ماوسی، کە هێشتا بە پێوە وەستابوو، وردەوردە نائاسوودەیی پەرێشانی دەکرد، وەک ئەوەی لێپرسینەوەی لەگەڵدا بکرێت. "زانیاری دەربارەی پراگ."

"بێگومان. بەڵام چ زانیارییەک دەربارەی پراگ؟"

"دەربارەی چەند شوێنێکی دیاریکراوی پراگ."

"چ شوێنێکی پراگ؟"

"کڵێسا، بۆ نموونە. شوێنی خواپەرستی، بە گشتی."

"کڵێسا؟ شوێنی خواپەرستی؟ تێ ناگەم. تۆ نەتگوت چەپڕەویت؟ هێندەی من بزانم، چەپڕەوەکان کاریان بە کڵێسا و پەرستگاوە نییە. بەڵام بەهەرحاڵ: تۆ لە چی دەگەڕێیت؟"

"پێیان گوتووم،" **ماوسی** وەخت بوو لە نیگەرانیدا دەستی دەکرد بە گریان، "کە لێرە، لە پراگ، کەنیسەیەکی زۆر دەوڵەمەند و پڕ لە شتی گرانبەها هەیە، کە جامەکانی. . . دەزانیت ئەوانەی قەشەکان لە

نوێژی بەکۆمەڵدا بەکاری دەهێنن. . . زۆر بەنرخن. . . پێیان گوتووم ئاڵتوونن. . ."

ڕۆژنامەنووسەکە بە تەواوی کەوتە گومانەوە. ماوسی زانی هۆکارەکەی چی بوو. کەسێکی نامۆ هاتووە بۆ نووسینگەی ڕۆژنامەکە و پرسیاری نامۆ دەکات. ڕۆژنامەنووسەکە مافی خۆیەتی وریای خۆی بێت. ماوسی هەوڵی دا خۆی ڕاست بکاتەوە. "دەتوانیت متمانەم پێ بکەیت، هاوڕێ، من لایەنگری ئێوەم، منیش ژیانم خستووەتە سەر ئەو بیرۆکەیە، بیرۆکەی گۆڕینی ئەو جیهانە نادادپەروەرانەی تێیدا دەژین و دروستکردنی کۆمەڵگەیەکی نوێ. تەنانەت دەتوانم هەر ئێستا ئیشتیراکیش لە ڕۆژنامەکەتاندا بکەم. ناڵێم ئیشتیراکێکی درێژماوە، ئێستا پارەم کەم پێیە، بەڵام دەتوانم شەش مانگ دابین بکەم." بەڵام ڕۆژنامەنووسەکە هیچ کام لەو قسانەی بە ئەقڵدا نەچوو.

"تەماشاکە، گرنگ نییە بە لامەوە چەپ بیت یان ڕاست: ئەگەر زانیاریت لە بارەی کڵێساوە دەوێت، پرسیار لە قەشەیەک بکە، لە من مەپرسە."

"بەڵام. . ."

پیاوەکە بە دەم هەڕەشەکردنەوە هەستایە پێ. "گوێ بگرە" مۆڕەیەکی کرد، "ئیشوکارم هەیە، ناتوانم کاتی

زیاتر لەگەڵ تۆدا بەفیڕۆ بدەم. بڕۆ دەرەوە، ئەگینا خۆم دەتکەمە دەرەوە."

ماوسی بە خەمباری نووسینگەکەی جێ هێشت. هەلێکی گرنگی یارمەتیی لە دەست دا ــ ئەویش بە هۆی ناشایستەیی و گەمژەییی تەواوەوە. ئێستا چی؟ بۆ لای کێ بڕوات؟ بۆ لای **کافکا**؟ **کافکای** ئاڵۆز؟ بێسوود بوو. **کافکا** ئیشی خۆی تەواو کردبوو؛ ئەو کتوپڕ دەقەکەی خۆی هێنابوو بۆ هوتێلەکە. نەیدەتوانی لەوە زیاتری لێ داوا بکات. جوویەکی بچکۆلەی گەمژەی ڕۆژهەڵاتی ئەورووپا، جوویەکی بچکۆلەی گەمژە کە جار دوای جار هەموو شتێکی تێک دەدا، نەیدەتوانی هیچ شتێک لە **کافکا** داوا بکات. "گەمژە!" لەژێر لێوەوە گوتی، "من تەنیا گەمژەیەکم، **یۆسیی** داماو نەیدەزانی چ کارێک دەکات کە داوای لە من کرد ئەرکەکەی بۆ جێبەجێ بکەم؛ تەنیا لەبەر ئەوەی ئەقڵی لە دۆخێکی ئاساییدا نەبوو، بۆیە ئەو هەڵەیەی کرد."

بەردەوام بوو لەسەر ڕۆیشتن، ئینجا چاوی کەوتە سەر کڵێسایەکی زۆر کۆن کە لە قەڵای **هاردشین**ـەوە دوور نەبوو. لە پڕ، تڕووسکاییی ئومێدێک: بڵێی ئەمە ئەو پەرستگایە بێت کە لە دەقەکەدا ئامـاژەی پێ کراوە؟ بەرەو ئەوێ ڕۆیشت.

ئەوە یەکەم جار بوو لە ژیانیدا بڕواتە کڵێسایەکەوە. کاریگەرییەکی نائاسایی هەبوو لەسەری، وەک ئەوەی جیهانی ئاسایی بەجێ هێشتبێت و پێی نابێتە ناو جیهانێکی ترەوە، جیهانێکی نامۆ و خۆسەپێن. تەلارسازییە شکۆدارەکەی، میحرابەکان، مۆمە هەڵکراوەکان، وێنەی قەشەکان، هەموو ئەو شتانە سامی پێ دا—تەنانەت ترساندیشی. نەخێر، چیتر لە سیناگۆگە بچووکە سادەکەی **چێرنۆڤیتسکی**دا نەبوو، چونکە دواجار ئەو سیناگۆگە پەرستگای ڕاستەقینە نەبوو: بینایەکی لەداردروستکراوی کۆنی داتەپیو بوو، کە تێیدا جووەکان کۆ دەبوونەوە بۆ نوێژکردن و گۆرانیگوتن و سەماکردن و شەڕکردن—شوێنێک کە تەنیا فەقیرحاڵانە نەبوو، بەڵکو جەنجاڵیش بوو. بەڵام ئەم کڵێسایە پەرستگا بوو. لێرەدا لە حزووری بوونێکی نەبینراو و بەهێزدا بوو؛ عیرفان ئامادەگیی هەبوو، تەنانەت هەناسەدانیشی دژوار دەکرد. شوێنێک نەبوو کە **ماوسی** بتوانێت بە تەنیا بڕواتە ژوورەوە. خۆزگە **یۆسیی** لەگەڵدا بوایە. یان ئەگەر **یۆسییش** نا، خۆزگە *مانیفێستۆ*کەی پێ بوایە تا بیپارێزێت و بەرگریی لێ بکات. . . بەڵام نەخێر، ئەو بەجێهێڵراو و تەنیا بوو. دەبوو دژی مەیلێکی بەرگەنەگیراو بوەستێتەوە بۆ ئەوەی ڕانەکاتە دەرەوە: لەسەر شەقامەکە، تەنانەت

شـەقامی شـارێکی نەناسـراویش، لەگەڵ مرۆڤـدا دەبـوو نەک لەنێو ڕۆحە نادیار و بەهێزەکاندا.
بەڵام ڕەتی کردەوە ملکەچی ئەو ترسە سەرەتاییە بێت. جووەکان لە کڵێسا دەترسـان، بەڵام ئەو وەک جوویەک لێرە نەبـوو، بەڵکـوو وەک چالاکوانێـک. بە کۆششـێکی زۆرەوە سـەری هەڵبـڕی و بە ڕاڕەوەکەدا بەرەو میحـرابە سـەرەکییەکە ڕۆیشـت. دەیویسـت جامەکـان ببینێـت، دەیویسـت هەڵیـان بسـەنگێنێت—بە چـاوی شۆڕشـگێڕێکەوە نـا، بەڵکـوو بە چـاوی بازرگـانێکەوە—ئاخۆ دەکرا ئەو جامانە ببنە ئامانجی ئەرکەکەی؟
لەبەردەم میحـرابەکەدا وەسـتا. لە هەمـووی خراپتـر و بەژانتـر: مەسـیح بەسـەر خـاچێکی گەورەوە، ئەو مەسـیحەی کە باوبـاپیرانی ئەم یارمەتیـدەر بـوون لە لەخاچدانیدا. ئەوەیش کارێکی توندوتیژی شۆڕشـگێڕانە نەبوو؛ مەسیح بۆرژوایەکی قەڵەو نەبوو بوویێتە هـۆی چەوسـاندنەوە. نەخێـر، وەک **ماوسـی** بینـی، لەڕولاواز بوو و لە چەند برینێکیشەوە خوێنی لەبەر دەڕۆیشت—قوربانییەکی بێهوودە و بێمانا بوو، قوربانییەک کە تەنیا هاواری بۆ ئاسمان نەدەبرد، بەڵکوو گاڵتەجاڕییەک بوو بەسەر ژیانی **بنیامین کانتارۆڤیچ**ەوە. **ماوسی** دەبێت لەو ساتەدا چ شتێکی تر بکات جگە لەوەی کڕنۆشی بۆ

ببات و داوای لێخۆشبوون بکات، بپارێتەوە بۆ لێخۆشبوون؟

نەخێر، کڕنۆش نابات. "هەستنە سەر پێ، قوربانییانی دەردی برسێتی." **ماوسی** قوربانیی برسێتی نەبوو، هەرچەندە لەو ساتەدا سکی بەتاڵ بوو؛ بەڵام سەرەڕای ئەوەیش هەر قوربانی بوو، یان لانیکەم لایەنگری قوربانییەکان بوو، کە مەسیحی لەخاچدراویشی بە یەکێک لەوان دادەنا. بۆیە **ماوسی** دەیتوانی ڕاستەوخۆ و بەبێ ترس تەماشای ڕووخساری بکات. تەنانەت دەیتوانی بە لایەنگری خۆیانی ئەژمار بکات: "متمانەم پێ بکە، **ماوسی**، منیش وەک تۆ شۆڕشگێڕم، منیش لە پێناو شۆڕشدا مردم، بەڵام ئەوان لێم تێنەگەیشتن. پەرستگای گەورە گەورەیان بۆم دروست کرد، بەڵام من نامەوێت لەناویاندا بم، دەمەوێت لە دەرەوە بم؛ لەسەر شەقامەکان، لە کێڵگەکان، لە کارگەکان، دەمەوێت لەگەڵ جەماوەردا کار بکەم، دەمەوێت خۆم بڕژێنمە ناو جەماوەرەوە، تەنیا دەمەوێت یەکێک بم لەو خەڵکە ئاساییە—وەک تۆ، هاوڕێ **ماوسی**."

بەڵام مەسیح ئەو شتانەی نەگوت. لانیکەم، ئەو مەسیحە نا کە لە کەڵبەی ئەو فیلە دروست کرابوو کە لە ئەفەریکا کوژرابوو. لەو مەسیحە تەنیا چاوەڕێی ئەوە بوو ڕەتی بکاتەوە و ڕقی لێی بێتەوە: "بڕۆ دەرەوە،

هەی جووی بچووکی بێنرخ، بڕۆ دەرەوە، هەی جووی بێڕێزی لادێیی، شوێنی تۆ ئێرە نییە، شوێنی تۆ گوندەکەتە لەنێو کرمەکانی تردا. ئێوە دەبێت لەوێ بمێننەوە، هەمووتان هەڵبلەرزن و باوەش بە یەکدا بکەن و چاوەڕێی ئەو کوشتارگەیە بن کە دێت و هەمووتان لەناو دەبات و تۆڵەی مەرگی منتان لێ دەکاتەوە." هیچ چارەیەکی تری نەبوو: ماوسی دەبوو ڕووبەڕووی مەسیح و کڵێسایش ببێتەوە. نایەوێت لەخواترس و پەشیمان خۆی دەربخات. بەڵکوو وەک ئەو پڵینگانە خۆی دەناسێنێت کە بە سەرکەوتوویی دەچنە ناو پەرستگاکەوە و لە کۆتاییشدا خۆیان دەسەلمێنن و هێرشەکەیان دەکەنە بەشێک لە سرووتەکان.

دەرگایەکی لاتەنیشت کرایەوە و قەشەکە—پیاوێکی زۆر پیر بە ڕیشێکی سپیی درێژ و چاویلکەیەکی ئەستوورەوە—هاتە ناو کڵێساکەوە. بە هاتنەژوورەوەی، کەشە کپ و خۆسەپێنەکەی تێک دا. لە پڕ ماوسی هەستی بە تەزوویەکی خرۆشان کرد. ڕاستە ئەو پیاوە قەشە بوو، بەڵام خۆ ئەویش مرۆڤێک بوو و دەیتوانی لەگەڵیدا بدوێت، تەنانەت ئەگەر بە ئەڵمانییەکی شەقوشڕیش بێت، نەک بە یێدی کە زۆر پێی ئاسوودەتر بوو؛ بەڵام لە هەمووی گرنگتر،

دەیتوانی بە پرسیارکردن دەربارەی جامەکان بەردەوام بێت لەسەر ئەرکەکەی.

قەشـــە چـــووە ســـەر میحـــرابەکە و دەســـتی کـرد بە ڕێکخســـتنی هەنـدێک کەلـوپەل. **ماوسـی** هەناسـەیەکی قـووڵی هەڵکێشـا و لێـی نزیـک بـووەوە: "بـاوکە..."

قەشـەکە ئـاوڕی لـێ دایەوە. "بەڵـێ کـوڕەکەم؟" ئاوازی دەنگی میواندۆست و باوکانە بوو: هێندە باوکانە بوو، **ماوسی** هەستی بزوا.

"باوکە،" بە دەنگێکی لەرزیوەوە دووبارەی کردەوە، "من..." وەســتا. هەســتی بە ســەرەگێژە دەکـرد، خەریـک بـوو بکەوێت. لەتری دا؛ دەبوو قەشەکە یارمەتیی بدات. لە پڕ دەســتی کـرد بە گریـان. بە دەنگێکـی بەرز دەگریـا و هەنسـکەکانی لە پانتـاییی فراوانـی کڵێسـاکەدا دەنگیـان دەدایەوە و سـەرنجی ئەو چەنـد خواپەرستەیان ڕاکێشا کە خەریکی نزاکردن بوون.

قەشەکە دەستی گرت، "وەرە کوڕەکەم، وەرە." **ماوسی** بـرد بـۆ ژووری دانپیانـان و کڕنۆشـی پـێ بـرد. پاشان خـۆی لەســـەر کورســـیی ژووری دانپیانـــانوەرگــرتن دانیشت و دەرگا بچووکەکەی کردەوە. "دەتوانین دەست پێ بکەین، کوڕەکەم. من بە تەواوی گوێم لێتە. پێم بڵێ چـی ئـازارت دەدات. باسـی تاوانەکانـت بـکە. دانپیانـانی خۆت بکە."

کە دیسان هاتەوە سەر خۆی، دەرکی بە نامۆییی دۆخەکە کرد: نەیدەزانی دەبوو چی بڵێت. شتێکی باش بوو ئەگەر بیتوانیبا باسی هەڵەکانی خۆی بکات. (باوکە، شتێکی زۆر گەمژانەم کردووە، جانتاکەی شانم لەناو شەمەندەفەردا لێ بەجێ ماوە و نامەیەکی گرنگیشی تێدا بوو) بەو شێوەیەش دەیتوانی بە هەستێکی ئاسوودەوە بڕوات، بە ڕۆحێکی پاکبووەوەوە. بەڵام خۆ ئەو مەسیحی نەبوو، بەڵکوو جوویەکی چەپڕەو بوو، شۆڕشگێڕ بوو؛ ئەو فیلێکی خەواڵوو نەبوو بەڵکو پڵینگێکی ئامادەی شەڕ بوو، شەڕێک کە جیهان دەگۆڕێت بەبێ ئەوەی پێویست بکات تا ڕۆژی دوایییەکی گومانـاوی چاوەڕێ بێت. هەناسەیەکی قووڵی هەڵکێشا و بەوپەڕی جێگیرییەوە گوتی:
"بمبوورە باوکە، من نەهاتووم بۆ دانپیانان."
"نا؟" قەشەکە بە سەرسوورمانەوە پرسی. "ئەی کەواتە بۆچی هاتوویت؟"
"من تەنیا بۆ سەردانی کڵێساکە هاتووم. ڕێبوارم و یەکەمجارە دێمە پڕاگ—ڕاستییەکەی دەبێت بە شێوازی قسەکردنمدا تێبینیی ئەوەت کردبێت. زۆرم لە بارەی ئەم پەرستگایەوە بیستووە و نەدەبوو بە خاتری هیچ شتێک سەردانکردنی لە دەست بدەم. باوەڕم پێ بکە."
لەپڕ هەستی بە سووکەڵەیی و ئازادی کرد، دەیتوانی بە

ئاسانییەکی سەرنجڕاکێشەوە درۆ بکات. "بۆیە تەنیا ویستم قسەت لەگەڵدا بکەم و پێشت بڵێم کڵێساکەتان زۆر جوانە."

قەشەکە زۆر بە باشی لەم پیاهەڵدانەی تێنەگەیشت، بەڵام ئەوە لە ڕێزنواندنەکەی کەم نەکردەوە. "زۆر ڕاستە. یەکێکە لە جوانترینەکانی پراگ. یەکێکە لە شکۆمەندترینەکان، لە سەدەی دەیەمەوە. . ."

"جامەکان،" **ماوسی** دەستی پێ کردەوە، هەوڵی دا بە هەمان شێوەی ئاسایی بەردەوام بێت، "دەبێت زۆر نایاب بن. . ."

"جامەکان؟" قەشەکە بە بایەخەوە پرسی. "کام جامانە؟"

"ئەو جامانەی لە نوێژەبەکۆمەڵەکاندا بەکاری دەهێنن. . . لە نوێژەبەکۆمەڵەکاندا جام بەکار ناهێنن؟"

قەشەکە ئارامی لێ بڕا. "گوێ بگرە کوڕەکەم: خەڵکانێک چاوەڕێن تا سرووتی دانپیانان ئەنجام بدەن. پێم خۆشە پتر باسی جامەکان و هەموو شتێکی ترت لەگەڵدا بکەم، بەڵام دەبێت چاوەڕێ بکەیت بۆ کاتێکی تر. بۆیە ناچارم داوات لێ بکەم بڕۆیت."

"بەڵام، باوکە. . ."

"تکایە کوڕەکەم."

"باوکە، من. . ."

"تکایە، تکایە." پێداگریی هیچ سوودێکی نەبوو. **ماوسی** سوپاسی قەشەکەی کرد بۆ یارمەتیدانی و داوای لێبوردنی کرد بۆ هەر کێشەیەک دروستی کردبێت، پاشان ڕۆیشتە دەرەوە.

ئێستا بە خێرایی تاریک دادەهات. سەرماکە زۆر خراپ بوو—ئەو ساڵە ئەورووپا بە یەکێک لە سەختترین زستانەکاندا تێدەپەڕی—پاڵتۆکەی **ماوسییش** گەرمترین نەبوو. سەرەڕای ئەوەیش—یان بە هۆی ئەوەیشەوە—لە ڕۆیشتن بەردەوام بوو. ئەوە شێوازی ئەو بوو بۆ سزادانی خۆی لە پای ئەو هەڵەیەی کە ئەنجامی دابوو. بە شەقامی **گرابین**دا؛ شەقامی سەرەکیی پراگ، بەنێو ئاپۆرەی خەڵکدا دەڕۆیشت. بە ڕقەوە تەماشای پیاوانی قەڵەو و ڕێکپۆش و ژنانی فەرووپۆشی دەکرد: بۆرژوازییەکان، دەستەی مشەخۆر و خوێنمژەکان. بەڵام ئاشکرا بوو کە بۆرژوازییەکان بۆ کوێ دەڕۆیشتن: دەڕۆیشتن بۆ کۆگاکان، بۆ بانکەکان، بۆ کافێکان—لە کاتێکدا **ماوسی** دەبوو لە گەڕان بەردەوام بێت، لە گەڕان بە دوای شتێکدا کە خۆیشی نەیدەزانی چییە.

لە کاتی ڕێوەڕۆیشتنە بێئامانجەکەیدا، باڵەخانەیەکی بەرچاوی سەرنجی ڕاکێشا. ستوون و دەروازەی

ئاسنینی هەبوو: بانک. وشەی بانک ناوی ڕۆتشیلدی بیری ماوسی هێنانەوە، ئەو خێزانە جووە بازرگانە بەناوبانگە-هێندە بەناوبانگ بوون کە ناوی خێزانەکە بووبووە هاوتای بیرۆکەی سەروەتوسامان. "ئاخ، خۆزگە لە خێزانی ڕۆتشیلد بوایەم،" باوکی ماوسی بەدەم ئاهەهەڵکێشانەوە وای دەگوت هەر کاتێک ژنەکەی سکاڵای لە دەست بێپارەیی دەکرد. خێزانی ڕۆتشیلد، وەک جووە سووخۆرەکانی سەدەکانی ناوەڕاست، قێزەوەن نەبوون و نەدەچەوسێنرانەوە. نەخێر، ئەوان خاوەنی بانک بوون، ڕێزدار بوون، تەنانەت نازناوی خانەدانانەیشیان هەبوو.

ئەوانەیش هەموو هۆکار بوون تا یۆسی ڕقی لێیان بێت. ئەو هەمیشە ماوسیی دڵنیا دەکردەوە کە جووەکان، هەتا ئەو کاتەی لەو وەهمەدا بژین کە دەکرێت وەک خێزانی ڕۆتشیلد دەوڵەمەند بن، هەرگیز ناتوانن خۆیان لە کۆتوبەندی سەرمایەداری ڕزگار بکەن. مارکسیزم ڕێبازێک بوو بۆ دژایەتیکردنی ئەم وەهمە و گۆڕینی بە پرۆژەیەکی شۆڕشگێڕانەی ڕاستەقینە.

لەوانەبوو ئەرکەکەی بانکبڕین بووبێت، دەشێت ئەو بانکەی پێشی بێت. بۆچی نا؟ بێگومان ئەوە مەترسییەکی گەورە بوو، بەڵام مەگەر ترۆتسکی داوای لە یۆسی نەکردبوو کە دەبێت بە مەترسیدا تێبپەڕێت تا

بیسەلمێنێت چیی لە توانادایە؟ هێشتایش هیچ شتێک لەو دەقەدا نەبوو کە ئاماژە بۆ ئەم بانکە، یا هەر بانکێکی تر بکات. بانک هیچ پەیوەندییەکی بە پڵینگ یان بە پەرستگاوە نییە-بانک پەرستگای پارەیە، بەڵام تەنیا بە شێوە مەجازییەکەی. لەگەڵ ئەوەیشدا، بۆ ئارامکردنەوەی دەروونی، بڕیاری دا ئەو شوێنەیش بگەڕێت بۆ سۆراخی هەر پەیوەندییەک بە دەقەکەوە. نەدەبوو بڕواتە ژوورەوە، دەیتوانی لە ڕاڕەوەکەوە، کە بە دەرگایەکی شووشە لە بینا سەرەکییەکە جیا کرابووەوە، ناوەوەی ببینێت. بۆیە بە پلیکانە مەڕمەڕییەکەدا ڕۆیشتە سەرەوە بۆ بەردەم دەرگاکە و لە ژوورەوە ورد بووەوە. شوێنێکی فراوان بوو، بە شێوەیەکی نایاب ڕازێنرابووەوە، کورسیی خولاوەوە و مێز و پەنجەرەی پێشوازیکردنی سەردانی تێدا بوو. بەڵام شتێکی باشیشی هەبوو: سیستەمی گەرمکردنەوەکە لای دەرگەکەوە کەمێک گەرمی کردەوە. بۆیە بۆ ماوەیەکی کەم لەوێ مایەوە. ئەمجارەیان پشتی کردە دەرگاکە و چاوی بڕییە شەقامەکە و دوکانە جوانەکانی بەرامبەری.

پاشان-دواجار-ئەو شتەی بینی کە بە دوایدا دەگەڕا.

پڵینگەکان.

دووان بـوون. ڕەنـگە پڵینـگ نەبـووبن، بلکـو بەور یـان ڕەشەپڵینگ بووبن-دەشێت ناسینەوەی سەخت بێت بۆ کەسێک کە بە خێزانە پشیلەییەکان ئاشنا نەبێت. بەڵام ماوسی هیچ گومانی نەبوو کە ئەوانە پڵینگن، گرنگترین شت: گەڕانەکەی گەیشتبووە کۆتایی.

لەوێ بوون، لە جامخانەی دوکانێکی دەوڵەمەندی خشڵ و زێـڕدا: پڵینگـی دڕنـدەی ئـاخنراو کە کەڵـبە و چـاوە شووشـەییە نەبزۆکەکانیـان ڕوونـاکیی چەنـدین گڵـۆپی پەرش کردەوە. دیزاینەرەکە پاشماوەی پەرستگایەکی لە ناو دارستانێکدا دروست کردبوو. بەشێکی پەرستگاکە بە درەختی خولگەیی داپۆشرابوو، دەتگوت پڵینگەکان بۆ پاراستنی کەرەستەی ئـایینیی وەک ماسک و پەیکەری خواوەند و تەپڵ و تەقتەقە وەستابوون. لە ناوەڕاستەوە سـێ جـامی ئـاڵتوونی دانرابـوون کە بە بەردی بەنـرخ ڕازێنرابـــوونەوە. پڵینگەکـــان، پەرســـتگاکە، جـــامە پیرۆزەکان، هەموو لەوێ بوون.

ماوسی، کە لە خۆشیی دۆزینەوەکەیدا وشک بووبوو، بەبـێ دوودڵـی، بە ڕاکـردن لە شـەقامەکە پەڕیـیەوە و ڕۆیشـتە نـاو کۆگـا گرانبەهـاکەوە. چـوونەژوورەوەی ماوسی بووە مایەی سەرسووڕمان و نیگەرانی. بە جلە کۆن و چلکنەکانی و قژەتەپسکاوەکەی، لە هەموویشی خراپتر، بە نیگا بزرکاوەکەی، کە لە باشترین دۆخدا لە

دەرۆزەکەریکـــی لەوچە دەچـــوو، لە خراپترینیشـــدا لە شـــێتێکی بێماڵوحـــاڵ دەچـــوو. کاتێـــک لە ناوەڕاســـتی کۆگـــاکەدا وەســـتا، بێـــدەنگی بـــاڵی کێشـــا، بە تـــرس و شەرمەوە وەستا و نەیزانی چی بکات.

"دەتوانم یارمەتیت بدەم، بەڕێز؟"

ئـــاوڕی دایەوە. یەکێـــک لە پاســـەوانەکانی کۆگـــاکە وەستابوو، پیاوێکی گەورەی سمێڵزل، کە بە گومـانەوە چاوی تێ بڕیبوو. **ماوسی** بێئومێد بـوو، ویستی بڵێ کە هـیچ شـتێکی ناوێـت جـگە لە هەنـدێک زانیـاری، بەڵام پیاوەکە قسـەکەی پێ بـڕی. "دەبێـت هەر ئێسـتا بـڕۆیتە دەرەوە." پێش ئەوەی **ماوسی** شتێک بڵێ، پاسەوانەکە قۆڵی گـرت و بەرەو دەرگـاکە پەلکێشـی کـرد. **ماوسی** خۆی ڕاوەشاند و لە دەستی دەربازی بـوو و تەماشـای نێوچەوانی کـابرای کـرد: "تەنیـا دەمەوێـت پرسـیارێک بکەم، هەر هێندە. هـیچ کەسـێک بێزار و بێتـاقەت نـاکەم. بەڵام ئەگەر پرســـــیارەکەم نەکەم نـــــاڕۆمە دەرەوە." بنبەستێک دروست بوو. لەوەیش خراپتر، مشتومڕەکە سـەرنجی کڕیـاران و کارمەنـدانی ڕاکێشـا، کە دیقەتیـان دابـوو تـا بـزانن چـی ڕوو دەدات. پاسـەوانەکە، کە تەحەدای دەســـەڵاتی کرابـــوو، هەناســـەیەکی قـــووڵی هەڵکێشـا و ئامـادەی وەڵامـدانەوە بـوو-بێگومـان، بە بەکارهێنانی هێز.

"یەک خولەک، کارێل،" خانمێک وای گوت، کە لە پشت مێــزێکەوە بەرەو ڕوویــان هــات. جلێکــی جــوانی پۆشـیبوو ــوەک هەمـوو کارمەنـدەکانی تـر ــلاواز و بـاڵاکورت، نەدەکـرا پێـی بگوترێـت جـوان. دەمولـووتی کەمێک گەورە بوون، کەمێکیش چاوی خێل بوو. بەڵام ئەو خەنـدەیەی بـۆ **ماوسـیی** کـرد، دڵـی داخورپانـد. لەوەتەی گەیشـتبووە پـڕاگ، ئەوە یەکەم کەس بوو بەم جۆرە خەندەی بۆ بکات. یەکەم کەس بوو بە سۆزەوە، نەک بێـزارییەوە، تەماشـای بکـات. "ویسـتت پرسـیارێک بکەیت،" خانمەکە گوتی، "دەتوانیت لە منی بکەیت."

ماوسـی هێشـتا لە تەماشـاکردنیدا ڕۆ چووبـوو، کاتێک هــاتەوە ســەر خــۆی، گــوتی: "ئــا، بەڵــێ. جــامە ئاڵتوونییەکانی ناو جامخانەکە. . . چ جۆرە جامێکن؟"

"ئەو جامــانە بــۆ فرۆشــتن نــین. ئەوانە تــایبەتن بە پێشانگایەکی بچووک، تێدەگەیت؟ هەندێجار جامخانەکە وەک پێشانگا بەکار دێنین. ئەم مـانگە تێمـای پێشـانگاکە بریتییە لە بۆنەی ئایینی. ئەم بابەتانەی تۆ دەیانبینیت ــ هەموویــان زۆر کــۆنن، هێــی دەوروبەری ســەدەی دوازدەهەمـن ــلە پەرسـتگایەکی دێرینـدا لە بـاکووری ئەفەریکـا دۆزرانەوە. لەگەڵ کـۆمەڵێکی تـردان کە هێـی خــانەدانێکی ڕووســییە، **کۆنــت ئیڤــانۆف**. لای ئــێمە دایناون."

کەواتە ئەوە بوو. پارچەیەکی تری وێنەی مەتەڵەکە چووە شوێنی خۆی، پارچەیەکی زۆر گرنگ-تەنانەت پارچەیەکی یەکلاکەرەوە. جامەکان هیی کۆنتێکی رووسی بوون. سەرەڕای بەها مادددییەکان، بەهایەکی سیمبۆلیشیان هەبوو: دزینی جامەکان واتا سزادانی خانەدانە رووسەکان، تا پیشانی بدەن کە دەستی شۆڕش دەگاتە چەوسێنەران، لەهەر بەشێکی ئەورووپادا بن.

"شتێکی تر هەبوو بتەوێت بزانیت؟" خانمەکە پرسیاری کرد و نیگایەکی کرد کە تا ڕادەیەکی زۆر هاریکارانە بوو، وەک ئەوەی بەڕاستی چاوەڕوانی هاتنی **ماوسیی** کردبێت.

"دەمەوێت ناوی تۆش بزانم." **ماوسی** گوتی، سەرسام بوو بە چاوقایمیی خۆی. بەڵام پرسیارەکە بە هیچ شێوەیەک نەبووە هۆی سەرسوورمانی خانمەکە—کە خۆی لە خۆیدا شتێکی سەیر بوو.

"**بێرتا**. ناوم **بێرتایە**." خانمەکە گوتی. "تۆیش. . . ؟"

"**یۆسی**."

"خۆشحاڵم بە ناسینت، **یۆسی**." کەمێک وەستا و پاشان، وشەکانی بە وریاییەوە دەردەبڕی، گوتی: "من لە خزمەتتدام. ئەگەر یارمەتیت ویست، دەزانیت لە کوێ بمدۆزیتەوە. بە درێژاییی ڕۆژ لێرەم. هەر کاتێک پێت

خۆش بوو سەردانم بکە." پێکەنی و گوتی. "من نە لە پڵینگەکان دەترسم و نە لە پاسەوانیش."
ماوسی گوتی "زۆر سوپاس." دەنگی بە هۆی جۆشوخرۆشەوە دەلەرزی. خانمەکە دەستی بۆ درێژ کرد، دەستێکی بچووک و نەرم و گەرم، کە **ماوسی** بە نەرمونیانی و بە ڕێزەوە گوشی. پاش ماڵئاواییکردن، لە کۆگاکە ڕۆیشتە دەرەوە.

. . . .

گەڕایەوە بۆ هوتێلەکە و—بۆ یەکەمجار لەوەتەی هاتبوو—هەستی بە شادی دەکرد. کابرای بەشی پێشوازی سەری سوور ما: "گۆڕاوی برادەر. ئەمجارە جیاواز دیاری. چی بووە؟ کاری باشت کردووە؟"
"بەڵێ وایە،" **ماوسی** بە خەندەیەکی سەرکەوتووانەوە وەڵامی دایەوە. "کارێکی باش، شتێکی لەو جۆرە." بە خێرایی بە پلیکانەکەدا ڕۆیشتە سەرەوە، دوو پلەی بە یەک هەنگاو دەبڕی، چووە ژوورەوە و دەرگاکەی داخست. بە دڵێکی خۆشەوە ئەمسەروئەوسەری دەکرد. ئەوەی ئاشکرا بوو: ئێستا ئامانجی ئەرکەکەی دۆزیبووەوە. سەرەڕای هەموو بەربەستەکان و هەموو کێشەکان، توانیبووی ئەنجامی بدات. وەک پڵینگەکان پەرستگاکەی داگیر کردبوو و ئامادە بوو ملکەچی بکات. لەو ڕووەوە گومانی نەبوو. هەموو شتێک، هەموو

وشـەیەکی سـەرەکی، بەرەو کۆگـای خشڵفرۆشـییەکەی دەبــــرد: پڵینگەکـــــان و پەرســـــتگاکە و تەنـــــانەت مەراسـیمەکەیش. هـیچ کێشـەیەکی لە پێکهێنـانەوەی ئەو پەیامەدا نەبوو کە ئەگەر کاخەزەکەی بخستایەتە سـەر بەقەکەی **کافکـا** دەردەکەوت: "کۆگـایەکی خشڵفرۆشــی بدۆزەرەوە کە لە ناوەڕاستی پڕاگدایە، لە جامخانەکەیدا دوو پڵینگ و چەند بـابەتێکی پەرستگا نمـایش کـراون، لەنێویانـدا سێ جامی پیرۆز کە لە سرووتەکاندا بەکار دێـــن." خشڵفروشـــــی: گەورەتـــرین هێمـــای تەمـــاعی سـەرمایەداری. خشڵفرۆشـییەکی گرنـگ، جـامە پیـرۆزە گرانبەهاکـانی خـانەدانێکی ڕووســـی نمـایش دەکـات. دواهەمـین شـتیش، بەڵام لەوانــی تـر کەمبـایەختر نـا، خشڵفرۆشییەکە لە بەرامبەر بانکێکدایە. **یۆسی** هەمیشـە دەیگوت هیچ شـتێک نییە لە سـەرمایەداری زیانبەخشـتر بێت، کە بە گورجوگوڵیی پشـیلەییەکانەوە دەجووڵێتەوە و دەتوانێـت لە هەر سـات و شـوێنێکدا هێـرش بکـات. بانکێـک بەرامـبەر کۆگـای خشڵفرۆشـییەکەیە: دوو شـتی تەواو گونجاو، کڕیاران لە بانکەکە پارە دەکێشنەوە و لە کڕینی خشڵدا خەرجی دەکەن.

ناوی کۆگـاکە—**پێرلستیکەر** و **پێرلستیکەر**—ئەوەی بە **ماوســی** دەگـوت کە خاوەنەکـانی جـوو بـوون—کە یەکێکی تـری لە پەیامە شکۆمەندەکانی **ترۆتسکیی** بیر

دەهێنایەوە. بە وێنەی **پۆسی**، **ماوسییش** دەیویست وێنە ترادسیۆنییەکە بخاتە ژێر پرسیارەوە، وێنەی ئەو جووەی لە ژیاندا سەرکەوتووە. **ترۆتسکی** دەیگوت، "دەبێت ئایدیالەکانتان بگۆڕن. ئێوە خشڵ ناکڕن، ئێوە لە بازاڕدا پشک ناکڕن: ئێوە بیرۆکەی ڕادیکاڵی دەکڕن و لە شۆڕشدا پشک دەکڕن. لە نێوان سەروەتوسامان و **مارکس**دا هەڵبژێرن. لە نێوان بەها بۆرژوازییەکان و بەها شۆڕشگێڕانەکاندا هەڵبژێرن." تەواوە. **ماوسی** دەبوو ددانی پێدا بنێ: **ترۆتسکی** بەڕاستی بلیمەت بوو. گومان لەوەدا نەبوو کە بە سەرکەوتوویی دەگەڕێتەوە بۆ ڕووسیا و لەوێ دەسەڵات دەگرێتە دەست.

خشڵفرۆشییەکە ئامانجە ڕاستەقینەکە بوو. مەبەستەکەیش ڕوون بوو: دزینی جامە ئاڵتوونییەکە. سەختترین ئەرک—تەنیا بیرکردنەوە لێی موچڕکی بە گیانی **ماوسی**دا دەهێنا—بەڵام ئەو کارە هێندەی بڕینی بانکەکە سەخت نەبوو. یاخود هێندەی ڕفاندنی خاوەنی کۆگاکە، کارێک کە پڕاوپڕ لەگەڵ بیرۆکەی دادپەروەریی شۆڕشگێڕانەدا دەگونجا—**ڕاڤاکۆل**ی ئەنارشیست، کاتێک لە پاریس بۆمبێکی فڕێ دابووەوە قاوەخانەیەکەوە، گوتبووی: "هیچ شایەتحاڵێکی بێتاوان بوونی نییە، هەموان لە تاوانەکەدا بەشدارن." (هەموان، **ماوسی** ئەوەیشی دەخستە سەر، پلینگن و پەلاماری

پەرستگاکە دەدەن)ـــبەڵام ئەو کارە دژوارییی گەورەی بەدوادا دێت. لە کوێ قوربانییەکە بشارنەوە؟ چی بکەن ئەگەر پـــارەکە نەنێـــرن؟ هەمـــوو ئەو کـــارە چەنـــد دەخایەنێـت؟ نەخێـر، دزینـــی جـــامە پیرۆزەکـــان زۆر کرداریتر بوو. دیسان **ترۆتسکی** بلیمەتە.

ماوســی، داوای ئەوەی بە دروســتی پەیـــامەکەی لێـک دایەوە، دەبـوو بچێـتە ســەر بەشــی دووەمــی ئەرکەکە. پێویست بـوو پەیوەنـدییەکەی بـدۆزێتەوە، ئەو کەســەی کە گریمانەکەی بسەلمێنێت و وردەکارییەکانی ئەرکەکە بخـاتە ڕوو. دزینـــی جـــامە ئاڵتوونییەکـــان پێویســـتی بە کاری بەکۆمەڵ بوو: گومانی تێدا نییە کە **ماوسی** دەبوو بە ئەندامێکی ئەو کۆمەڵە، بەڵام هیواخواز بوو کەمترین ڕۆڵی بەربکەوێت. ڕەنگە تەنیا کاری چاودێریکردنی لە شـەقامەکەوە پـێ بـدرێت، کـاتی دەرکەوتنـی پـۆلیس ئاگاداری کۆمەڵەکە بکاتەوە. . . . جگە لەوە، هەر شـتێکی تر بۆ توانا سنووردارەکانی ئەو زۆر دەبوو.

یۆســی کوتبـووی "کاتێـک ئەو ئامـــانجەت دۆزیـــیەوە، کەسێک پەیوەنـدیت پێـوە دەکـات." کەسـێک، بەڵام کێ؟ **کافکـا**؟ پـێ ناچێـت. **کافکـا** لە نووسـینگەکەی خـۆیەوە شوێنی جووڵەکانی **ماوسی** نەکەوتبوو: **کافکا** نەیـدەزانی **ماوسی** کەیشـتووەتە خشڵفرۆشـییەکە و وەک ئامـانجی

پەرستگاکە دەدەن)—بەڵام ئەو کارە دژوارییی گەورەی بەدوادا دێت. لە کوێ قوربانییەکە بشارنەوە؟ چی بکەن ئەگەر پارەکە نەنێرن؟ هەموو ئەو کارە چەند دەخایەنێت؟ نەخێر، دزینی جامە پیرۆزەکان زۆر کرداریتر بوو. دیسان ترۆتسکی بلیمەتە.

ماوسی، داوای ئەوەی بە دروستی پەیامەکەی لێک دایەوە، دەبوو بچێتە سەر بەشی دووەمی ئەرکەکە. پێویست بوو پەیوەندییەکەی بدۆزێتەوە، ئەو کەسەی کە گریمانەکەی بسەلمێنێت و وردەکارییەکانی ئەرکەکە بخاتە ڕوو. دزینی جامە ئاڵتوونییەکان پێویستی بە کاری بەکۆمەڵ بوو: گومانی تێدا نییە کە ماوسی دەبوو بە ئەندامێکی ئەو کۆمەڵە، بەڵام هیواخواز بوو کەمترین ڕۆڵی بەربکەوێت. ڕەنگە تەنیا کاری چاودێریکردنی لە شەقامەکەوە پێ بدرێت، کاتی دەرکەوتنی پۆلیس ئاگاداری کۆمەڵەکە بکاتەوە. . . . جگە لەوە، هەر شتێکی تر بۆ توانا سنووردارەکانی ئەو زۆر دەبوو.
پۆسی گوتبووی "کاتێک ئەو ئامانجەت دۆزییەوە، کەسێک پەیوەندیت پێوە دەکات." کەسێک، بەڵام کێ؟ کافکا؟ پێ ناچێت. کافکا لە نووسینگەکەی خۆیەوە شوێنی جووڵەکانی ماوسی نەکەوتبوو: کافکا نەیدەزانی ماوسی گەیشتووەتە خشڵفرۆشییەکە و وەک ئامانجی

خـــۆی دیـــاریی کـــردووە. بەڵام ئەی کـــێ ئاگـــای لە جووڵەکانی بـوو؟ کێ دەیزانـی نهێنیـی پەیامەکەی لێک داوەتەوە؟

کچەکە. کچەکەی کۆگای خشڵفرۆشییەکە. **بێرتا.**

ماوســـی بەو بیـــرۆکەیە لەرزی لـــێ هـــات. خـــانمە گەنـــجەکەی خشڵفرۆشـــییەکە—بێگومـــان! هەمـــوو ئەو شتانەی لە نێوانیاندا ڕوویان دا—گفتوگۆکە، نیگاکان—ئامـاژە بـوو بـۆ خـانمەکە. هـیچ گومـانی تێدا نەبـوو کە **بێرتا** چاوەڕوانی بوو. ئەوە تەنیا هۆکار بوو کە **ماوسی** لە دەستی پاســەوانەکە ڕزگـار بکـات، ئەوە تەنیا هۆکار بــوو کە لەگەڵ **ماوســی**دا دۆســـتانە بێـــت و لە نێـــوان هەردووکیانـــدا کەشـــێکی ڕاســـتەقینەی هاوهەڵوێســـتی دروســـت بکـــات، تەنـــانەت ئەگەر ئەو دۆخە تەنیـــا بـــۆ ســـاتێکیش درێـــژەی کێشـــابێت. ئێســـتا: ئایـــا دەکـــرا ئەو خـــانمە، کە فەرمـــانبەری خشڵفرۆشـــییەکە بـــوو، لەگەڵ بزووتنەوە شۆڕشگێڕییەکەدا هاونیاز بێت؟

بێگومان دەکرا. مەگەر **مارکس** لە خێزانی حاخامەکانەوە نەهـــــاتبوو، مەگەر هاوســـــەرگیریی لەگەڵ ژنێکـــــی دەوڵەمەنـــددا نەکردبـــوو؟ مەگەر **ئەنجلـــس** کـــوڕی خـاوەنکـارگەیەک نەبـوو، مەگەر یەکێک لە کارگەکانی باوکی لە ئینگلتەرا بەڕێوە نەدەبرد؟ مەگەر **ترۆتسکی** لە خێزانێکی چینی ناوەندی جووەوە نەهاتبوو؟ **بێرتا** کاری

بۆ بۆرژوازی دەکرد، وەک بۆرژوازی جلی پۆشیبوو—بەلام بە دڵ و بە ئەقڵ لەگەڵ پرۆلیتاردا بوو. **ماوسی** هێندە خرۆشابوو کە هەستی کرد پێویستە پەرۆشییەکەی کەم بکاتەوە. ئارام بە، **بنیامین**، ئارام بە. **بنیامین**، زۆر پەلە نیت؟ خەریکی خەیاڵکردنەوە نیت؟

یەک هۆکاری هەبوو کە هێندە بخرۆشێت: بەڕاستی هەستی بە پەیمانێکی نهێنی دەکرد لەگەڵ ئەو خانمە گەنجەدا. لە ڕاستیدا پتر لە پەیمانێک، دەکرا. . . خۆشەویستی بێت؟ **ماوسی** هەرگیز خۆشەویستیی نەکردبوو، هیچ بیرۆکەیەکی نەبوو خۆشەویستی چۆنە، بەلام لە ڕاستیدا، تەنیا بیرکردنەوە لە **بێرتا** لێدانی دڵی خێراتر دەکرد. بە دڵنیاییەوە شتێکی خۆش دەبوو ئەگەر ئەو هاوەڵی بوایە. هاوەڵ لە هەموو شتێکدا، لە بیرۆکەکانیدا، لە کردەوەکانیدا—لە ژیانیدا. بەلام لە سەرووی هەموو ئەمانەوە، لەو کاتە دژوارەدا هاوەڵی بوایە: کاتی ئەنجامدانی ئەرکەکەی. دەکرا **بێرتا** ئەو کەسە بێت؟

تەنیا یەک ڕێگەی هەبوو تا بزانێت: دەبوو جارێکی تر قسەی لەگەڵدا بکات. بەلام لە خشلفرۆشییەکەدا نا. لە شوێنێک کە بتوانن قسە بکەن بەبێ ئەوەی کەس پێیان ببڕێت یان بییان بیستێت، کە تێیدا کچەکە بتوانێت هەموو وردەکارییەکانی ئەو ئەرکەی پێ بڵێت کە

خەریک بوو دەستی پێ دەکرد. بیری لەوە کردەوە تەلەفۆنی بۆ بکات، بەڵام هەر ئەوە نا کە ژمارەی تەلەفۆنی کۆگاکەی لا نەبوو، بەڵکو نەیشیدەویست لە ڕێی ئەو ئامێرە وەحشییەوە ئەزموونی پێشووی دووبارە بکاتەوە. لە بری ئەوە، خۆی دەڕوات و دیدارێکی لەگەڵدا دادەنێت. بەڵام ئایا دەیتوانی لە کاتی خۆیدا بگاتەوە ئەوێ؟ **ماوسی** کە هێندەی—باشە، هێندەی مشکێکی ناو کڵێسا—هەژار بوو، کاتژمێری دەستیی نەبوو. بۆیە ڕۆیشتە خوارەوە بۆ بەشی پێشوازی و پرسیاری کاتی لە پیاوەکە کرد: "پێنجونیو،" ئەو وەڵامە بوو کە بە بێزاری درایەوە. **ماوسی** ویستی بزانێت ئاخۆ هێشتا کۆگاکان کراوەن.

"چەند سەیرە،" پیاوەکە گوتی، "تۆ بە ئەستەم پارەی ئەوەت پێیە کە حەقی مانەوە و خواردن بدەیت، کەچی دەتەوێت بڕۆیت بۆ شتکڕین؟ بەڵێ، باشە، خۆت دەزانیت باشترین شت چییە. ئەگەر ڕابکەیت فریای کۆگاکان دەکەویت."

ماوسی بەبێ وەستان بەرەو ناو جەرگەی شار تێی تەقاند. بەخت یاوەری بوو: دەرگاکانی کۆگای خشڵفرۆشییەکە داخرابوون، بەڵام هێشتا ستافەکە لە ژوورەوە بوون. ویستی زەنگ لێ بدا، بەڵام بەسەر خۆیدا زاڵ بوو—باشتر وا بوو لەبەردەم دەرگای

بانکەکەدا چاوەڕێی هاتنەدەرەوەی **بێرتا** بکات. پاش چاوەڕوانییەک کە بە لای **ماوسی**یەوە بێکۆتایی بوو، دواجار **بێرتا** دەرکەوت. **ماوسی** نەبینی، بە خێرایی بەرەو وێستگەی ترام ڕۆیشت. **ماوسی** شوێنی کەوت و کاتێک لێی نزیک بووەوە قۆڵی گرت. یەکەم کاردانەوەی بەرگری بوو: بە توندی خۆی لە دەستی **ماوسی** ڕاتەکاند. "ئەوە چی دەکەیت، بەرەڵڵا، دەستم بەردە!" بەڵام ئینجا زانی کێیە، هەناسەیەکی ئاسوودەیی هەڵکێشا. "ئۆی، ئەمە خۆتی، ئەو کەسەی دەتویست شت دەربارەی پێشانگاکە بزانیت—**یۆسی**، وایە؟ وای چەند ترساندمت، **یۆسی**!"

ماوسی چەند جارێک داوای لێبوردنی کرد و پاشان گوتی، "بەڕاستی پێویستە قسەت لەگەڵدا بکەم." پرسیاری کرد ئاخۆ دەتوانێت دەعوەتی قاوەخواردنەوەیەکی بکات. کچەکە تەماشای کاتژمێرەکەی دەستی کرد. نەخێر، دەبوو بڕواتەوە بۆ ماڵەوە.

"چاودێریی دایکە پیر و نەخۆشەکەم دەکەم،" ڕوونی کردەوە. "ئەگەر دوا بکەوم نیگەران دەبێت." کەمێک بیری کردەوە، پاشان بە خەندەوە گوتی، "بۆچی لە ماڵی ئێمە قسە نەکەین؟"

جارێکی تر خەندەکردنەکەی بۆ **ماوسی** وا دەردەکەوت دەربڕی هاوهەڵوێستی بێت—بەوەیش **ماوسی** ئومێدی گەورەتر بوو کە گریمانەکەی ڕاست دەرچووە.
سواری ترام بوون و پاش چەند جارێک وەستان، دواجار دابەزین. **بێرتا** لە ئەپارتمانێکی کۆندا دەژیا—لە نهۆمی کۆتایی. **ماوسی** هێندە خرۆشابوو، ئەو چەند نهۆمەی ڕۆیشتنە سەرەوە وەک ئەوە بوو بەسەر هەوردا بڕوات. چوونەوە ژوورەوە، کچەکە داوای لێ کرد چاوەڕێی بکات تا ئاگایەکی لە دایکی بێت: دەبوو خواردنی پێ بدات و بیشوات و بیخەوێنێت. چووە یەکێک لە ژوورەکانەوە و دەرگاکەی لە دوای خۆیەوە داخست.
ماوسی چاوی بە ژووری دانیشتنەکەدا دەگێڕا، کە بە ڕێکوپێکی بە ناوماڵەی کۆن پۆشتە کرابووەوە. شتێکی ئەوتۆ لەسەر ڕەفەکان نەبوو: هەندێک وردەی بریقوباق و چەند وێنەیەکی خێزانی، کە دواجار مانایەکی ئەوتۆیان نەبوو. کارێکی ژیرانە نەبوو *مانیفێستۆی* کۆمۆنیستی یان هەر کارێکی تری **مارکس** و **ئەنجلس** لەوێدا دابنێت، کە تەنیا گومانی میوانە خوازەڵۆکەکانی دەورووژاند. بەڵام ئەوەی لەسەر کانتۆرە چینییەکەی سەر دیوارەکەی بەرامبەری بینی هیچ پێی خۆش نەبوو: خاچێکی کۆنی لەکەڵبەیفیلدروستکراو. ٤

سوپرایزێکی ناخۆش بوو: له بری ئەدەبیاتی شۆڕشگێڕانە، خاچێک؟ بۆچی؟ هێشتا پاشماوەکانی ئایینی تێ نەپەڕاندووە؟ بەڵام ڕەنگە ئەوە کرۆکی بابەتەکە نەبێت، ڕەنگە ئەوە تەنیا فێڵێک بێت بۆ خۆلادان له سیخوڕەکانی پۆلیس. هێشتا به گومانەوە له خاچەکە ئەبڵەق مابوو کاتێک دەرگاکە کرایەوە و **بێرتا** دەرکەوت، پێکەنی: دایکی خەوتبوو، ئێستا دەیانتوانی قسە بکەن. تێبینیی گوزارشتە گاڵتەئامێزەکەی ڕووخساری **ماوسیی** کرد.

"دەبینم خاچەکە سەرنجی ڕاکێشاویت. ئەوە هیی دایکمە. دایکم کاتۆلیکێکی زۆر پەیوەستە. باوکم جوو بوو و هێندەیش بە ئایینەوە پەیوەست نەبوو." پێکەنی. "چیت بۆ بهێنم؟ چا و کولیچە ئاساییە؟"

هەر زۆریش باش بوو بۆ **ماوسی** کە وەخت بوو له برسان دەمرد. **بێرتا** چووە مەتبەخەکەوە و چەند خولەکێک دواتر گەڕایەوە و سینییەکی بە دەستەوە بوو قۆری و کوپ و قاپێک کولیچەی چۆکۆلاتەی لەسەر بوو. "فەرموو."

ماوسی دەبوو ددان بە خۆیدا بگرێت بۆ ئەوەی هەموو قاپەکە هەڵنەلووشێت. هەوڵی دا بە شێوازی ڕێکوپێک بخوات، لاسایی **بێرتای** دەکردەوە کە، وەک **ماوسی**

دەبینی، سەرەڕای هەژارییەکەی کەسێکی تێگەیشتوو و ڕەفتارجوان بوو.
لە ماوەی چەند خولەکی دواتردا باسی شتی گشتییان کرد: ئاووهەوا ساردەکەی پڕاگ و کێشەی هۆیەکانی گواستنەوە و هاتوچۆ و شتی لەو جۆرەیان باس کرد.
بەڵام لە پڕ، **بێرتا** تەماشای نێوچەوانی **ماوسیی** کرد و بە خەندەیەکی تەواو هاندەرانەوە گوتی: "تۆ خەڵکی پڕاگ نیت."
ماوسی ددانی پێدا نا، نەخێر خەڵکی پڕاگ نەبوو، خەڵکی **چێرنۆڤیتسکی** بوو لە **بێسارابیا**. کەمێک باسی گوندەکەی کرد و ئەو ڕاستییەشی فەرامۆش نەکرد کە گوندەکە لە **ئۆدێساوە** دوور نەبوو، ئەو شوێنەی **ترۆتسکی** تێیدا خوێندکار بووە. چاوەڕوان بوو ئەمە وەک جۆرێک وشەی نهێنی کار بکات، بۆ ئەوەی کچەکە دواجار بڵێ: "باشە، من باوەڕ دەکەم، دەزانم تۆ بە ڕاستی ئەو هاوڕێیەی کە ئێمە چاوەڕێی بووین، بۆیە با بچینە سەر پلانەکەمان."
بەڵام **بێرتا** نەیویست باسی پلانەکە بکات، بەڵکوو باسی **بێسارابیا**، ئەو شوێنەی کە باوکی تێیدا لە دایک بووە: "ئەویش هەروەک تۆ قسەی دەکرد، بە هەمان شێوەزار. زۆریش دڵشکاو دەردەکەوت، هەروەک تۆ. . ." بە نەرمونیانی تەماشای **ماوسیی** کرد، چاوەکانی

دەدرەوشـــانەوە، ئەو ســـاتە **ماوســـی** دڵنیـــا بـــوو کە کەوتـــووەتە داوی خۆشەویســـتیی ئەم کـــچەوە. خـــۆزگە دەیتـــوانی پێـــی بڵێـــت: "خۆشـــم دەوێیـــت، **بێرتـــا**، تـــۆ ئەو هاوەڵەی هەمیشە خەونم پێوە بینیوە. تۆ خـانمی ژیانی منی. خۆزگە دەمتوانی. . ."

بەڵام نەیـدەتوانی. ئێسـتا کـاتی ئەوە نەبـوو. کـاتی ئەوە نەبوو چونکە ئەرکێکی هەبوو جێبەجێی بکات، هەروەهـا **بێرتـایش** ئەوەی دەزانـــی ـــــیان لانـیکەم هیـوادار بـوو **بێرتایش** بزانێت. بۆیە هەناسـەیەکی قـووڵی هەڵکێشـا و ڕاستەوخۆ چـووە سـەر بـابەتەکە: "گـوێ بگـرە، **بێرتـا**، دەزانیت بۆچی هاتووم بۆ پڕاگ، وا نییە؟"

ماوسی سەری سووڕ ما کاتێک بینی **بێرتا** بە ترسـەوە چاوی تێ بڕی: "من؟ جا من چۆن بزانم؟ بەڵام با ببینین دەزانـــم دەتەوێـــت چـــی بڵێیـــت. . ." پێکەنـــی. "دەزانـــم: دەتەوێت پێم بڵێیت کە هێزێکی مەزن پاڵی پێوە ناویت بێیت بۆ پڕاگ. هاتوویت بۆ پڕاگ تا من ببینیت. . ."

ماوسی بە زۆر زەردەخەنەیەکی کرد: سەرەڕای شادییە بێسنوورەکەی، بەڵام ئەمە کـاتی گاڵتەکردن نەبوو. "تۆ دەزانیت کە مـن ئەرکێکم هەیە، وا نییە بێرتا؟ ئەرکێکی زۆر گرنگ. ئەرکێک کە دەرئەنجامی مەزنی دەبێت."

ڕووخساری **بێرتا** گۆڕا. سەرسووڕمان گۆڕا بۆ شڵەژان. "**یۆسی**، تۆ باسی چی دەکەیت؟ ئەمە چییە هەموو شتێک پەیوەندیی بە ئەرکێکەوە هەیە؟"

ئەمجارە نۆرەی **ماوسی** بوو ڕابچڵەکێ. کەواتە هەر بە ڕاستی هیچی لە بارەی ئەرکەکەوە نەدەزانی؟ چۆن وا دەبێت؟ **ماوسی** جارێکی تر هەوڵی دایەوە، ئەمجارەیان بە دوودڵییەکی زیاترەوە: "ئەرکەکە، **بێرتا**. . . لە کۆگای خشڵفرۆشییەکە. . . ."

"بۆ خاتری خوا، **یۆسی**، ئەم شێروڕێوییە بەسە: لە کۆگەکە چی ڕوو دەدات؟" نەیدەزانی. هیچی لە بارەی ئەرکەکەوە نەدەزانی. لە ئاوازی دەنگە ترساوەکەیەوە ڕوون بوو. ئێستایش، **ماوسی** نەیدەزانی چی بڵێت، چۆن حاڵی خۆی ڕوون بکاتەوە.

"باشە پێم بڵێ تۆ کێیت؟" **بێرتا** وەخت بوو بە تەواوی بقیژێنێت. "پلانت بۆ چی داناوە لە خشڵفرۆشییەکە؟" شتێکی بە بیردا هات کە وای کرد دەستبەجێ هەستێتە پێ، چاوی بز کردبووەوە. "تۆ دزیت، **یۆسی**؟ دەتەوێت کۆگاکە ببڕیت، بە نیازی ئەوەیت، **یۆسی**؟ بە نیازی ئەوەیت؟ پێم بڵێ، **یۆسی**، ئەوە ڕاستە؟ تکایە، **یۆسی**، بە نیازی ئەوەیت؟" پاشان بە پشتا خۆی بەسەر قەنەفەکەدا دا. "بێدەنگییەکەت ئاشکرات دەکات،" لەژێر لێوەوە وای گوت و بە قێزەوەوە تەماشای دەکرد. "تۆ

هەرگیز لە بیری ناکات. بە دەم هەنسکدانەوە گوتی، "خۆشم دەوێیت، بێرتا، خۆشم دەوێیت." دەرگایەک کرایەوە و کەسێک، کە خانمێکی پیر بوو، بە گومانەوە لێی ورد بووەوە. پێش ئەوەی بتوانێت تەلەفۆن بۆ پۆلیس بکات، ماوسی باڵەخانەکەی جێ هێشت.

خۆی لە شەقامە چۆڵەکەدا بینییەوە، لەژێر ئەو بەفرەدا کە لەو ساتەدا دەباری. ئەمجارە چی؟ دەبێت چی بکات؟ پتر لە هەر کاتێک هەستی بە ونبوون دەکرد: لە شادییەکی هێستێرییەوە بۆ قورسترین خەمباری، ئەوەیش بەس بوو تا هەر کەسێک وێران بکات. لە ساتێکدا شۆڕشگێڕێک بوو بە ئەرکێکی ڕوونەوە و لە دووریی هەنگاوێک لە سەرکەوتنەوە، ساتی دواتر شەیتانێکی داماوی شڵەژاو. لە ساتێکدا بە تەنیشت ژنێکەوە کە دەکرا ببێتە خانمی ژیانی، ساتی دواتر وەک سەگێکی گەڕ فڕێ درایە دەرەوە.

چی هەیە بیکەم، لە خۆی پرسی، چی هەیە بیکەم؟ بەبێ ئامانج دەستی کرد بە ڕۆیشتن. شەوی سەری ساڵ بوو، لە پەنجەرە تەمگرتووەکانەوە خێزانەکانی دەبینی بە دەوری مێزەکانەوە، کە بە بڕی زۆر خواردنیان لەسەر کەڵەکە کرابوو—دیمەنێک کە تەنیا بێئومێدیی ماوسیی زیاد دەکرد.

بەڵام هەر بەردەوام بوو لە ڕۆیشتن، هەتا دواجار خۆی لە گێتۆ کۆنەکەدا بینییەوە. چاوی بە سیناگۆگە کۆنەکە کەوت، کە گۆلەمە ئەفسانەییەکە لە ڕاڕەوەکەیدا نێژرابوو. گۆڕستانە کۆنەکەیش لەوێدا بوو و گۆڕەکان بە بەتانییەکی ئەستوور لە بەفر داپۆشرابوون. بۆ ماوسی هەموو شتێک وا دەردەکەوت کە گوزارشت لە دۆخی بێهیوایی ئەو دەکەن. دەرگا داخراوەکان. ڕازە ئاشکرانە کراوەکان. مەرگ چاوەڕوانی بوو و ڕێگەی دەربازبوونیش نەبوو. ڕوو لە کێ بکات؟ لە کێ؟

کافکا. دەبێت بە دوای کافکادا بگەڕێت و ئەوەی ڕووی دابوو بۆی بگێڕێتەوە و ڕاشکاو و ڕاستگۆ بێت لەگەڵیدا: "ناتوانم بزانم ئەرکەکەم چییە، تکایە پێم بڵێ، باسی ئەو ئەرکەم بۆ بکە کە پێویستە جێبەجێی بکەم، بۆ ئەوەی بە دوایدا بڕۆم."

لە شەقامی کیمیاگەرانەوە دوور نەبوو. هەتا ئەوێ بە ڕاکردن ڕۆیشت و نزای دەکرد کافکا لە ماڵە بچووکەکەیدا بێت.

کە گەیشتە ئەوێ هەناسەی لەبەر بڕابوو. دەرگا و پەنجەرەکان داخرابوون، بەڵام ڕووناکییەکی کز لە توێی پەردەکانەوە دیار بوو. بەڵێ، پیاوەکە لەوێ بوو.

لە دەرگای دا، سەرەتا بە نەرمی.

وەڵامێک نەبوو.

دیسان لە دەرگای دایەوە، ئەمجارەیان توندتر.
ئاهێک. ئاهێکی قووڵی لەودیو دەرگاکەوە گوێ لێ بوو.
ئاهی کەسێک لە خۆی دەپرسێت: "چییان لێم دەوێت؟ بۆ لێ ناگەڕێن بە تەنیا بم؟ بۆ ناتوانم لێرە بمێنمەوە و چیرۆکەکانم بنووسم—دەربارەی ئەو پڵینگانەی هێرش دەکەنە سەر پەرستگاکان، دەربارەی ئەو پیاوانەی دەبنە قالۆنچە—ڕەنگە ئەوە هەمووی بێهوودە بێت، بەڵام ئەوانە چیرۆکی منن، ئەو چیرۆکانەی ژیانمیان لە پێناودا دادەنێم، کە ئەویش بێهوودەیە، بەڵام چی بڵێم؟—من ئەوەم دەوێت. ئایا هێندە بەس نییە کە باوکێکی ستەمکارم هەیە، وەزیفەیەکی ڕۆتینیم هەیە، دەزگیرانێکم هەیە لەگەڵیدا ناگونجێم—بۆ دەبێت سەرباری هەموو ئەمانەیش بەبێ سکاڵا بەرگەی ئەم خەڵکە خۆتێهەڵقورتێنەش بگرم؟"
ئاهەکەی وای کرد **ماوسی** بوەستێنێت. ئێمە کەی مافی ئەوەمان هەیە **فرانز کافکای** داماو بە خۆی و کێشەکانییەوە بێزار بکەین؟ بەڵام پاشان هاتەوە سەر خۆی، ئەمە چ قسەیەکی پووچە، ئەو یەکێکە لە هاوڕێیانی حیزب، ئەڵبەت بۆ من نامۆیە، بەڵام هاوڕێیانی حیزب بۆ ئەوە هەن، یارمەتیت بدەن—دواجار **ماوسی** داوای شتێکی تایبەتیی بۆ خۆی نەدەکرد: بۆ دۆزەکەیان بوو، دۆزەکەیشیان دەکەوتە

پێش هەر ئارەزوویەکی تاکەکەسییەوە، لە نێویشیاندا، تەنانەت بە شێوەیەکی گشتییش، لە سەروو شتە تایبەتییەکانی ڕۆشنبیرەکانەوە، چونکە ڕۆشنبیرەکان هەمیشە لە چاوی شۆڕشگێڕەکانەوە جێی گومان بوون، هەتا ئەو کاتەی پێچەوانەی ئەو گومانەیان دەسەلماند (جگە لە چەند حاڵەتێکی کەم، وەک مارکس و ئەنجلس و ترۆتسکی.)

دەرگاکە کرایەوە. ماوسی خۆی لەبەردەم پیاوێکدا بینییەوە کە هێشتا گەنج، بالآبەرز (ڕاستە بۆ ماوسیی بالآکورت، هەموو کەسێک بالآی بەرز بوو، بەڵام ئەمەیان کەسێک بوو بالآی هەر بە ڕاستی لەسەروو مامناوەندەوە بوو)؛ ڕووخساری ڕەقەڵە و قژ و چاوی ڕەش و گوێچکەی گەورە. لاوازیش، زۆر لاواز. ئەو دوو شتە لەوانی تر زیاتر سەرنجی ماوسیی ڕاکێشا: لاوازییەکەی، نیگا جێگیرە تیژەکەی.

"چیت دەوێت؟" کافکا پرسیاری کرد. ئاوازی دەنگی خۆشدوو بوو، بەڵام ناپاکیی لە بێئارامییەکی لەڕادەبەدەر پاساوهەڵگر دەکرد: لە دەرگاکەوە، ماوسی مێزێک و ئامێرێکی چاپکردنی بینی. کافکای لە ناوەڕاستی کارەکەیدا بڕیبوو.

"لە بارەی دەقەکەوە. . . ."

"دەق؟" کافکا برۆی هێنایە یەک. "کام دەق؟"

"ئەو دەقەی بۆت ناردم؟"
"ئەها." ئێستا بیری کەوتەوە. "تۆ بوویت تەلەفۆنت کرد."
ئینجا زانی **ماوسی** هێشتا لەسەر شەقامەکەیە و بەفری بەسەردا دەباریێت. "بەڵام وەرە ژووری، وەرە ژووری. با لە ژوورەوە قسە بکەین."
ماوسی چووە ژوورەوە. لە ژوورەوە، خانووەکە— ئەگەر شوێنێکی وا شایانی ئەوە بێت پێی بڵێیت خانوو—تەنانەت لەوەیش بچووکتر بوو کە لە دەرەوە دەردەکەوت. مێزەکە، چەند کورسییەک، جێخەوێک، چەند ڕەفەیەک کە کتێبیان لەسەر کەڵەکە کرابوو.
"گوێ مەدەرە جەنجاڵییەکە،" **کافکا** گوتی. "وەک دەبینیت، ئێرە شوێنی کارکردنە. تکایە دابنیشە. داوای لێبووردن دەکەم هیچم نییە پێشکەشتی بکەم. لێرە نان ناخۆم. لە بارەی ساردیی ژوورەکەوە داوای لێبووردن دەکەم. گەرمکەرەوەکە دێت و دەبڕێت."
"نیگەران مەبە." **ماوسی** گوتی، "هیچ کام لەوانە بە لای منەوە گرنگ نییە." بۆ ساتێک وەستا و پاشان بەردەوام بوو: "ئەوەی گرنگە دۆزەکەمانە. دۆزەکە پاساوی هەموو قوربانیدانێک دەداتەوە."
ویستی ئەم ڕستەیەی کۆتایی پەیامێکی نهێنی بێت. چاوەڕێ بوو لەگەڵ بیستنی وشەکانیدا، ڕووخساری **کافکا** بگەشێتەوە و هاوار بکات، "بەڵێ، هاوڕێ،

دۆزەکەمـــان پاســـاوی هەمـــوو شـــتێک دەداتەوە، لە نێویشیاندا دزینی جامە ئاڵتوونییەکان، ئێستا با بڕۆین بۆ ئەوێ، دەتوانین لە ڕێگا وردەکارییەکان باس بکەین."
بەڵام خاوەنماڵەکە هیچی نەگوت. هەردووکیان بەرامبەر یەکتر دانیشتبوون. **کافکا** چاوی بڕیبووە میوانەکەی، وەک ئەوەی چاوەڕێ بوو بزانێت بۆچی هاتووە. بۆ چەند ساتێک بێدەنگییەکی سامناک باڵی کێشا، بێدەنگییەک کە تەنیا دەبووە هۆی زیادبوونی نیگەرانیی **ماوسی** کە خۆی ئازاری دەچەشت. **کافکا** کە تێبینیی ئەوەی کرد—دواجار ئەو لەگەڵ کرێکاری برینداردا هەڵسوکەوتی دەکرد بۆیە دەبێت بەو دۆخە دژوارانە ڕاهاتبێت—بڕیاری دا بە پرسیارێک یارمەتیی بدات:
"کەواتە، دەقەکەت پێ چۆن بوو؟"
"دەقەکە؟ دەقەکە نایابە. . . . **پڵینگەکانی ناو پەرستگاکە.** نایابە. . . پڵینگەکان دەچنە ناو پەرستگاکەوە. . . . گومانی تێدا نییە، نایابە. . . ."
"ئەی بە کەڵکتان دێت؟"
ماوسی لە پرسیارەکە تێنەگەیشت، بەڵام نەیشیویست تێنەگەیشتنەکەی دەربخات. "بە کەڵکمان بێت؟ بە دڵنیاییەوە، بە کەڵکمان دێت. کێشەکە. . ."
"ناڕوونییەکەیەتی." **کافکا** بە خەندەیەکی چکۆلەوە بۆی تەواو کرد. "ئەوە نییە؟ ناڕوونییەکەی. ئەو دەقە

غەزەلنووس

له زنجیره بڵاوکراوەکانی

ناوەندی غەزەلنووس- بۆ چاپ و بڵاوکردنەوە

زنجیرەی کتێب ١٣٠

پڵینگەکانی کافکا

ڕۆمان

مواسیر سکلیر

سەیوان محەمەد

لە ئینگلیزییەوە کردوویە بە کوردی

- بەرگ: شاڵاو حەبیبە
- چاپ: یەکەم- ٢٠١٦
- چاپخانە: تاران
- تیراژ: ١٠٠٠ دانە
- نرخ: ٤٠٠٠ دینار
- بڵاوکار: ناوەندی غەزەلنووس- بۆ چاپ و بڵاوکردنەوە

لە بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی کتێبخانە گشتییەکان ژمارەی سپاردنی ()ی ساڵی ٢٠١٦ی پێ دراوە

سەرچاوەی ئەم وەرگێڕانە

Kafka's Leoprads, Moacyr Scliar, Translated from Portuguese by Thomas O. Beebee

نــاڕوونه، دەزانــم. هەمــوو دەقەكــانم بەو جــۆرەن، ناڕوونن. بۆیه كێشەم له بڵاوكردنەوەیاندا هەیه."
ماوسی لەسەر كورسییەكەی خۆی ڕێكخستەوە. "باشه... ڕێـك ئەوە ڕاسـتییەكەیه. بەڵام تێـدەگەم كه دەبێـت بەو جۆرە بێت... دەقەكه دەبێت ناڕوون بێت... دواجار به لەبەرچاوگرتنی ئەو مەبەستەی كه بۆی نووسراوە...."
ئێستا وا دیار بوو **كافكا** له فكری خۆیدا ڕۆ چووبێت. دواجــار گــوتی "نــاڕوونی. هەنــدێك پێیــان وایه ئەوە كێشەكەیه، بەڵام بۆ من چارەسەرە."
"بۆ منیش،" **ماوسی** به پەله گوتی، "پێم وایه ڕوونی، له دۆخێكی وەك ئەوەی خۆماندا، كارەساتبار دەبێت."
ئەمجاره نۆرەی **كافكا** بوو سەرسـامیی خۆی پیشـان بدات. "كارەساتبار؟ من تا ئەو ڕادەیه ناڕۆم...."
"بەڵــێ، كارەســاتبارە،" **ماوســی** جەختــی كــردەوە. "به لەبەرچــــاوگرتنی بــــارودۆخی ئێســـــتا، كراوەییـــی سەركێشییەكه كه نابێت بیكەین."
"دەبیـــــنم تـــــۆ كەســـــێكی ڕادیكاڵیـــــت،" **كافكـــا** به نەرمەخەندەیەكەوە گوتی.
"ڕادیكــاڵ؟ بەڵــێ ڕادیكــاڵم. مــن به تەواوی ڕادیكــاڵم." **ماوســی** به شــانازییەوە گــوتی. هەســتی كــرد دەبێـت زێدەڕۆیی كردبێت، خۆی ڕاسـت كـردەوە. "واتـا، هەوڵ دەدەم وا بــم، ڕادیكــاڵ بــم. دەمەوێـت به ڕەگوڕیشـەدا

برۆمە خوارەوە. دەمەوێت هەموو شتێک ئاشکرا بکەم کە دەشێت ئاشکرا بکرێت، هەموو شتێک وێران بکەم کە دەبێت وێران بکرێت."

"وێرانکردن،" **کافکا** بە چرپەوە گوتی. "بەڵێ ڕەنگە تۆ ڕاست بکەیت. ڕەنگە خوڵقاندن وێرانکردن بێت."

لە دۆخە وەجدئاساکەیدا، **ماوسی** تەنانەت گوێی لە **کافکا**یش نەدەگرت. "لەم ڕووەوە، من بۆچوونەکانی **ترۆتسکی**م بە دڵە: شۆڕشی بەردەوام. شۆڕش وەک فۆرمێکی ژیان."

"**ترۆتسکی**؟" **کافکا** جارێکی تر بڕۆی هێنایە یەک. "**ترۆتسکی** نموونەی باڵاتە؟ **لیۆن ترۆتسکی**؟"

ماوسی هەستی کرد ساردییەک بەناو سکیدا هات. هەتا ئەو ساتە بە ڕەهایی دڵنیا بوو **کافکا** ئەندامێکی کۆمەڵەی ترۆتسکیستەکانە، بەڵام ئێستا کاردانەوەی نووسەرەکە تووشی سەرسوڕمانی کرد. بڵێی لەمەیشدا هەڵە بێت؟ یان لە ماوەی ئەم چەند ڕۆژەی دواییدا ڕووداوێک هەموو شتێکی گۆڕیبێت—بۆ نموونە ئینشیقاقێک لە بزووتنەوەی کۆمۆنیستیدا؟ کێ دەزانێت، لەوانەیە لەو سەروبەندەدا **ترۆتسکی** باڵێکی تری لە حیزبدا کردبێتەوە، باڵێک کە **کافکا** لەگەڵیدا نەبێت و بگرە بە دوژمنی سەرسەختی خۆی بزانێت؟ دۆخی **ماوسی**، لە ڕووی سەرچاوەی زانیارییەکانییەوە، هیچ

باش نەبوو—پێشتریش هەرگیز باش نەبووە. چۆن دەیتوانی خۆی بە زانیاریی باش تەیار بکات لە کاتێکدا ئەو لە گوندێکی بێسارابیادا دەژیا، کە دانیشتووانەکەی چەندین حەفتەیان تێدەپەڕاند بەبێ ئەوەی ڕۆژنامەیەک بخوێننەوە—ئەگەر هەر ڕۆژنامەیان بخوێندایەتەوە؟ بێگومان کە یۆسی لەگەڵدا بوایە ئەوە هەر کێشە نەبوو: هاوڕێکەی سەرچاوەی چاوەڕواننەکراوی زانیاریی پەیدا دەکرد، هەموو ئەو شتانەیشی دەگەیاندە هاوڕێکانی کە دەبوو بیزانن. گومانی تێدا نەبوو، هەمان شت بۆ کافکایش ڕاست بوو، کە دواجار ئەو لە دۆخێکی باشتردا دەژیا (شارێکی گەورە، ڕۆژنامەی ڕۆژانە، تەلەفۆن). باشتر وا بوو بە وریاییەوە بەردەوام بێت. ئێستا ئەوەی لە مەترسیدا بوو تەنیا تەریقبوونەوەی ماوسی نەبوو: مەترسیی لەڕێلادانی ئایدیۆلۆژییشی هەبوو، شتێک کە یۆسی بەردەوام ئاگاداری دەکردەوە لێی.

ماوسی چاوەڕێی سەرزەنشتێکی ناڕاستەوخۆ بوو: لە هەندێک ڕووەوە دەڵێم بەڵێ. بەڵام هەمیشە لە چوارچێوەی دیالێکتیکدا و ئەوەشمان لە بیر بێت کە لە کاتێکدا دەکرێت شۆڕش بەردەوام بێت، بەڵام لە ڕاستیدا نا، پێت وا نییە؟ بە مانایەکی تر، من پلێنگەکانی ناو پەرستگاکە وا دەبینم، وەک پەیامێکی دیالێکتیکی.

کافکا بۆ چەند ساتێک بیری لەمە کردەوە. "بەڵێ، دەکرێت دەقەکە بەو جۆرە ببینرێت." تەماشایەکی کاتژمێرەکەی دەستی کرد، دیار بوو ئارامی نەمابوو— بێگومان دەیویست کۆتاییەک بۆ گفتوگۆکەیان دابنێت و دەست بە کارەکەی بکاتەوە، بۆیە گەڕایەوە سەر خاڵە سەرەکییەکە: "بەڵام هێشتا وەڵامی پرسیارەکەمت نەداوەتەوە: دەقەکە بە کەڵکتان دێت؟"

ئەمە چرکەساتی دەرکەوتنی ڕاستییەکانە، **ماوسی** لە دڵی خۆیدا گوتی. ئەو ساتەی کە دەبوو خۆی تێدا ئاشکرا بکات، بیویستایە یان نا. ئامادەیش بوو ئەوە بکات. یان ڕاستتر، ناچار بوو ئەو کارە بکات. پاش کارەساتەکەی لای **بێرتا**، چیتر هیچ شتێکی بە لاوە گرنگ نەبوو.

"دەقەکە بە کەڵک دێت، هاوڕێ." بە سەختییەکەوە وای گوت. "ئەوە منم کە بە کەڵک نایەم."

کافکا بە سەرسووڕمانەوە تەماشای کرد. "تۆ بەکەڵک نایەیت؟ مەبەستت چییە؟"

"مەبەستم ئەوەیە لە دەقەکەی تۆ تێنەگەیشتم. پەیامەکەم پێنەگەیشت. کەمترین بیرۆکەشم لە بارەیەوە نییە."

"بەڵام، یەک خولەک بوەستە،" **کافکا** بە دەنگێکی لە پڕ دۆستانەوە گوتی. "ئێمە هەر ئێستا هاوڕا بووین کە دەقەکە ناڕوونە. تۆ ناچار نیت پەیامێکی لێ دەربهێنیت،

مانا ئاماژەی پەیوەندیدارە، لەوانەیشە ئەو پەیوەندییانە هەر بوونیان نەبێت."

"بەڵام دەبێت من لە ماناکەی تێبگەم!" **ماوسی** بە خەمبارییەوە گوتی. "تێناگەیت؟ من تەنیا لەبەر ئەوە هاتووم بۆ ئێرە، بۆ ئەوەی تێبگەم، بۆ ئەوەی ئەرکەکە جێبەجێ بکەم. . . ."

کافکا پرسی "ئەرک؟ تۆ باسی چی دەکەیت؟"

"تکایە هاوڕێ،" ئەمجارە **ماوسی** لێی دەپاڕایەوە، "زەلیلم مەکە، تەریقم مەکەرەوە زیاتر لەوەی تەریق بوومەتەوە. من بەڵێنم بە هاوڕێ **یۆسی** داوە، کە زۆر نەخۆشە، ئەرکەکەی جێبەجێ بکەم. هەر بۆیە هاتووم بۆ پڕاگ، هەر بۆیە تۆ دەقەکەت پێ دام. کێشەکە ئەوەیە من بە تەواوی گەمژەیەکی بێتوانام. تا ئێستا هەرچیم کردووە هەر تێکەڵکردنی شتەکان بووە و گەڕاندنەوەی هەموو شتەکان بووە بۆ دواوە. سەرەتا ناونیشانەکەی تۆم ون کرد و کێشەی زۆرم هاتە ڕێ لە دۆزینەوەتدا. کاتێکیش دواجار دەقەکەتم پێ گەیشت، نەمتوانی بزانم باسی چی دەکات. یان بە هەڵە لێی تێگەیشتم، دڵنیا نیم. چیتر لە هیچ شتێک دڵنیا نیم. پێم وا بوو ئامانجی ئەرکەکەم دۆزیوەتەوە؛ تەنانەت پێم وا بوو ئەو ژنەشم دۆزیوەتەوە کە دەبێت بە پردی پەیوەندیم، بەڵام بە هیچ شێوەیەک وا نەبوو، ئێستاش هیچم لا ڕوون نییە

له بـارەی شـوێنەکەوە، له بـارەی هـیچ شـتێکەوە. پێویستیم به یارمەتییە، هاوڕێ، تکایە یارمەتیم بدە."

کافکا به بێدەنگی تەماشـای دەکـرد. دواجـار پرسـیاری کرد، "تۆ کێیت؟"

"من کێم؟ مەبەستت ئەوەیە نازانیت؟"

نەخێر. **کافکـا** نەیدەزانی. ئەوە له سەروسـیمایەوە دیـار بـوو. "وام زانــی لێـرە، له پـڕاگ، ئـیش بـۆ ژوورنالێـک دەکەیت به زمـانی ییـدی که بەڵێنـی دەقێکم پێ دابوون. بەڵام دەبینم هەڵە بووم."

له پـڕ ڕوونـاکییەک بـۆ **ماوسـی** ئاشـکرا بـوو. بـۆی دەرکەوت چـی ڕووی داوە. **کافکـا** به شـێوەزارەکەی **ماوسـی**، که شـێوەزاری جـوویەکی ڕووسـی بـوو، خەڵەتـابوو. به کەسـێک تێگەیشـتبوو که له ژوورنـاڵێکی ییدی کـاری دەکـرد، یەکێـک لەو گۆڤـارانەی که **کافکا** له ئەنجـامی سەرسـامیی به جـوودایيزمی[١٤] ڕۆژهەڵاتـی هاوکاریی دەکردن. بۆیە داواکردنی دەقەکە شتێکی نامۆ نەبـوو به لایەوە. بەڵکـوو بەبـێ دواکەوتـن وەڵامـی دابووەوە. بەو جۆرەیش هەڵەکە ڕووی دابوو.

---

[١٤] جـوودایيزم واتـا یەهـوودییەت، بەڵام لەبەر ئەوەی به درێژاییـی وەرگێڕانەکە وشـەی "جوو"مان بەکار بردووە، نەک یەهوودی، بۆیە لەم تەنیا حاڵەتەشدا "جوودایيزم"مان له بری یەهوودییەت داناوە.

ئەی ئێستا؟ چی بکرێت؟ هەموو ڕاستییەکە بڵێت؟ نەخێر، ماوسی نەیدەتوانی هەموو شتێکی پێ بڵێت. دواجار، نەیدەزانی تا چ ڕادەیەک متمانە بە کافکا بکات. بۆ دەربازبوون دەبوو چیرۆکێک دروست بکات، هونەرێک کە خەریک بوو تێیدا دەبووە مامۆستا.

چیرۆکێکی دروست کرد. بەڵێ، کاری بۆ ژوورناڵێکی ییدی دەکرد—بەڵام لە ڕووسیا، نەک پڕاگ، کە ئێستا بە سەردان بۆی هاتبوو. "یۆسیی هاوڕێم کە سەرنووسەرە، پێی گوتم کە دەبێت سوود لەم هەلە وەربگرم و پەیوەندی بە نووسەرێکەوە بکەم. . . کە ناوەکەیم لە بیر نەماوە. ئەو نووسەرەیش دەقێکم پێ دەدات بۆ ژوورناڵەکەمان. وام زانی تۆ ئەو نووسەرەیت. هەڵەکەش لێرەوە ڕووی دا." پلینگەکانی ناو پەرستگاکەی لە گیرفانی دەرهێنا و بۆ کافکای درێژ کرد: "فەرموو. تکایە لە هەموو تێکەڵاوییەکان ببوورە. . . ."

کافکا بەبێ جووڵە تەماشای دەکرد. لە پڕ کۆکەیەک سەری لێ دا. نەرمەکۆکەیەکی وشک و نزم بەڵام مەترسیدار. ماوسی گیانی کەوتە لەرزین. ئەو کۆکەیەی دەناسییەوە: دڵنیا بوو کە نیشانەی سیلە—ئەو دێوەزمەیەی کە شانبەشانی کوشتارگەکان لە قڕکردنی گوندە جووەکاندا بەشدار بوو. کافکا لە گوند نەدەژیا، بەڵام هەموو نیشانەکانی قوربانیی تێدا بوو: لاوازی،

ڕەنگزەردی، ڕوومەتـی کەمێـک سـوورهەڵگەڕاو. لەگەڵ تەڕوتووشی ماڵە بچووکە ساردەکەدا کە بۆ سیل بـاش نەبوو. پەشـیمانییەکی گەورە ماوسـیی داگـرت، هەمـان پەشیمانی کە دایکی هەستی پێ دەکرد ئەگەر لە شوێنی ئەو بـوایە: تـۆ نەخۆشـیت، **کافکـا**، زۆر نەخۆشـیت، ئەو کـۆکەیە گـاڵتە نیـیە، ئەوە پەتـا نیـیە، بەڵکـوو سـیلە، دەتکوژێـت وەک چـۆن زۆر کەسـی تـری کوشـتووە، وانەزانی دوکتـۆراکەت لە یاسـادا ڕزگـارت دەکات، یان نووسەربوونت ڕزگـارت دەکات، ئەم نەخۆشییە کەسـی لێ قوتـار نابێت، پێویسـتە چارەی خـۆت بکەیت، زیـاتر بخـۆ، تەماشـا چەنـد لاوازیـت، دەبێـت لەم شـوێنە نەفرەتییەیش دەربچیت، لەم ئەشکەوتە سـاردە شێدارە، مانەوە و نووسین لێرە هیچ سوودێکی نەمـاوە ئەگەر بە ژیانـت بـاجەکەی بـدەیت، لێـرە بـڕۆ پـێش ئەوەی زۆر درەنگ بێت، گـوێ لەم قسـانەم بگـرە، بۆ باشـیی خـۆت دەڵێم.

بەڵام **ماوسـی** هەمـوو ئەو قسـانەی لە دڵـی خۆیـدا هێشـتنەوە. بەردەوام بـوو لە تەماشـاکردن **کافکـا** بە بێـدەنگی. دواجـار کـۆکەکەی کۆتـایی هـات. **کافکـا** دەستەسڕێکی لە گیرفانی دەرهێنا و ئارەقەی نێوچاوانی سڕی. "ببوورە. کەمێک لەمەوپێش ئەم کۆکەیە سـەری لـێ دام. شـتێکی دەروونیـیە، خـۆت دەزانـی."

زەردەخەنەیەکی خەمگینی کرد: "ڕەنگە پێویست بێت دوکتۆر **فرۆید** چارەسەرم بکات."

"دەقەکەت ببە،" **ماوسی** جەختی کردەوە.

"نەخێر، هەڵیگرە."

نیگا و ئاوازی دەنگی کاریان کردە سەر **ماوسی**. وەک ئەوە بوو لەو ساتەدا **کافکا** بڕیاری دابێت **ماوسی** بکات بە عەمباری شتێک؛ **ماوسی** دڵنیا نەبوو ئەو شتە چییە، بەڵام دڵنیا بوو کە نایەوێت پەسەندی بکات.

"بەڵام، بەڕاستی من نامەوێت. . . ."

"هەڵیگرە." ئاوازی دەنگی بە ئاشکرا فەرماندەر بوو، هێندە فەرماندەر کە **ماوسیی** ترساند. "دەقەکە هەڵگرە."

"کۆپیی ترت هەیە؟"

"خەمی ئەوەت نەبێت. بەڵێ یەکێکی ترم هەیە. کۆپییەکی ترم هەیە. دەقەکە هەڵگرە." هەستا و دەرگاکەی کردەوە. "ئێستاش تکایە بمبوورە، دەبێت ئیش بکەم. کاتم بۆ ئەدەب زۆر کەمە. . . . هیوادارم لێم تێبگەیت."

"تێدەگەم،" **ماوسی** بڵماندی، کاتێک ڕۆیشتە دەرەوە. دەرگاکە لە دوایەوە داخرا. بیری لەوە کردەوە بگەڕێتەوە و بە **کافکا** بڵێت کە دەقەکە—هەرچەندە لێیشی تێنەدەگەیشت—نایاب بوو. بەڵام دەرگا داخراوەکە پەشیمانی کردەوە.

لە پڕ هەستی بە شەکەتی دەکرد، بڕیاریدا بگەڕێتەوە بۆ هوتێلەکە. دەیویست لەسەر جێگەیەک ڕابکشێت، هەر جێگەیەک. دەیویست بخەوێت، ئاگای لە خۆی نەمێنێت، خەون نەبینێت، خەوێک بیباتەوە کە بتوانێت ئەو ڕۆژە کارەساتبارەی بیر بباتەوە. بەڵام هەر جۆرە خەوێکی لێ حەرام بوو.

کاتێک گەیشتە هوتێل تێرمینوس، چاوی کەوتە ئۆتۆمبێلێکی پۆلیس کە لەبەردەم هوتێلەکەدا وەستابوو. یەکسەر دڵی خەبەری دا، نەڕۆیشتە ژوورەوە: لە شووشەی دەرگاکەوە لە ژوورەوە ورد بووەوە.

پیاوانی پۆلیس لە ژوورەوە بوون. دیار بوو پرسیاریان لە فەرمانبەری بەشی پێشوازی دەکرد، ئەویش تۆماری ئەو ناوانەی پیشان دەدان کە لە هوتێلەکەدا مابوونەوە.

ماوسی گومانی نەبوو کە ئەو کەسەی بە دوایدا دەگەڕان، خۆی بوو. بەڵام دەبێت کێ هەواڵی لێ دابێت؟ لەوانەیە فەرمانبەرەکەی بەشی پێشوازی بووبێت، ئەو کابرا بەدە نەگریسە. یان لەوانەیە (سەرودڵی گیرا بەم ختوورەیە) بێرتا هەواڵی دابێت. پێویست بوو دەستبەجێ هەڵبێت. مەحاڵ بوو بڕواتە ناو هوتێلەکەوە، لەگەڵ ئەوەشدا پێویستیشی نەدەکرد. پارە و بەڵگەنامەکان و بلیتی شەمەندەفەرەکەیشی پێ بوو، کە نەیویستبوو سەرکێشیی ئەوە بکات لە هوتێلەکە

بەجێیان بهێڵێت—وەک ئێستایش دەردەکەوت کارێکی زۆر ژیرانە بوو. دەبوو جانتاکەی بەجێ بهێڵێت—ئارام بە. ماوەیەکی زۆری پێ دەچێت هەتا بتوانێت جلوبەرگی نوێ بکڕێت، بەڵام ئەوە، بە بەراورد بە ئەگەرەکان، هیچ نەبوو.
بەختی هەبوو. شەمەندەفەرێک لەو کاتەدا بە ڕێ دەکەوت بۆ ڕۆمانیا. سواری ئەو شەمەندەفەرە بوو. بە درێژاییی ڕێگاکە نوست، تەنیا ئەو کاتەی گەیشتنە جێ لە خەو ڕابوو. لە بیریشی نەچوو گیرفانەکانی بپشکنێت. هەموو شتەکان لە جێی خۆیاندا بوون: پارە، بەڵگەنامەکان. ئا، بەڵێ، دەقێکی **فرانز کافکا**یش بە ناونیشانی **پڵینگەکانی ناو پەرستگاکە**.

جگە لە ئامادەیی چڕی سوپاکان—جەنگەکە گەیشتبووە چڵەپۆپە—پاشماوەی گەشتەکەی بەبێ ڕووداو تێپەڕاند. هەمان بەلەموان پەڕاندییەوە بۆ ڕووسیا، ئەمجارەیان بە بێدەنگییەکی تەواوەوە. دواجار، کاتێک گەیشتەوە ماڵ شەو داهاتبوو. ڕۆیشتە ژوورەوە و هاوارێکی چاوەڕوانکراو لە هەموویان بەرز بووەوە—هەموویان ڕایانکرد و لە ئامێزیان گرت. "ئەمە ڕۆژێک دەمکوژێت!" دایکی بە دەم گریان و پێکەنینەوە هاواری کرد، "ئەم بەچکە شەیتانە ڕۆژێک دەمکوژێت."

دواجار هێور بوونەوە: بە دەوری مێزەکەدا دانیشتن و بە ئامادەبییەکەوە کە خۆی سەری لێ سوور مابوو ئەو چیرۆکەی گێڕایەوە کە دەربارەی گەڕان بە دوای ئیش لە شارێکی تردا ئامادەی کردبوو.

دایک و باوک و خوشک و براکەی باوەڕیان پێ کرد، یان وایان پیشان دەدا وەک چیرۆکی کوڕە دەستبڵاوەکە، هۆکاری ڕۆیشتنی ماوسی گرنگ نەبوو، بەڵکو گرنگ ئەوە بوو گەڕابووەوە بۆ ماڵەوە. دواجار ئەو پرسیارەی کرد کە لە قوڕگیدا گیری خواردبوو:

ئەی یۆسی، ئەو چۆن بوو؟

بێدەنگییەکی سامناک باڵی کێشا.

"یۆسی مرد،" باوکی گوتی، "ئەو ڕۆژەی تۆ ڕۆیشتیت تایەکی زۆر خراپی لێ هات، پاشان لەرز گرتی و دواتریش، گیانی سپارد."

ماوسی هەواڵەکەی بە بێدەنگی وەرگرت، سەری خستبووە خوار. لە ڕاستیدا پێشبینیی ئەو هەواڵەی کردبوو، وەک ئەوەی یۆسی، کە تا دواسنوور میهرەبان بوو، ویستبێتی ئەوە لەسەر ماوسی نەهێڵێت کە ناچار بێت دان بە شکستەکەیدا بنێت. لە ئەرکەکەیدا شکستی هێنابوو، بە تەواوی شکستی هێنابوو. هیچی نەدۆزیبووەوە، هیچی ئەنجام نەدابوو، تەنانەت جلەکانیشی لە دەست دابوو. تەنیا شتێک لە گەشتەکەی

لای مابێتەوە دەقەکەی **کافکا** بوو کە لە گیرفانیدا بوو، لەگەڵ ئەو هەستکردنەی بە تاوانباری کە تا کۆتاییی ژیانی لەگەڵیدا دەمێنێتەوە.

....

پاش مردنی **یۆسی**، کۆمەڵەی شۆڕشگێڕە گەنجەکان هەڵوەشایەوە. بە هۆی کۆڵنەدانی دایکییەوە، **ماوسی** لای باوکی دەستی بە کارکردن کرد. سەرەتا ڕقی لە کارەکە بوو چونکە پێی وا بوو لە ئاستی ئەودا نییە. بەڵام وردەوردە چێژێکی تایبەتی لە کاری بڕین و دروومان و قۆپچەدانان دەبینی. لانیکەم کارێکی لۆژیکی و پێشبینیکراو بوو، نە شتی کتوپڕ و نە نیگەرانیی تێدا بوو. ئای، خۆزگە دەیتوانی ژیانی بنیات بنێت، بۆ نموونە بەو شێوەیەی کە پارچەکانی هێلەکێکی پێکەوە دەدروو. بەڵام ژیان زۆر ئاڵۆزتر بوو لە هێلەکدروون، سیاسەتیش لە ژیان ئاڵۆزتر. **ماوسی** بڕیاری دا بۆ ماوەیەک سیاسەت بە لاوە بنێت و خۆی بۆ هێلەکدروون تەرخان بکات.

بەڵام سەرهەڵدانی شۆڕش لە ئانوساتدا بوو. جەنگەکە تا دواسنوور کێشەکانی ڕووسیای قووڵ کردبووەوە. برسێتی هەموو شوێنێکی ئەوێی گرتبووەوە و بە هۆی زستانە سەختەکەیشەوە دۆخەکە خراپتر بووبوو. ئازاری ١٩١٧، **قەیسەر نیکۆلاس** دەستبەرداری عەرش

بوو. حکوومەتی جێگرەوەیش، بە سەرۆکایەتیی **ئەلیکساندەر کیرینسکی**، تەنیا بۆ چەند مانگێک خۆی ڕاگرت. لە مانگی نیساندا **لینین** بە شێوەیەکی دراماتیکی لە تاراوگە گەڕابووەوە. لە مانگی ئۆکتۆبەردا بەلشەڤییەکان دەسەڵاتیان گرتە دەست.

هەموو ئەو ڕووداوانە، ئەو کاتەی دەگەیشتنە **چێرنۆڤیتسکی**، بووبوون بە هەواڵی کۆن، لەوێ بە سەرسووڕمان و نائومێدییەوە، ئەگەر نەڵێین بە ترسی ڕەهاوە، پێشوازی دەکران. قەیسەر هێمای چەوساندنەوە بوو، بەڵام چەوساندنەوەیەک کە پێی ڕاهاتبوون. ئێستا، کە ئاشووب هەموو ڕووسیای تەنیوەتەوە، دەبێت چی ڕوو بدات؟

لەگەڵ ئەوەیشدا، چەند کەسێکی گوندەکە هیوایان هەبوو، کەسیشیان بە ڕادەی **ماوسی نا**، کە خوێندنەوەی *مانیفێستۆی کۆمۆنیستیی* دەست پێ کردبووەوە. کاتی خوێندنەوەی **یۆسیی** بیر کەوتەوە کە ئێستا خەونەکەی بە دی هاتبوو: وەک **لینین** لە کۆشکی زستانەدا[١٥] گوتبووی، کۆمەڵگەیەکی نوێ لەسەر وێرانەی ڕژێمە کۆنەکە دروست دەکرێت. **ترۆتسکی**، کە لە تاراوگە گەڕابووەوە، ئێستا لە حکوومەتی بەلشەڤییەکاندا پۆستێکی گرنگی پێ سپێردرابوو:

---

[١٥] Winter Palace

کۆمیسیاری گەل بۆ کاروباری دەرەوە. کاتێک **ماوسی** زانی ئایدیاڵەکەی سەردانی **ئۆدێسا** دەکات، ڕۆیشت بۆ ئەوەی بیبینێت، بە گالیسکەیەک کە لای کەسێک هێنابووی. بەڵام کاتێک گەیشتە ئەوێ، **ترۆتسکی** ڕۆیشتبوو.

حکوومەتی نوێ ڕێکەوتننامەی ئاشتیی لەگەڵ ئەڵمانیادا مۆر کرد بۆ کۆتاییهێنان بە گرژییەکان—بەڵام ئەو کاتە شەڕی ناوخۆ دەستی پێ کردبوو، بەڵشەڤییە سپییەکان دژ بە سوورەکان. ململانێیەکی هێندە خوێناوی بوو کە ژمارەیەکی زۆر شار و شارۆچکە بە تەواوی وێران بوون. هەرچەندە **چێرنۆڤیتسکی** چارەنووسێکی وەهاماڵوێرانکەری نەبوو، بەڵام باوکی **ماوسی** دەترسا، بڕیاری دا خێزانەکەی ببات بۆ بەرازیل چونکە خزمی لەو وڵاتە هەبوو.

ماوسی نەیدەویست بڕوات. "شوێنی من ئێرەیە،" پێداگریی دەکرد، "دەمەوێت ببمە بەشێک لە شۆڕش و بنیاتنانەوەی کۆمەڵگەیەکی نوێ." قەرزاری **یۆسی** بوو؛ نەدەکرا جارێکی تر لە جێبەجێکردنی ئەرکەکەیدا شکست بهێنێت. دایکی تووشی داڕووخان بوو و هەڕەشەی کرد خۆی بکوژێت ئەگەر کوڕەکەی لەگەڵیدا نەڕوات. **ماوسی** ناچار بوو کۆڵ بدات. شەوێک گوندەکەیان و ئەو شتە کەمانەی کە هەیانبوو بەجێ

هێشت. لە ڕووبارەکە پەڕینەوە (بە بەلەمی هەمان بەلەموان کە جارێکی تر دەمی داخست) و کە گەیشتنە ڕۆمانیا، سواری شەمەندەفەر بوون بۆ هامبۆرگ، ئەڵمانیا. لەوێشەوە بە سواری کەشتییەکی بارهەڵگر بەرەو بەرازیل کەوتنە ڕێ.

خێزانی **کانتارۆڤیچ** لە **پۆرتۆ ئەلێگری** نیشتەجێ بوون. باپیرم، **ئایزاک کانتارۆڤیچ**، کارگەیەکی بچووکی جلوبەرگی دانا. داوای لە براکەی کرد کاری لەگەڵدا بکات، بەڵام **ماوسیی** برای داواکەی ڕەت کردەوە: نەیدەتوانی لەسەر بەهای سەرڕێژی و زەوتکردنی مافی پرۆلیتار بژی. ڕۆیشتە لای بەرگدروویەکی ترۆتسکیست بە ناوی **لیۆپۆڵدۆ ڕیبێرۆ**، ئەویش کارەکانی **ماوسیی** پێ باش بوو و پێشوازیی لێ کرد، سەرەتا بوو بە شاگردی و دواتریش هاوبەشی. بۆ چەندین ساڵ هەردووکیان لەسەر ڕێبازی **ترۆتسکی** دەڕۆیشتن، نووسینەکانیان دەخوێندەوە و تاوتوێیان دەکرد. ئەوەیش بەس بوو بۆ **ماوسی** چونکە، بۆ ئەو، دونیای سیاسەت دونیای ئایدیا و نووسین بوو. بەڵام **لیۆپۆڵدۆ** زیاتری دەویست. ئەو کرداری دەویست، کرداری شۆڕشگێڕانە. مانگرتن و ڕێگەگرتن و ململانێی چەکداریی دەویست؛ دەیویست شوێنە حکوومییەکان

داگیر بکات. کاتێک جەنگی ناوخۆ لە ئیسپانیا هەڵگیرسا، دواجــار هەلێکــی دەســت کەوت. هەزاران چەپــڕەو لە سەرانســەری جیهــانەوە—لە نێویشــیاندا کۆمەڵێـک لە **پۆرتۆ ئەلێگری**یەوە—خۆیان لە لیوا نێودەوڵەتییەکاندا نــاونووس دەکــرد کە دەڕۆیشــتن بــۆ بەرگریکــردن لە حکوومەتی کۆماری. **لیۆپۆڵدۆ**یش بڕیاری هەمان شتی دا. بە ژن و کــچەکەی ڕاگەیانــد، کە بە بیســتنی ئەو هەواڵە تۆقیبوون، کە ئەوە ئەرکێتــی و ئەگەر هاوکاریی حکــوومەتی کۆمــاری نەکــات ژیــانی هــیچ مانــایەکی نامێنێت. تەنــانەت بلیتیشــی کــڕی، بەڵام دوو ڕۆژ پێش گەشــتەکەی دەبــوو بە پەلە بگەیەنــرێتە نەخۆشــخانە بە هــۆی هەوکردنــی ڕیخۆڵەکوێرەوە، بە هــۆی هەوکردنــی پەردەی ســـک و پەردەی ڕیخۆڵەکانیشـــەوە دۆخەکەی ئاڵۆزتر بوو. پتر لە دوو مانگ لە نەخۆشخانە مایەوە، دوای ئەوەیش لەوە بێهێزتر بوو بتوانێت گەشت بکات. ئەو کاتەیش ئەوە یەکلایی بووبووەوە کە کۆمارییەکان چیتــر چانســـێکیان نەمــابوو، بــۆیە قایــل بــوو بە کــۆکردنەوەی کــۆمەک بــۆ لیــواکە و بڵاوکــردنەوەی بەیاننـــامەیەک کە خـــۆی نووســـیبووی لە بـــارەی ململانـــێکەوە و دروشـــمی کۆمارییەکانیشـــی وەک ناونیشان بەکار هێنابوو: *تێناپەڕن*.

یەکێکی تریش لە پلانەکانی بە بێهیوابوونی کۆتایی هات. پاش تێکچوونی لەگەڵ ستالین‌دا، **ترۆتسکی** ڕووی کردبووە تاراوگە لە مەکسیک. هەواڵەکە **لیۆپۆڵدۆی** تووڕە کرد—شەرمەزاری بوو کە **ترۆتسکی** وڵاتێک بەجێ بهێڵێت کە هەموو شتێکی خۆی بەخشیبوو بۆ یارمەتیدانی—بەڵام لە هەمان کاتدا بیرۆکەیەکی لا دروست بوو: دەڕوات بۆ سەردانی لە ماڵەکەی خۆیدا لە دەوروبەری **کۆیاکان**. داوای لە هاوڕێکەی کرد لەگەڵیدا بڕوات. **ماوسی** بیری لە قبوولکردنی داواکەی کردەوە—بەڵام ڕاستییەکەی ئەوە بوو کە ترسێکی گەورەی لە گەشتکردن بە فڕۆکە هەبوو، کە **لیۆپۆڵدۆ** بە نیاز بوو گەشتی پێ بکات بۆ ئەو وڵاتە دوورە. **ماوسی** ئامادەی گەشتەکە نەدەبوو، بەڵام داوای لە هاوڕێکەی کرد کارێکی بۆ بکات.

"چ کارێک؟" **لیۆپۆڵدۆ** لێی پرسی.

"دەمەوێت شتێک لە **ترۆتسکی** بپرسیت." کەمێک وەستا. "بەڵام سەرەتا دەبێت چیرۆکێکت بۆ بگێڕمەوە."

ئینجا باسی گەشتەکەی پڕاگی کرد، باسی ئەو ئەرکەی کرد کە نەیتوانیبوو جێبەجێی بکات. کاتێک لێ بووەوە **لیۆپۆڵدۆ** دەستی کرد بە پێکەنین. هێندە پێکەنی هەتا فرمێسک بە چاوانیدا هاتە خوارەوە. **ماوسی** سەرسام و تووڕە تەماشای دەکرد.

"ببووره، **بنیامین**،" **لیۆپۆلدۆ**، که دەیویست هەناسەی بەبەردا بێتەوە، گوتی، "بەڵام ئەم چیرۆکەی تۆ بەڕاستی پێکەنیناوییە. ئەو تێکەڵکردنەی شتەکان. . ." دیسانەوە دایە قاقای پێکەنین. **بنیامین** پەست بوو. **لیۆپۆلدۆ** جارێکی تر داوای لێبووردنی کرد و لێی پرسی چ پرسیارێک لە **ترۆتسکی** بکات.

ماوسی گوتی "لێی بپرسە چ ئەرکێکی بە **یۆسی** سپاردبوو." **لیۆپۆلدۆ** بە جددییەتێکی لەناکاوەوە تەماشای کرد: "**ماوسی**، ئەو پرسیارەی لێ دەکەم. بۆ من ئاساییە. بەڵام دەمەوێت شتێک لەبەرچاو بگریت: ئەی ئەگەر **ترۆتسکی** گوتی چیتر لە یادی نەماوە **یۆسی** کێ بووە؟ یان ئەگەر هەموو شتێکی لە بیر چووبووەوە؟ خۆت دەزانیت ئەو پیاوە لە ژیانیدا بە زۆر شتدا تێپەڕیوە. ئەوەی بە لای تۆوە زۆر گرنگە ڕەنگە بۆ ئەو تەنیا گفتوگۆیەک بێت لەگەڵ گەنجێکدا ئەنجامی داوە کە لە پاریس بە شوێنییەوە بووە—وەک زۆر گەنجی تر کە دڵنیام بە هیچ جۆرێک لە یادی نەماون."

ماوسی ماوەیەکی زۆر بە بێدەنگی سەری داخست. دواجار چاوی هەڵبڕی. "تۆ ڕاست دەکەیت،" بڵماندی. "پرسیار مەکە."

له کۆتاییدا گەشتەکەی مەکسیک ئەنجام نەدرا. دۆستێی **لیۆپۆلدۆ** لای پۆلیس—ئەوە لە سەردەمی حوکمی دیکتاتۆریی **گیتولیۆ ڤارگاس**دا بوو—کێشەی زۆری بۆ دروست کردبوو لە بەدەستهێنانی پاسپۆرتدا. ئەو کاتەی دواجار بەڵگەنامەکانی پێ گەیشت، **ترۆتسکی** لە ماڵەکەی خۆیدا تیرۆر کرابوو.

بێگومان **لیۆپۆلدۆ** و **ماوسی** تاکەهەواداری **ترۆتسکی** نەبوون لە **پۆرتۆ ئەلیگری**. بەڵام ترۆتسکیستەکانی تر خۆشیان لەم دووانە نەدەهات: **لیۆپۆلدۆ**یان بە لەخۆبایی دەبینی و **ماوسی**ش جێی بەزەییان بوو. بەوجۆرە ئەو دووانە دابڕابوون، ئەوەیش لە ڕاستیدا بێزاری نەدەکردن: پێشەنگ هەمیشە دابڕاوە، **لیۆپۆلدۆ** بە شانازییەوە دەیگوت. دوور لەوانی تر لە خەبات بەردەوام دەبوون، کارەکانی **ترۆتسکی**یان دەخوێندەوە و تاوتوێیان دەکردن.

"لە کتێبی *مێژووی شۆڕشی ڕووسی*دا،" **لیۆپۆلدۆ** بەدەم برینی چاکەتێکەوە دەیگوت، "**ترۆتسکی** باس لە تەلیسمێکی گەورەی شۆڕش دەکات. ئەوە چ تەلیسمێکە؟"

ماوسی لە جێگەکەی خۆیەوە، لە پشت مەکینەی دروومانەکەوە، بەبێ دوودڵی وەڵامی دەدایەوە: "ئەو ڕاستییە کە پرۆلیتار لە نەتەوەیەکی دواکەوتوودا

دەســــەڵات بگــــرێتە دەســــت. ئەی لە کـــوێ بە دوای چارەسەری ئەو تەلیسمەدا بگەڕێین؟"
لیۆپۆڵدۆ بە خەندەیەکی هاوسۆزەوە وەڵامی دەدایەوە، "لە تایبەتمەندییەکانی ئەو نەتەوە دواکەوتووەدا."
بەڵام ئەم پێشــبڕکێ دۆســتانەیە دواتــر دەگــۆڕا بــۆ گفتوگۆیەکی گەرم. لە زۆر شتیشدا ناکۆک بوون—لە ڕاستیدا وەک ئەوە وا بوو نوێنەری دوو باڵی جیاواز بن. جارێکیان، پاش مشتومڕێکی توند لە بارەی بیرۆکەی دیکتاتۆرییەتی پرۆلیتاریاوە، زیز بوون، ئیتر قسەیان لەگەڵ یەکتر نەدەکرد. تەنیا بە ماوەیەکی کەم پێش مردنی **لیۆپۆڵدۆ** لە ساڵی ١٩٤٤، ئاشت بوونەوە: تەنانەت دوای ئەوەیش گفتوگۆیان تەنیا لەسەر چەند بیرۆکەیەکی ئاسایی دەکرد. (پزیشکەکەی **لیۆپۆڵدۆ** نەیدەویست ئەم نەخۆشەی جۆشوخرۆش بیگرێت).
پاش مردنی **لیۆپۆڵدۆ**، **ماوسی** چیتر هاوڕێیەکی نەما بیرۆکەکانی لەگەڵدا تاوتوێ بکات. کەسیش نەبوو دروومانی لەگەڵدا بکات. بە تەنیا لە دوکانەکەدا مایەوە. لە هەمان کاتدا، **ئایزاک** کارێکی باشی پەرە پێ دابوو و هاوســەرگیریی کردبــوو و منــداڵ و پاشــانیش نەوەی هەبوو.

ماوسی بێرتای تەنیا و گەورە خۆشەویستی ژیانی لە بیر نەچووەوە. بۆ چەندین ساڵ هەوڵی دەدا پەیوەندیی

پێوە بکات. توانی ناونیشانی خشڵفرۆشییەکە پەیدا بکات و نامەیەکیشی بۆ نارد—نامەکەی گەڕێنرایەوە و لەسەری نووسرابوو کە کۆگاکە داخراوە. بیری لەوە کردەوە بڕوات لە ئەورووپا بە دوایدا بگەڕێت: تەنانەت براکەی بۆ ئەو مەبەستە پارەیشی پێ دا، کە ماوسی بە شانازییەوە ڕەتی کردەوە. ئەو کاتەی دواجار پارەی پێویستی کۆ کردبووەوە، جەنگی جیهانیی دووەم هەڵگیرسابوو و چیتر نەیدەتوانی گەشت بکات. ساڵی ١٩٤٦، بە یارمەتیی ڕێکخراوێکی تایبەت بە پەنابەران، دواجار زانیبووی بێرتا چی بەسەردا هاتبوو: لە ئۆردووگای تریبلینکا دەستبەسەر بوو و ماوەیەکی کەم پێش ڕزگارکردنی ئۆردووگاکە مردبوو.

تەنیا یادگارییەک کە بنیامین لەو سەرکێشییەی پڕاکەوە بۆی مابووەوە، دەقەکەی کافکا بوو، کە تا ڕادەیەک وەک شتێکی پیرۆزی لێ هاتبوو: هێندە خوێندبوویەوە کە دەیتوانی لەبەر بیڵێتەوە. چەند کارێکی تری نووسەرەکەیشی بە زمانی یەکەم خوێندبووەوە؛ تەنانەت بۆ ئەو مەبەستە زمانی ئەڵمانییشی خوێندبوو. بەڵام، ڕاستییەکەی، هێشتا لە کارە ئەدەبییە تەلیسماوییەکانی کافکا تێنەدەگەیشت. پیاوێک دەبێتە قالۆنچە، ئەوە چ مانایەکی هەیە؟ یان پاڵەوانەکەی *دادگایی*، بە تاوانێک دەستگیر دەکرێت کە تەنانەت

خۆیشی نازانێت چییە؟ ئەی *لە نیشتەنیی تاوانبارانـدا* کە باس لە ئامێرێک دەکات کە حوکم بە تاتۆ لەسەر پێستی بەنـدکراوەکان دەنووسـێت؟ ئایـا شـتی لەوجـۆرە پێشکەوتنخوازە یان پەرچەکردارییە؟ کاتێکیش نەیتوانی بگاتە دەرئەنجامێک سەبارەت بەو پرسیارە، **ماوسیی**ش هەمـان گومـانی کۆمۆنیستەکانی سـەبارەت بە **کافکا** لا دروست بوو.

ئێستا ئیتر ئەو دەقە تەنیا پەیوەندیی بە ئەدەبەوە نەبوو، بەڵکوو یادەوەرییەکی پڕ لە شتی سەرنجڕاکێش بوو کە بە ڕژدی دەیپاراسـت. بە هەر شـێوەیەک بێـت، ڕۆژنامەنووسـێکی خەڵکـی **پۆرتـۆ ئەلێگـری** بـۆی دەرکەوتبـوو کە **بنیـامین کانتـارۆڤیچـ**ـی بەرگـدروو، نووسـەری مەزن، **فرانـز کافکـا**ی بینیـوە. بە هەمـوو شـێوازێک هەوڵـی دا چـاوپێکەوتنێکی لەگەڵـدا بکـات. بێسوود بوو. **ماوسی** هەمیشە دەیگوت کە ئەوە شتێکی تـایبەتە و ڕەتـی دەکـاتەوە لەگەڵ هـیچ کەسـێکدا باسـی بکـات. ڕۆژنامەنووسـەکە پێـداگریی کـرد. تەنـانەت دەستپێکێکی جوانیشی بۆ ڕاپۆرتەکەی ئامادە کرد: لەو حەفتەیەدا، نـامەیەک بە واژۆی **فرانـز کافکـا** خرابـووە زیـادکردنەوە و بە هەشـتهەزار و پێنجسـەد دۆلار فرۆشـرابوو ــ بڕە پـارەیەکی زۆر بـوو کە بیرۆکەیەکی لە بـارەی گرنگیـی نووسـەرەکەوە دەدا. لە سـاوپاولۆ،

کۆکەرەوەیەک ڕایگەیاند کە هەمان نرخ یان تەنانەت زیاتریش دەدات بە هەر شتێک لە لایەن **کافکا**وە واژۆ کرابێت.

"ڕاستە دەقێکی **کافکا**م لایە،" **ماوسی** گوتی، "بەڵام هیچ پرسیارێکم لە بارەیەوە لێ مەکە."

ئەوە ڕۆژنامەنووسەکەی نەوەستاند: هەواڵێکی گرنگ بوو و پێویست بوو بڵاو بکرێتەوە. تەنانەت بڕەپارەیەکیشی خستە بەردەم **ماوسی** بۆ چاوپێکەوتنێک. **ماوسی** مەقەستەکەی لێ هەڵگرت لە دوکانەکەی دەری کردە دەرەوە.

بەڵام کەسێک هەبوو کە **ماوسی** باسی **کافکا**ی بۆ کردبوو: **جیمی کانتارۆڤیچ**. **ماوسی** خۆشەویستییەکی تایبەتی بۆ ئەم برازازایەی هەبوو هەر لەو ساتەوەی کە منداڵ بوو. ژمارەیەکی زۆر برازا و برازازای هەبوو، بەڵام **ماوسی** پیاوی ناو خێزان نەبوو. هەروەها خێزانەکەیشی زۆر بایەخیان پێ نەدەدا: هەموویان دەیانگوت پیاوێکی ڕیزپەڕە. **جیمی** ئەو بۆچوونەی نەبوو، ڕەنگە بە هۆی ئەوەوە بووبێت کە، لانیکەم بە شێوەیەکی یەشەکی، هاوشێوەی **ماوسی** بوو. دایکوباوکی **جیمی** لێک جیا بووبوونەوە و خۆیشی هەمیشە نەخۆش بوو (لە ئەنجامی ئیفلیجیی منداڵانەوە ڕێکردنی دژوار بووبوو.) بە گەنجی ناسک و بێزیان

بوو. بەڵام زیرەکییەکەی نائاسایی بوو و چێژێکی زۆریشی لە خوێندنەوە دەبینی. کاتێک زانی مامی گەورەی کتێبخانەیەکی بچووک بەڵام دەستەبژێری هەیە، ڕوخسەتی لێ خواست لە ماڵەوە سەردانی بکات. هەر کەسێکی تر ئەم داوایەی لە بنیامین بکردایە، دەیگوت نەخێر، بەڵام هەرگیز هیچ شتێکی جیمیی ڕەت نەدەکردەوە (کە ئەو کاتە تەمەنی نزیکەی دە ساڵ بوو) تەنانەت چێژێکی ناوازەیشی لە قسەکردن لە بارەی کتێبەکانی و لە پێشنیارکردنی ئەم یان ئەو نووسەردا دەبینی.

شتێکی زیاتر لە تەنیا چێژی هاوبەشی خوێندنەوە پێکەوەی گرێ دەدان. جیمی کە گەیشتە تەمەنی هەرزەکاری، بوو بە چالاکوان لە ڕێکخراوە خوێندکارییەکاندا. هەر زوویش بوو بە سەرکردەیەک کە لە لایەن هاوپۆلەکانییەوە ڕێزی لێ دەگیرا، ڕاستییەک کە جێی شانازیی ماوسی بوو. بەڵام ئەم شانازییە زۆری نەخایاند. جیمی خۆی وەک ستالینیستێک ناساند و لە ئەنجامیشدا ترۆتسکیی، وەک ناپاکێک کە شایانی مردن بوو، بە نەفرەت کرد. ئەو دووانە دەکەوتنە گفتوگۆی گەرموگوڕەوە؛ زۆرجاریش ماوسی گەنجەکەی لە ماڵ دەردەکرد. جیمی دەڕۆیشت، بەڵێنی دەدا هەرگیز نەگەڕێتەوە. بەڵام لە ڕاستیدا

هەمیشـە دەگەڕایەوە. خۆشەویسـتیی بـۆ پیـاوە پیـرەکە لەوە گەورەتر بوو بەو مشتومڕانە بسڕێتەوە.

بە پـێچەوانەی هاوڕێکـانییەوە، **جێمـی**، **کافکـای** خـۆش دەویسـت. لە زمـانی ئەڵمانیـدا بەتوانـا بـوو (ئینگلیـزی و فەرەنسـییەکەی، هەر پێویسـت بە باسـکردن ناکـات)، چەندین کتێبی ئەو نووسـەرەی خوێندبووەوە، سـەرەتا مەسخ. ئەوە کتێبە—وەک خۆی دەیگوت—کاریگەریی وێـرانکەری لەسـەری هەبـوو و وەک ئەزمـوونێکی باڵابوون بـوو کە سـەرەڕای هەمـوو شتێک سەرسامی دەکـرد. دەیزانـی **کافکـا** لای کۆمۆنیسـتەکان پەسـەند نەبوو، ئەوان خۆیان بۆ ئەو ئەدەبیاتە تەرخان کردبوو کە بتوانێت خزمەتی پڕۆپاگەندەی شۆڕشگێڕانە بکات. نووسینەکانی **کافکا** لەگەڵ ئەم قاڵبەدا نەدەگونجان.

هـیچ یەک لەو شـتانە کـاری نەدەکـردە هـاوڕێیەتییەکەی لەگەڵ مـامی گەورەیـدا. بە پـێچەوانەوە، ئەو دووانە هەمیشە هەستیان بە نزیکی لە یەکتر دەکرد. **جێمی** باش نەدەگونجـا لەگەڵ ئەنـدامانی تـری خێزانەکەیـدا—کۆنەپەرەسـتەکان، بـۆرژوازییە قەڵەوەکـان—کـاتێکی کەمیشی بەسەر دەبرد لەگەڵ هەر یەک لە باوکی، کە لە گوند دەژیا و دایکی، کە کەسێکی شپرزە و مۆن بوو. بەڵام نزیکەی هەموو ڕۆژێک سەردانی **ماوسیی** دەکرد، زۆرجاریش **بیاتریز گۆنسالڤێس**ی خۆشەویستی لەگەڵ

خۆیدا دەهێنا. بیاتریز کەمێک لە جێمی گەورەتر بوو، کچی هونەرمەندێک بوو، خانمێکی گەنجی جوان و هەستیار بوو، کە بە وێنەی جێمیی خۆشەویستی، حەزی لە خوێندنەوە بوو—بە تایبەتییش کافکا. ئەو سێ کەسە بۆ چەندین کاتژمێر پێکەوە قسەیان دەکرد—هەتا لە دواییدا بنیامین دەرگاکەی دەکردەوە و کشەکشی لێ دەکردن بۆ دەرەوە.

جێمی تەمەنی هەژدە ساڵ بوو و لە قۆناغی یەکەمی خوێندنی زمان و ئەدەبدا بوو لە زانکۆی ریۆ گراندی دو سول کاتێک کۆدەتاکەی ساڵی ۱۹٦٤ ئەنجام درا. هەر لە سەرەتاوە بەشداریی خۆپیشاندانەکانی کرد لە دژی رژێمە سەربازییەکە و هەر زوو ناوی کەوتە ناو دۆسێی تێکدەرانەوە کە لە لایەن بەشی یاساپارێزیی سیاسەت و کۆمەڵگەوە (ب.ی.س.ک)´ ئامادە دەکرا. بەڵام ئەو کارە گەنجەکەی نەترساند. بە پێچەوانەوە، تا دەهات پتر هانی دەدا. هەموو بەیاننامەکانی واژۆ دەکرد و لە هەموو خۆپیشاندانەکاندا لە ریزی پێشەوەدا دەبوو. هاوپۆلێکی، کە هاورێی لەناو (ب.ی.س.ک)دا هەبوو، زانی کە ناوی جێمی لە چەندین لیستی گومانلێکراواندا هەبوو و تەنیا بەخت یاوەری بووە کە تا ئەو کاتە دەستگیر نەکرابوو. ئەم هەواڵە ئەندامانی

کــــۆمەڵەکەی ترســـــاند و داوای کۆبـــــوونەوەیەکی نائاساییان کرد. لە کۆبوونەوەکەدا بڕیاریان دا **جیمی** مــاوەیەک خـۆی ون بکـات و بـڕوات بـۆ شـــارێکی گەورەـــوەک **ســــاوپاولۆ**، کە تێیــدا هــیچ کەســێک نایناسـێت. **جیمـی** بیـرۆکەکەی لا پەسـەند نەبـوو، بەڵام نەیتوانی دژی ویستی دەستەجەمعی بوەستێتەوە.

پــلانەکەی بــۆ دوو کەس ئاشــکرا کــرد. یەکێکیـــان خۆشەویســـتەکەی: **بیــاتریز** گــوتی کە دەســـتبەرداری نابێت؛ لەگەڵیدا دەڕوات تـا لە شـاری **ساوپاولۆ** پێکەوە بژین.

کەسـی دووەم **ماوسـی** بـوو. بـۆ **ماوسـی** کە ئیتـر زۆر چووبـووە تەمەنەوە، هەواڵەکە سـەخت بـوو. **جیمـی** ئەو کوڕە بوو کە هەمیشە ئاواتی خواستبێت هەیبێت، تەنیا کەس بوو کە بەڕاستی خۆشی دەویست.

بەڵام هەواڵەکەی بەبێ ڕاچڵەکین وەرگرت. ئاگادار بـوو کە برازاکەی لە **پۆرتۆ ئەلێگری** ژیـانی لە مەترسیدایە و ڕۆیشــتن بــۆ **ســـــاوپاولۆ** دەشــێت لە زینــدانیکردنی بپارێزێــت. بەڵام **جیمـــی** هەر زوو کێشـــەی تــری بــۆ دروست بوو. لە کوێ بژی؟ بە چی بژی؟ **جیمـی** هـیچ وەڵامێکی پێ نەبـوو. نەیدەویست داوای پارە لە بـاوکی یان لە خزمەکانی بکات.

"بە دوای کـاردا دەگەڕێـم،" وای گـوت، بەبـێ ئەوەی لە هیچ دڵنیا بێت.

"ئەی زانکۆ؟ خوێندنەکەت؟"

شانی هەڵتەکاند: "زانکۆ و خوێندن و ئەو شتانە دەبێت چاوەڕێ بن هەتا هەندێک پارە پەیدا دەکەم."

لە ژووری دانیشتنی ئەپارتمانە بچووکەکەی **ماوسی**دا دانیشـــتبوون. بـــۆ چەنـــد خولەکێـــک بێـــدەنگ بـــوون، بەرگـــدرووە پیـــرەکە چـــاوی بڕیبـــووە بۆشـــایی. لە پـــڕ **ماوسی** هەستایە پێ. "شتێکم هەیە پێتی بدەم. شتێک کە یارمەتیت دەدات."

وێنەیەکی لە دیوارەکە کردەوە، قاسـەیەکی بچووکی لە پشتەوە بوو، کە دەرگاکەی کردەوە هیچی تێدا نەبوو جگە لە زەرفێکی قـاوەیی تـۆخ کە دایە دەستی **جێمی**: "پێم وا بێت ئەمە کێشەکانت چارەسەر دەکات."

جێمـــی زەرفەکەی کـــردەوە و پارچەکـــاخەزێکی لـــێ دەرهێنـــــا کە بە هـــــۆی کـــــۆنییەوە زەرد بووبـــــوو. نووســـراوەکەی خوێنـــدەوە و پاشـــان بە حەپەســـانەوە تەماشای **بنیامین**ی کرد: "بەڵام ئەمە هی **کافکا**یە!"

"هیـــی **کافکـــا**یە،" **ماوســـی** بە خەنـــدەیەکەوە دووپـــاتی کـــردەوە، "کـــارێکی ڕەســـەنی **کافکـــا**یە. واژۆکەیـــش هیـــی ئەوە."

پاشان تەواوی چیرۆکەکەی گێڕایەوە—چیرۆکێک کە جێمی بە سەرسامی و حەپەسانەوە گوێی لێ گرت: هەرگیز بە خەیاڵیدا نەهاتبوو مامی لە سەرکێشییەکی لەوجۆرەدا بەشداریی کردبێت. پاشان جارێکی تر پارچەکاخەزەکەی پشکنی.

"بەڵام ئەم پارچەکاخەزە گەنجینەیەکە،" جێمی لەژێر لێوەوە گوتی.

"لانیکەم بایی هەشتهەزار و پێنجسەد دۆلارە."

"یەک خولەک، ماوسی،" جێمی بە سەرسوڕمانەوە گوتی، "خۆ بیر لە فرۆشتنی ئەم دەقە ڕەسەنە ناکەیتەوە، وایە؟"

"نەخێر،" ماوسی گوتی. "من نایفرۆشم؛ یەکێک لە هۆکارەکانیش ئەوەیە ئەستەمە کڕیارێکی باش لێرە، لە پۆرتۆ ئەلێگری، بدۆزینەوە. تۆ دەیفرۆشیت، ئەو کاتەی دەگەیتە ساوپاولۆ. کۆکەرەوەیەک دەناسم کە پارەی باش دەدات بۆ کڕینی ئەم دەستنووسە. پارەکەیش لانیکەم بۆ ماوەی دوو ساڵ کێشەکانت چارەسەر دەکات."

جێمی بۆ ساتێک بێدەنگ بوو و دیقەتی کاخەزەکەی دەدا، دواجار تەماشای ماوسیی کرد.

"نەخێر، **بنیامین**،" بە دەنگێکی نووساوەوە گوتی، "من ناتوانم ئەوە بکەم. ئەو کاخەزە بە تەنیا بەهایەکی ماددیی نییە. نیوەی ژیانت لەو پارچەکاخەزەدایە."
"قسەی پڕوپووچ،" **ماوسی** وەڵامی دایەوە، "زۆر پڕوپووچ. ئەوەی لێرەدا نووسراوە لەبەر دەیڵێمەوە، لە سەرەتاوە، لە کۆتاییەوە. دەتەوێت تاقیم بکەیتەوە؟"
کەمێک بیری کردەوە و پاشان بە ئەڵمانییەکی نەزۆر ڕەوانەوە دەستی کرد بە گوتنەوەی:

'Leoparden brechen in den Tempel ein und saufen die Opferkrüge leer; das wiederholt sich immer wieder; schliesslich kann man es vorausberechnen, und es wird ein Teil der Zeremonie.'

بە هەوای سەرکەوتنەوە تەماشای **جێمی** کرد: "بینیت؟ بۆیە پێویستیم بە کاخەزەکە نییە. خۆشحاڵ دەبم ئەگەر بتوانم یارمەتیت بدەم. هەروەک پێم وایە **کافکا**یش خۆشحاڵ دەبوو."
جێمی ئامادە نەبوو کۆڵ بدات: "بەڵام دەقەکە بۆ تۆ زۆر گرنگە. . ."
"تۆ زۆر گرنگتری،" **ماوسی** بە نەرمی گوتی.
جێمی بە سۆزەوە لە ئامێزی گرت. بۆ چەند ساتێک یەکتریان لە ئامێز گرتبوو، گەنجەکە لە تاوا لەشی دەلەرزی. دواجار **جێمی** تەماشای **ماوسی**ی کرد. پێی

گوتە "نازانم چیت پێ بڵێم جگە لەوەی بڵێم زۆر سوپاس."
"پێویست ناکات سوپاسی من بکەیت. سوپاسی کافکا بکە. نزیکەی هەموو دەستنووسەکانی خۆی لەناو برد. هەر ئەوەیە وا دەکات ئەم دەقە دەگمەن بێت—نرخی خۆیشی پێ دەدات."
جێمی جارێکی تر لە ئامێزی گرت و پاشان ڕۆیشت.

کاتژمێر هەشتی ئێوارە بوو. جێمی لە تەلەفۆنێکی گشتییەوە پەیوەندیی بە هاوڕێیانەوە کرد و داوای کۆبوونەوەیەکی کرد لە ئەپارتمانەکەی بیاتریزدا و خۆیشی دەستبەجێ بۆ ئەوێ ڕۆیشت. کۆبوونەوەکە لە کاتژمیر یازدەوسی خولەک کۆتایی هات. کاتێک لەو باڵەخانەیەی ئەپارتمانەکەی بیاتریزی تێدا بوو، دەهاتنە دەرەوە، سێ پیاو، کە خۆیان وەک کارمەندی (ب.ی.س.ک) ناساند، ویستیان دەستگیریان بکەن. لە پشێویی ئەو ئانوساتەدا، هەموو ئەندامانی کۆمەڵەکە توانیان دەرباز ببن—جگە لە جێمی. ئەو کە دەیزانی بە هۆی قاچییەوە ناتوانێت ڕابکات، لەگەڵ پۆلیسەکاندا تێ گیرا، بەو جۆرەیش یارمەتیی هاوڕێکانی دا هەڵبێن.

کاتژمێر یەکی شەو، **ماوسی** بە لەدەرگادانێکی شپرزانە لە خەو ڕابوو.
"کێیە؟" بە ترسەوە پرسیاری کرد.
دەنگێکی خەمبار گوتی "**ماوسی**، ئەوە منم!"
"تۆ کێی؟"
"**بیاتریز**، هاوڕێکەی **جیمی**. بیکەرەوە. لێت دەپاڕێمەوە!"
بە هەندێک سەختییەوە—ڕۆماتیزمەکەی لە شەودا خراپتر دەبوو—پیاوە پیرەکە هەستا و ڕۆبێکی دڕاوی کردە سەر شان و ڕۆیشت دەرگاکە بکاتەوە. **بیاتریز** لەبەر دەرگاکەدا وەستابوو و دەگریا.
"وای **ماوسی**، چەند ناخۆشە، زۆر ناخۆش..."
هەرچی ڕووی دابوو بۆی گێڕایەوە. کاتێک لێ بووەوە، بێدەنگییەک باڵی کێشا—بێدەنگییەکی سامناک.
دواجار بەرگدرووەکە گوتی، "بۆ منی جێ بهێڵە. ڕێگەیەک دەدۆزمەوە."
"**ماوسی**، تۆ؟" لە کاتێکدا دەگریا، نەیتوانی پێنەکەنێت.
"بەڵام چۆن؟ چۆن دەرەقەتی ئەو پیاوانە دێیت؟"
"سەرەتا دەڕۆم بۆ دوکانی بەرگدرووەکەم."
"دوکانەکەت؟" **بیاتریز** سەری سووڕ مابوو. "چی دەکەیت لە دوکان؟"
ماوسی گوتی "ئەوە بەشێکە لە پلانەکەم. دەزانم تۆ تێناگەیت. بەڵام نیگەران مەبە: سەرکەوتوو دەبێت."

"بەڵام ماوسی، جێمی. . ."
"دەزانم، ئازیزم، دەزانم. بەڵام بۆ منی بەجێ بێڵە. ئێستا بڕۆوە بۆ ماڵ. پشوو بدە. بەیانی هەواڵی خۆشت پێ دەگات."

ماوسی بە شەقامە چۆڵەکەدا بە پەلە خۆی گەیاندە بینایەک لە ناوەڕاستی پۆرتۆ ئەلێگری، کە دوکانەکەی تێدا بوو. پاسەوانی شەوان ماوسیی بینی کاتێک گەیشت، بە سەرسووڕمانەوە لێی پرسی: "تۆ، لێرە، بەم وەختە، ماوسی؟ چی ڕووی داوە؟"
"داوایەکی تایبەت و بە پەلەیە."
"داوای تایبەت لە کاتژمێر چواری بەیانی؟" پیاوە خوازەڵۆکەکە پرسیاری کرد. "کەواتە یان بۆ پرسەیە یان بۆ زەماوەندە."
"بۆ زەماوەندە،" ماوسی وەڵامی دایەوە.
"لە دوو خراپە کەمترینیان." پاسەوانەکە وای گوت و گەڕایەوە بۆ لای ڕادیۆکەی.
ماوسی بە ئەسانسێرە کۆنەکەدا سەرکەوت بۆ نهۆمی چوارەم. دەرگای دوکانەکەی کردەوە (کە هێشتا لەسەر تابلۆکەی نووسرابوو "بەرگدرووی لیۆپۆلدۆ و بنیامین") چووە ژوورەوە و گڵۆپەکەی هەڵکرد. ڕۆیشت بۆ لای کانتۆرێک لە سووچێکی ژوورە بچووکەکەدا و کلیلێکی

دەرهێنا و کردییەوە. ئاهێکی هەڵکێشا: بەڵێ ئەوەی پێویستی بوو لەوێدا بوو. ئەوەی پێویستی بوو پارچەیەک قوماشی کشمیری ئینگلیزیی ڕەسەن بوو، ڕەنگی خۆڵەمێشیی خاڵخاڵ. قوماشێکی زۆر جوان بوو. **ماوسی**، هێندە نەبوو کە هاتبوون بۆ **پۆرتۆ ئەلیگری**، لە بازاڕی ڕەش کڕیبووی. ویستبووی قاتێکی بۆ خۆی لێ بکات—لەوانەیە قاتی زەماوەندەکەی، ئەگەر چارەنووس ڕێگەی دابا جارێکی تر **بێرتا** بدۆزێتەوە و ئەگەر **بێرتا** قایل بوایە. . . . بەڵام چارەنووس ڕێگەی نەدا، هیچ ژنێکی تریش نەهاتە ژیانییەوە و قوماشە کشمیرە ئینگلیزییەکەیش لە کانتۆرەکەدا بە کڵۆمدراوی مایەوە، پارێزراو لە پەروانەکان.

ئاهێکی لە سینەیدا کپ کردەوە، قوماشەکەی لەسەر مێزەکە کردەوە. پاشان بە بڕۆی لێکنراوەوە بەناو دەفتەرێکی کۆندا گەڕا. ئەو زانیارییەی دۆزییەوە کە پێویستی بوو و پاشان ڕاستەوخۆ دەستی بە کارکردن کرد. لە ماوەی سێ کاتژمێری دواتردا، بە خێرایی بڕین و دروون و قۆپچەدانانی تەواو کرد. بە بەردەوامی تەماشای کاتژمێرە پەندۆڵییە کۆنەکەی سەر دیوارەکەی دەکرد: بێگومان لە پێشبڕکێدا بوو لەگەڵ کاتدا. لە پڕ ساتێکی شڵەژان، کارەبا بڕا. بەڵام **ماوسی** نەیدەتوانی بوەستێت. لەبەر ڕووناکیی مۆمێک لە ئەرکەکەی

بەردەوام بوو. هەتا کۆتایی پێ هێنا. کاتێکیش تەماشای کارە تەواوکراوەکەی کرد، نەیتوانی ڕێ لە هاواری چەپێنراوی سەرکەوتن بگرێت. بەڵێ، گومانی تێدا نەبوو کە ئەوە باشترین قات بوو لە ژیانیدا درووبێتی، شاکاری ئەو بوو وەک بەرگدروویەک.

قەدی کرد و خستییە جانتایەکەوە و ڕۆیشتە دەرەوە. هێشتا کارەبای ناوشار نەهاتبووەوە بۆیە بە پلیکانەکەدا هاتە خوارەوە. کە گەیشتە نهۆمی یەکەم، هەناسەبڕکێی بوو—هێندەیش زەرد هەڵگەڕابوو کە پاسەوانەکە ڕاچڵەکی: "ماوسی نەخۆشیت؟ تەلەفۆن بۆ پزیشک بکەم؟"

نەخێر، پزیشکی نەدەویست. لە بیناکە دەرچوو و سواری ئەو تاکسییە بوو کە لەو بەردەمەدا وەستابوو.

"بۆ کوێ؟" شۆفێرەکە پرسی.

"بۆ بنکەی (ب.ی.س.ک). دەزانیت لە کوێیە؟"

"دەتەوێت هەواڵ لە کەسێک بدەیت؟" پیاوەکە بە گاڵتەوە گوتی، "یان خۆت ڕادەست دەکەیت؟"

"دەکرێت واز لە قەشمەری بهێنیت و بڕۆین؟"

شۆفێرەکە بە ئاراستەی دیاریکراو ڕۆیشت. دوای دە خولەک گەیشتنە بنکەی (ب.ی.س.ک).

ماوسی ڕۆیشتە سەرەوە بۆ پرسگە و داوای بینینی بەڕێوەبەر **فرانسیسکۆی** کرد.

"ناوت چییە؟ پیاوەکە پرسی.

"**بنیامین**، من بەرگدرووی ئەوم..."

"بەرگدروو؟" پیاوەکە برۆی هێنایە یەک. "دڵنیا نیم کە بەڕێوەبەر بتوانێت ئێستا بتبینێت. تازە گەیشتووە و دونیایەک دۆسێی لەبەر دەستدایە."

"بەڵام من ئەم داوا تایبەتییەی ئەوم پێیە." **ماوسی** پێداگریی کرد.

پیاوەکە تەلەفۆنە ناوخۆییەکەی هەڵگرت و بە چرپەوە چەند وشەیەکی لەگەڵ بەڕێوەبەردا گۆڕییەوە. تەلەفۆنەکەی دانایەوە.

"برۆ سەرەوە. نهۆمی دووەم."

بەڕێوەبەر پیاوێکی باڵابەرزی سمێڵزل بوو، بە تەنیا لە ژوورەکەی خۆیدا چاوەڕێی **ماوسیی** دەکرد.

"بەڕاستی کاتی ئەوەم نییە بتبینم، **ماوسی**، ئیشم زۆرە. بەڵام بەم داوا تایبەتییەوە وات لێ کردم حەز بکەم بزانم چی هەیە؟"

وەک وەڵامێک، **ماوسی** جانتاکەی کردەوە و قاتەکەی دەرهێنا.

"بۆ من؟" بەڕێوەبەر بە سەرسوورمانەوە پرسی.

"بەڵێ. دیارییەک لە بەرگدرووەکەتەوە."

بەڕیوەبەر بە سەرسامییەوە لە قاتەکەی ورد بووەوە. "بەڵام چ کاریکی جوانە! ماوسی، ئەمە جوانترین جلە لە ژیانتدا بۆ منت درووبیت، خۆت دەزانیت لە کەیەوە من و تۆ یەکتر دەناسین."

چاکەتەکەی تاقی کردەوە، بە تەواوی بۆی دەگونجا. قۆڵی چەپی چەند ملیمەترێک لە قۆڵی ڕاستی کورتتر بوو—ماوسی بە پرەنسیپی خۆیەوە پەیوەست بوو، ئەڵبەت بە شێوەیەکی سیمبۆلی—بەڵام کابرای پۆلیس تێبینیی نەکرد. "بێ کەموکورتییە." بەڕێوەبەر گوتی، "بە تەواوی بێ کەموکورتییە." پاشان بە گومانێکی لەناکاوەوە: "بەڵام بەرامبەر بەم قاتە بە تەمای چیت؟"

ماوسی چەند ڕوونکردنەوەیەکی بلماند: بەڕێوەبەری پۆلیس یەکێک بوو لە کڕیارە کۆنەکانی و کڕیارێکی باشیش بوو، لەوەتەی کریسمس نزیک بوو، ماوسی بڕیاری دابوو. . .

بەڕێوەبەر قسەکەی پێ بڕی.

"گوێبگرە، ماوسی، ناتوانیت بمخەڵەتێنیت. شتێکت لێم دەوێت. بەس کاتم بە فیڕۆ بدە، چیت هەیە بیڵێ. چییە؟"

ئێستا کاتی بوو. ماوسی تفێکی قووت دا، قورگی وشک بووبوو، دەستی پێکرد: "شەوی پێشوو کارمەندەکانتان گەنجێکیان دەستگیر کردووە. . ."

"زۆر ڕاستە. ڕاپۆرتەکەیان لێرەیە، لەبەر دەستمدایە. ئێستا دەمویست تەماشای بکەم." کاخەزێکی هەڵگرت و بەبێ ئەوەی شەویلگەی بترازێنێت خوێندییەوە. نیگای دواتری بۆ **ماوسی** هیچ شتێکی دۆستانەی تێدا نەبوو: نیگایەکی سارد و تیژ بوو. "**جێمی کانتارۆڤیچ** خزمی تۆیە؟"

"بەڵێ."

"هاتوویت من ئازادی بکەم؟" کاخەزەکەی فڕێ دایە سەر مێزەکە. "هیچم پێ ناکرێت، **ماوسی**. ناتوانم ئەو کارە بکەم. ناتوانم پیاوەکەی تۆ ئازاد بکەم."

ماوسی کۆڵی نەدا، وەخت بوو دەستی دەکرد بە گریان: ئەم کوڕە لە ژیانیدا ئازاری زۆری چەشتووە، کە منداڵ بوو دایکوباوکی جیا بوونەوە، کەمئەندامە—ئیتر چ شتێکی سەیر هەیە ئەگەر ببێتە کەسێکی یاخی؟ بەڵام هەرگیز نەبووەتە هەڕەشە بۆ هیچ کەس، بەشێک نەبووە لە هیچ بزووتنەوەیەکی تێکدەرانە؛ هێندە هەبوو خوێندکارێک بوو کە چەنەبازیی زۆری دەکرد. لەگەڵ ئەوەیشدا، بە نیاز بوو بگوێزێتەوە بۆ **ساوپاولۆ**.

بەڕێوەبەری پۆلیس جارێکی تر ڕاپۆرتەکەی هەڵگرتەوە. "بەڵام کەیسەکە لەژێر لێکۆڵینەوەدایە، **ماوسی**. ڕەنگە پەیوەندیی نێودەوڵەتیی هەبێت. کارمەندەکانمان بەڵگەنامەیەکیان پێ گرتووە، بەڵگەنامەکە بە ئەڵمانی

نووســراوه و له لایەن **کافکــا** نــاویکەوه واژۆ کــراوه. بەڵگەنامەکە لێرەیە."

دەقەکەی **کافکای** پیشانی **ماوسی** دا.

"دەزانیت ئەم پیاوه کێیە؟"

"بەڵێ دەزانم،" **ماوسی** گوتی. "نووسەره. ئێستا مـردووه، بەڵام من له ئەورووپا چـاوم پـێ کەوت، ئەو کـاتەی له ژیاندا بوو. ئەو دەقەی به دەستی خۆی پێ دام."

"نووسەر؟" بەڕێوەبەرەکە پرسـی، هێشتا هەر به گومـان بـوو. "هەرگیـز نـاوی ئەم نووسـەرەم نەبیسـتووه." بیرۆکەیەکـی بـۆ هـات: "یەک خـولەک بوەسـته. لێکۆڵەرێکمـان هەیە ئەهلی ئەدەبه. با بزانین ئەو شتێک دەزانێت."

تەلەفـۆنەکەی هەڵگـرت و ژمـارەیەکی لـێ دا: "سـڵاو، **فیلیسبیرتۆ**، بەڕێوەبەر **فرانسیسکۆ** قسه دەکات. هەندێک زانیـاریم پێویسته. دەربـارەی ئەدەب. پێم بڵـێ، هەرگیز ناوی **کافکات** بیستووه؟ بیستووته؟ بەڕاست نووسـەره؟ نووسـەرێکی ئـاڵۆزه؟ به چ زمانێـک دەنووسـێت؟ به ئەڵمانی؟ ئەها، باشه."

تەلەفۆنەکەی داخست.

"ڕاست دەکەیت، **ماوسی**. له ڕاستیدا **کافکا** نووسەر بوو. تەماشـاکە، خـۆ تـۆ ئەڵمـانی دەزانیـت، وا نیـیه؟ کەواته ئەوەم بۆ وەربگێڕه."

ماوسی ئەوەی کرد کە لێی داوا کرابوو. بەڕێوەبەرەکە گوێی دەگرت، بە سەرسوورمانەوە برۆی هێنابووە یەک.

"بەڵام ئەمە چ قسەیەکی قۆڕە، کابرا؟ دەبێت ئەوە بڵێم کە لە یەک شتی تێنەگەیشتم. **پڵینگەکانی ناو پەرستگاکە**؟ چ پڵینگێک؟ چ پەرستگایەک؟"

لە پڕ گومانی لا پەیدا بوو، گوتی: "ئەمە ناوی نهێنی نییە، **ماوسی**؟ **پڵینگەکانی ناو پەرستگاکە**... پتر لە ناوی شانەیەکی نهێنی دەچێت."

ماوسی گوتی "ناوی نهێنی نییە، تەنیا شێوازی نووسینی ئەو پیاوەیە، مەسەلەکە هەر ئەوەیە."

"دڵنیایت؟" بەڕێوەبەرەکە پرسیاری لێ کرد، هێشتا بە تەواوی باوەڕی نەهێنابوو.

"سوێندت بۆ دەخۆم."

بەڕێوەبەری پۆلیس دەیزانی **ماوسی** درۆ ناکات.

"باشە، باوەڕت پێ دەکەم. متمانە دەکەم کە خۆڵ ناکەیتە چاومەوە." بۆ ساتێک بێدەنگ بوو. دواجار بە دوودڵییەوە ئەو پرسیارەی کرد کە لە خەیاڵیدا بوو: "شتێکم پێ بڵێ، **ماوسی**. من و تۆ ماوەیەکی زۆرە یەکتر دەناسین و دەشزانم تۆ زۆر دەخوێنیتەوە. تۆ باوەڕت بەمجۆرە نووسینانە هەیە؟"

"نەخێر،" **ماوسی** گوتی. "پێم وایە قسەی پڕوپووچن."

"منیش وا دەڵێم!" بەڕێوەبەر بە هەوای سەرکەوتنەوە گوتی. "ئەمانە دونیایەک قسەی بێمانا نین کە کەس لێیان تێ ناگات؟ **پڵینگەکانی ناو پەرستگاکە**. . . پڵینگ ئیشی چییە لە پەرستگا؟ لە شتی لەو جۆرەدا نازانیت لە کوێوە دەست پێ بکەیت. بۆ من، ئەمە شتێکی گەمژانەیە، شتێکی شێتانەیە. شتێکت پێ بڵێم، **ماوسی**؟ ئەم پڵینگانەی ناو پەرستگاکە با بڕۆن ملیان بشکێنن."
بەڕێوەبەری پۆلیس، کە ئەو قسەیەی لە سنگی دەرهێنا، بە لەخۆڕازیبوونەوە دایە قاقای پێکەنین.
"تۆ بەختت هەیە، **ماوسی**. لە ڕۆژێکی باشدا هاتیت بۆ لام. خزمەکەت بەردەدەم. بەڵام با جارێکی تر لێرە خۆی دەرنەخات، تێگەیشتی؟"
کاخەزەکەی هەڵگرتەوە و چەند دێڕێکی لەسەر نووسی و بە دەنگی بەرز بۆ **ماوسیی** خوێندەوە: "لێکۆڵینەوە دەری خست کە بەڵگەنامەی ناوبراو دەقێکی ئەدەبییە و هیی نووسەرێکی بیانییە کە ئێستا لە ژیاندا نەماوە. گومانلێکراو **جێمی کانتارۆڤیچ**، ناوی نهێنی **کانتالوپی**، بە هۆی نەبوونی بەڵگەی پێویستەوە بەردرا، بەڵام بەردەوام لەژێر چاودێریدا دەبێت."
تەلەفۆنەکەی هەڵگرت و ژمارەیەکی لێ دا.

"دەتــوانن ئەم **کانتــارۆڤیچ**ــە بەربــدەن. خزمێکــی بەرپرسیارێتیی دەگرێتە ئەستۆ. چۆن؟ ئەها، تێگەیشتم. باشە، نا، هەروەک خۆی."

تەلەفۆنەکەی دانایەوە و تەماشای بەرگدرووەکەی کرد: "**ماوسی**، دەبێت ئاگادارت بکەمەوە: ئەو لە ئێستادا حاڵی زۆر باش نییە. خۆت دەزانیت لە لێکۆڵینەوەدا هەندێجار شــتەکان چــۆن دەبــن، خەڵکــی لێــدان و فەلاقەی زۆر دەکرێن. بۆیە سەرت سوور نەمێنێت. لە پشـت بیناکەوە چاوەڕێتن. بە بێدەنگی برۆ."

دەقەکەی **کافکــا**ی بــۆ درێــژ کــرد. "ئەمە هیــی تــۆیە. دەتوانیــــت بیبەیــــت." بەڵام پــــێش ئەوەی **ماوســـــی** کاخەزەکەی لێ وەربگرێت، بڕیاری گۆڕی. "تۆ دەڵێیت ئەمە هیچ پەیوەندیی بە تێکدەرانەوە نییە. بـاوەڕت پێ دەکەم، بەڵام تەنیا ئەگەر. . ."

کــاخەزەکەی پارچەپــارچە کــرد و فڕێــی دایە ســـەتڵی خۆڵەکەوە. **ماوسی** بە خەمساردییەوە تەماشای دەکرد. "بیــری ناکەیــت. خــۆت گوتــت قســـەی پڕوپــووچە، وا نەبوو؟"

"بێگومان وا بوو،" **ماوسی** بە بێباکی گوتی.

"کەواتە، ئەم کـاخەزە شـتێکی بێسـوودە، شـوێنی سـەتڵی خۆڵەکەیە. من چاکەیەکم لەگەڵدا کردیت. . . ئێسـتایش بـڕۆ. لە بیــرت بێــت: یەک وشـــە لەوەی لێــرە ڕووی دا

باس نەکەیت. ئەگەر بزانم ئەم قسانەت بۆ کەسێک گێڕاوەتەوە، گونت دەتەقێنم. خۆت چەرمی سەر کێرت نەماوە با ئەو دواشی لە دەست نەدەیت."

ماوسی بە پلیکانەکەدا هاتە خوارەوە و بە ڕاڕەوێکی درێژدا بەرەو دەرگای پشتەوە ڕۆیشت. جێمی لەوێ چاوەڕوانی بوو، کارمەندێک پاسەوانیی دەکرد. گەنجەکە لە دۆخێکی خراپدا بوو، ڕوخساری هەموو شین بووبووەوە. سەرەڕای پێداگریی ماوسی، ڕەتی کردەوە بڕوات بۆ نەخۆشخانە یان بۆ لای پزیشک. لای ماڵەکەی دادەبەزێت تەنیا بۆ ئەوەی جانتاکەی بهێنێت کە پێشتر ئامادەی کردبوو. دواتر ماڵئاوایی لە دایکی و لە بیاتریز کرد و ڕاستەوخۆ بەرەو وێستگەی پاس ڕۆیشت.

کاتژمێر هەشتی شەو. لە حەشارگەکەیەوە، لە پشت دارێکەوە، ماوسی چاودێریی بارەگای (ب.ی.س.ک.)ی دەکرد. پۆلیسەکانی بینی دەڕۆیشتنەوە. پاشان گڵۆپەکان یەک لە دوای یەک دەکوژانەوە. لە کۆتاییدا، وەک پێشبینیی کردبوو، کارمەندێکی ستافەکە بە سەتڵی خۆڵەکەوە لە بنکەکە هاتە دەرەوە و لەسەر شۆستەکەی دانا، لە تەنیشت شوێنی ڕاگرتنی ئۆتۆمبێل.

ماوسی ئاماژەی بۆ ئۆتۆمبێلێکی ڤانی بەرازیلیی کۆن کرد، کە لەو نزیکانە وەستابوو. شۆفێرەکە بە هێواشی نزیک بووەوە و لە پێش بیناکەدا وەستا. دابەزی و بە یارمەتیی پیاوە پیرەکە سەتڵی خۆڵەکەی هەڵگرت و خستییە دوای ئۆتۆمبێلەکەیەوە. بنیامین بە شپرزەیی گوتی، "با بڕۆین، با بڕۆین." ڤانەکە دەستبەجێ نەکەوتە گەڕ، بەڵام دواجار شۆفێرەکە سەرکەوتوو بوو. ئەویش شپرزە بووبوو.

"لە ژیانمدا زۆر شتی خراپم کردووە،" شۆفێرەکە گوتی، "بەڵام هەرگیز سەتڵی خۆڵم نەدزیوە."

"دەمت داخە، کابرا!" ماوسی مۆڕەی کرد، "پارەی باشم پێ داویت."

وەک پلانیان دانابوو، ڤانەکە بە چەندین پێچوپەنادا تێپەڕی، پێش ئەوەی بگاتە بەردەم ئەو باڵەخانەیەی کە ئەپارتمانەکەی ماوسیی تێدا بوو. شۆفێرەکە جارێکی تر سەتڵەکەی هەڵگرت، ئەمجارەیان بردییە سەرەوە بۆ ئەپارتمانەکەی ماوسی. کرێکەی وەرگرت و لەو کاتەدا کە دەیویست بڕوات ئاوڕی دایەوە: "هەروا حەز دەکەم بزانم، بە چ مەبەستێک پیاوێکی پیری وەک تۆ ئەم سەتڵەخۆڵە دەدزێت؟ لە بارەگای (ب.ی.س.ک.)یش، نەک شوێنێکی تر؟"

"من هەڵگەڕاوەم،" **ماوسی** گوتی، "ئێستایش ئەرکێک جێبەجێ دەکەم. ئەرکێکی زۆر گرنگ."

پیاوەکە بە باوەڕنەکردنەوە تەماشای کرد، نەیزانی چی بڵێت. **ماوسی** دەستی کرد بە پێکەنین.

"قسەی پڕوپووچ. بەڕاستی دەتەوێت بزانیت؟ باشە، پێت دەڵێم." دەنگی نزم کردەوە. "بە کەس نەڵێیت: سەتڵی خۆڵ کۆ دەکەمەوە. ئەمە سێیەم سەتڵە لەم مانگەدا دەیدزم."

شۆفێرەکە جارێکی تر تەماشای کردەوە، واقی وڕ مابوو—پاشان هەردووکیان دەستیان کرد بە پێکەنین. پیاوەکە ڕوخسەتی لێ وەرگرت—ئەگەر ویستت سەتڵی خۆڵ زیاتر بدزیت، تەنیا بانگم بکە—دوای ئەوە ڕۆیشت. **ماوسی** پارچەچادرێکی لە مەخزەنەکەی دەرهێنا و ڕایخست. پاشان خۆڵەکەی هەڵڕشت و بڵاوی کردەوە و دانیشت و بە ئارامی دەستی کرد بە گەڕان.

گەڕانەکەی چەند کاتژمێرێکی خایاند. هەموو جۆرە شتێک لە سەتڵی خۆڵەکەدا بوو: کاخەزی دڕاو، وێنەی فۆتۆگرافیی سووتاو و نیوەسووتاو، توێکڵی پرتەقاڵ و مۆز، شووشەی بەتاڵ، قونگەجگەرە و بنکی چرووت، کەوڵەشقارتە، پارچەی کارتۆن، پاشماوەی خۆراک.

خۆر لە هەڵاتندا بوو کاتێک **ماوسی** دواجار ئەو شتەی دۆزییەوە کە بۆی دەگەڕا: پارچەکاخەزێک ئەم وشانەی لەسەر بوو *پڵینگەکانی ناو—*.

ئەوە هەموو شتێک بوو کە لە دەقەکەی **کافکا** مابووەوە، **فرانز کافکا**ی نووسەری چیکی کە ساڵی ١٨٨٣ لە شاری پڕاگ لە دایک بووە و ساڵی ١٩٢٤ بە نەخۆشیی سیل مرد. پارچەکاخەزە بچووکەکە بە لە چوارچێوەنراوی لای **بنیامین کانتارۆڤیچ** هەڵگیرا هەتا کۆتایی ژیانی لە ساڵی ١٩٨٠. کە لە کۆتاییەکانی ژیانیدا لە نەخۆشخانە بوو، لەسەر مێزی تەنیشت قەرەوێڵەکەی دانرابوو. هەروەها لە خەیاڵیشیدا بوو—لە وڕێنەکانیشیدا—کاتێک گیانی سپارد. پەرستارەکان پێیان گوتم کە پیاوەکە شتی دەبینی و تەنیا باسی پڵینگیشی دەکرد. بەڵام من دەزانم ئەوانە وڕێنە نەبوون، یان شتی زیاتر لە وڕێنە بوون. شەوێک، دواهەمین شەوی، بە تەنیشتییەوە دانیشتبووم. ئەو لەوێدا بوو، بەبێ جووڵە، مشتی نووقاندبوو.

ئەو لەوێدایە، بەبێ جووڵە، مشتی نووقاندووە. لە پشتییەوە، دەرگاکان بەرەو پەرستگاکە کراونەتەوە: پەرستگاکە، شوێنێکی درەوشاوە، بە جامە ئاڵتوونییە پیرۆزەکانییەوە کە بە خشڵ ڕازێنراونەتەوە. هیچ کەسێک پاسەوانیی ئەو جامانە ناکات. قەشەکان لە

ترسان ڕۆیشتوون. بەڵام **ماوسی** نا. **ماوسی**، هەرچەندە دەترسێت، بەڵام هەڵنایەت. ئەو پەیوەندیی بە پەرستگاکەوە نییە؛ باوەڕی بەو ئایینە نییە کە لەوێدا پەرستشی پێ دەکرێت، یان ئەوەی جاران لەوێدا پەرستش دەکرا. لە ڕاستیدا ئەو باوەڕی بە هیچ ئایینێک نییە: بۆ ئەو ئایین ئەفیۆنی گەلانە. بەڵام ئەوە گرنگ نییە. گرنگ شتێکی ترە کە بۆ ئەو لەسەروو هەموو ئەوانی ترەوەیە. چاوەڕێ دەکات، ناجووڵێت، مشتی نووقاندووە. ماوەیەکی زۆرە چاوەڕێیە: چەندین ڕۆژ، چەندین حەفتە، ڕەنگە چەندین مانگ، ڕەنگە چەندین ساڵ. ساڵانێکە، بەهەرحاڵ. چەندین ساڵە. هەرکەسێکی تر بوایە کۆڵی دەدا. بەڵام **ماوسی** نا. **ماوسی** دڵنیایە کە دێن. ئەو جارێکیان بینیبوونی. بە کۆڵنەدەرییە توندوتیژەکەیان دەزانێت. بەڵێ، بۆ ئەم دواهەمین دیدارە دێن.

شەو داهاتووە و لە تاریکییەوە دەنگەکان بانگی دەکەن: وەرە **بنیامین**، وەرە ژوورەوە، وەرە نان بخۆ. دەنگەکان لای دایکوباوکییەوە دێن، لای خوشک و براکانییەوە؛ نیگەرانی ئەون، نایانەوێت هیچ سەرکێشییەک بکات. **ماوسی** هەستی دەبزوێت، بەڵام ئەوە وای لێ ناکات شوێنەکەی بەجێ بهێڵێت. تا دواهەمین شەڕ لێرە دەمێنێتەوە. **یۆسی** هاوڕێیشی بوایە هەر ئەو کارەی

دەکرد. ئای، خۆزگە ئێستا بێرتا دەیبینی چۆن لە بری دزینی جامە ئالتونییەکان بەرگرییان لێ دەکات! بە دڵنیاییەوە باوەری پێ دەکرد، بە دڵنیاییەوە لەوە تێدەگەیشت کە ئەو کاتە ویستبووی چی بڵێت، ساڵانێکی زۆر لەوەوپێش، کاتێک باسی ئەرکەکەی بۆ کردبوو. نەخێر، نە یۆسی ماوە، نە بێرتا. نە جێمی، جێمیی بوێر، کە لە ساوپاولۆ بە ڕووداوی ئۆتۆمبێل مردبوو. ئێستا تەنیایە. گرنگ نییە.

لە کۆتاییدا گوێی لە دەنگێکی نزمە، وەک فیشکە وایە.

خۆی گورج دەکاتەوە، وریا دەبێت: ئایا خۆیانن؟

بەڵێ خۆیانن. وا پڵینگەکان بەڕێوەن. دوو بوونەوەری بەسامی سەر بە ڕەگەزێک کە ئێستا بەرەو لەناوچوون دەچن. شانبەشانی یەک دێن، لێویان دەلیسنەوە: چونکە لە کار دوور کەوتبوونەوە: بۆ چەندین ساڵە هیچیان لە ناو جامەکان نەخواردووەتەوە، کە ئێستا بۆنەکەی ڕایاندەکێشێت.

دوو ئاژەڵە پشیلەییەکە، کاتێک ماوسی دەبینن، دەوەستن. پیاوە بچووکەکە و درندەکان چاویان بڕیوەتە یەکتر. ئەوە چرکەساتی یەکلاییکردنەوەیە. ماوسی دەبێت هەڵبێت: پڵینگەکان چاوەڕێی ئەوە دەکەن، چاوەڕێن هەڵبێت، سواری شەمەندەفەر ببێت و

Kafka's Leoprads

Moacyr Scliar

Translated by Saiwan Muhamad

کتێبی
PDF
www.fb.com/PDFkurd

غەزەلنووس